

| 1b |

H. M. Mohlabe

Tena ya 26.

K34/82
prob. many typing
erratab-1
103Phirigetšo ya moja lefa.Tenana ya 1: Ga go phirigetšo ya moja lefa ka nte le lebaka.

2443.

5156 Monna a ka the ke a phirigetša moja lefa ka nte le lebaka. Dilo di a fetolwa bjale ka ge meeti e le matsala. Go nwa ke go tsalametša. Taba e we ke kōma a e bolwabolwe gare ga basadi. Ge monna a ke e bolabola gare ga basadi, ba mmitša gore ke manabolane. O swanetšwe ke go isiwa ka molapong, the khobong tha banna o laiwa. Mothomong o fitiswa lefatheng ka baka la go bola kōma.

5157 Go phirigetša motho mo we go mo lebanego ke boloi. Moloi a boniwi ka mathō ka baka la gore o ka hwa. Ge o ka mmōna o ta ba o mmōnetše, ka gobane a tšware. Go bjale ka monna ge a nyaka go isa moja lefa ka fatho, a godiša yo monyana. Ge a ka kwiwa, ba swanetše go mo khala. Ge a ile a bolabola a le khaufi le lehu, a re go bolabola ke moka a hwa. Lentšu le we la gwe ba ka the ke ba le šala moragō. Ka gobane thōgō ya gwe e be e fapane, a tha tebe the we a go ba a the bolabola.

2444.

5158 Phirigetšo ya moja lefa ke the phiri. Monna e ta godiša yo monyana ka mokhwa o we batho ba ka the ke go ba mmōna. Ge bo malome ngwana ba o kwana le ngwana wa bona gore e be yo mogolo. Ke gore a golêlê moja lefa. Ka go teba khoro ya bo moja lefa baka the ke ba dumêla, ba tšumiša boloi. Boloi bja bona ke go bolaya ba lapa le legolo. Ba dira ka mokhwa o we ba kwana le papago bana. Go dira ka mokhwa o we ke gore ba the ke ba ba tshwenya ka dipolabolo.

5159 Phirigetšo e baka marumu. Ke mokhwa o we kwago ba re ba swanetše go khola meetwa. Goriale mo we ke gore ba thepele ga bote. Ka gobane ba thoka go khola meetwa ba te re ba thepela ya ba thaba. Ge monna ka fo bolabola ka molomo ka nte le go khola meetwa, ke marumu. Ka gobane batho ba bangwe ba ta mo ganetša. Ba bangwe ba ta ōma naê. Ba ba mo ganetšago ke ba lešika la bo moja lefa. Ba we ba dumelanago

2445 naê, ke ba lešika la bo mogodišišwa. Ke moka ke dithopha tše pedi. Ke marumu ke moka a betiwe.

5160 (a) Bjale ka Mokolokoto. Monna yo we go kwagala gore o be a na le basadi ba ba bedi. Ke ditaba tša khale tša mo ba thale nakômê. Molaudišiši wa tšona ke Madome Noeng. Yêna o tswaletšwe mo nageng ya gešu. Mphato wa gwe ke Mankwe. O di kwile ge go anêga papagwe Moeng ge ba dutšiši khorong. Mokolokoto ke yêna mong khogotswadi. The bopong tha bona ke bathoka. Ba bina nku. Mosadi wa pele o ile a bêlêga ngwana wa mothankana leina ba re ke Sokane. Wa bo bedi a bêlêga Moeng.

2446 5161 Bogošiši ba fêla bo e ba ka lapeng la mamoratwe. Madi a thi a thoyana. Mosadi wa pele ke ngwana wa malome a Mokolokoto. Ke yêna yowe a swanetsêgo go tswala moja lefa. Mosadi wa bobedi e fo ba mosadi fêla. O ile a mo hwetšana ka mokhwa o : Ba ile ge ba khuduga nakômê, ba tena theleteng tha Maile. Bjale ba thôma go lwa ntwale ba ga Maile. Ntwale ile ya thôma ke ba ga Maile. Bjale Mokolokoto a fenya Maile. Ke ge Maile a ntšha naka la tou a rapêla. Ke ge amogêla mosadi yo we ke moka ntwale ya bona e fêla. Mosadi yo we Ngwana Maile yo ba mamoratwe.

5162 Mokolokoto a laêla gore mo nka hwa moja lefa ke Moeng. Sokane le mmagwe a ba ka ba kwešiša ta e we. Ba dira gore banna ba leloko la gabo Mokolokoto ba te ba o kwe dipolabolo tša monna. Mosadi wa pele e be e le ngwana Maileto. Baile ba ya le bona. Bjale mosadi a re le bitšha ke nna ka makalo. Ke kwa monna waka o re yêna mo a ka hwa, ka moka re lebelle ngwana wa Ngwana Maile. Ka goriale mo we ke gore ke yêna mong wa rena. Bjale taba e we e nkharile mahubeng. Ke mokhwa o we ke le bitšhago gore le te le mo kwê ka nošiši.

5163 Banna ba dira gore Mokolokoto a bolabole. O ile a re go bjale ka ge mosadi a bolabotšê. Bjale ka ge lentšú le e tšwa nago, o ka re botšha gore molato wa lapa le legolo keng. Monna a re a le na molato. Ge le thena molato le gatellwa ka

2447

baka lang. Morwa wa gwe a kwe, o na le swele. O ile wa botšša mong gore ngwana a kwe the we wena o the bolabolago. A re ke re ngwana a kwe. Molato o mongwe ōna a o gōna. Ba re taba e we a še taba. Rena mong wa rena ke Sokane, yo we o mmolabolago rena a re mo tebe. Mokhalabje a re gokaone gore ke hwe go šale go dirywa ka mokhwa o we le bolabolago. Ka gobane a le kwe mo we nna ke bolabolago. Ba ile ba mo ganetšša. Le yēna a no ganella mo we a go bolabotšego. Ba ba ba palakana ba tha kwana.

5164 Mokolokoto e be e le ngaka. A bōna gore batho ka moka ba ganetšša polabolo ya gwe. A thoya ngwana wa malome wa gwe. Ka gore mosadi o nyaka go mpolaya, ka baka la gore o nthapetše manong. A gogēla ka lapeng la Ngwana Maile. A ruta Moeng bongaka. Ka goriale mo we o dirēla gore batho ba bangwe, ba te ba morate. Ka baka la gore o ta šoma modiro wa go šiya ke yēna. Ka lapeng le legolo aka a ba šupa thelo.

2448

5165 Mokolokoto a hwa. Ga go motho le ka o thii yo we a ka lwantšhago monna ge a ruta ngwana yo monyana bongaka. Le ge a tha rate lapa le legolo. Dipolabolo di ka ba gona mo a mo raka. O ile a ruta Moeng bongaka bakeng tha Sokane. Ba ile ba boloka mohu ka mokhwa wa molaš. Ba ba ba lla thellō thena le mokhwa. Ngwana yo mongwe le yo mongwe a ija dijo fēla ka lapeng la mmagwe. Ka go tšhabana gore ba ka bolayana. Ka baka la lentšú le la la mohu a go le bolabola. Re ta re ke dipitsi re ta bona ka mabala. Ke gore re ta bōna letšatši la tšhupo gore go ta šupiwa mang.

5166 Moja lefa ba šupa Sokane. Ka morago ga thello, molebendi a dira gore batho bakhobakane. Ka letšatši le we e be go nwewa bjala bja meriri ya dipeudi. Bjale khwale pedi a di rakišege. Tšupo ya moja lefa e ta ba ka moswana. Ka baka la gore lehono re ka the ke ra kwana, ka baka la gore re hoše. Ka moswana bjaasa. Batho a ba ke ba gapēla felo go thii. Ba ile ba ba diripa tše pedi kabaka la lentšú le la mohu. Buntši bja batho ba re mohu o bone mo a e hwa

bjale a thinya polabolo. Ba la ba go latêla lentšu la mohu a ba ka ba ba le le baka. Lebaka la bona ke go fo re lentšu la mohu a le nyatšwiwi. Bjale ba bona gore bokaone bahomole. Ke moka ke ge ba šupa Sokane go ba moja lefa.

2449 5167 (b) Bana ba Mokolokoto ba ba khoro tše pedi. Ka moragô ga tšhupo ya moja lefa, ke moka bana ba the ke ba kwana. Moja lefa o lala a lora a le ka mokhwa o mongwe. Bjale ka baka la ditoro tša gwe a gopolêla morwa rragwe gore ke yêna a mmolayago. Batho ba ba bjago ba a lafa ke Moeng. Batho ba re ngwanyo a laetšwego ke yo. Ke yêna yo we a go ba a lebane go ba moja lefa. Ba bolabola ka goriale ka baka la gore ba ratiwe ke ngaka.

5168 Sokane a dula Saleng. Moeng a dula Theduma. Ka moragô ga diphapano tša bona, ke moka ba arogana. Sokane a re Moeng o wa ntoya. Moeng a re go nyatša khoši ke go toga. Ke ge a laêlana le morwa rragwe. A khuduga mo we moteng a ya a dula Theduma. Le ga go le bjale a ka a šala a togêla ka ditoro. Ditoro tša šala di thale naê. Monna a bôna gore bokaone ke gore ke khuduge ka baka la gore, o goma a boya bošego a e ta a tena. Ka baka la gore pheko ya go aga mote papagwe o mo file. Ka baka le we o khôna go tsena moteng. Sokane ke ge a khuduga a yo dula Saleng.

2450 5169 Thefane tha bana ba bona ke maina a bo papago bona. Bana ba Sokane ke moka ya ba ba ga Sokane. Bjale ba we ba khoro e ya ga Sokane ba ile ba ba le madimabe. Bomadimabe bja bona ke go the tšee basadi. Molaô wa bona ba phela ka go sêgêla. Le gona lechono Mašalla go tetše dikhope. Ba ba bitša gore ke Mašalla ka baka la gore ba dutši Saleng. Monna o gudiša ke mote. Mote ke mosadi ka gobane o ta bêlêga bana Bana ba we ba ta godiša mote. A še ba bantši ba we o ka hwetšanago ba na le bana.

5170 Khoro ya Moeng. Khoro e we ke e kholo kudu. Ka baka le we e golêla ya moja lefa. Ga na bjale go šetše go teba ba bagolo gore Sokane le Moeng ke khoro ka e thii. Le gore

mogolo ke Sokane. Moeng o diyo beya ke mohu. Ba tebana fêla ka go bina nku. Le-loko la khorro ya Moeng ka moka ga bona ba teba špa fathe. Ditaba a ba tha botšana le ba ga Sokane. Moeng o na le Mathatse ka baka la gore moya wa mohu o gōdimu ga gwe.

5171(c) Moeng a dira khakantšhane. Moeng o ile a tšeya mosadi ga malome wa gwe. Leina la mosadi e be e le Pulane. O ile a dula le mosadi yo we lebaka. Ka moragō a ya a tšeya Malephaka ngwana Maletō. Ka moragō a ya a tšeya Pulane wa bobedi. Pulane le pulane ke bo ngwana Maile. Bjale Pulane wa bobedi o be a motšeela morwa wa gwe. Pulane wa bobedi mo a bōna Pulane wa pele o re ke rakhadi. Bjale mokhelabje a bōna gore morwa wa gwe e thale yo monyana, a tena ke ngwa-kong wa mosadi. Bjale ke goriale mo we ke gore onal le basadi ba bararo. Go bolwabolwa ka gore o dirile khakantšhane ka baka la Pulane le Pulane gammōgo le Malephaka. Malephaka ke mosadi wa bobedi. Pulane wa bo bedi ke mosadi wa boraro. Pulane wa pele ke yēna mosadi wa pele.

2451

5172 Morwa wa Pulane wa pele e be e le Madome. Bophelong bja Moeng le yēna Madome a gwa ka gwa ba le mpherefere. Moeng o ile a tšeiša morwa wa gwe mosadi ba re ke Mokhadi. Mong wa mote gwa ba ke mong Moeng. Ka moragō ga lehu la Moeng, moja lefa ya ba yēna Madome. A gwa ka gwa ba le motho yo we a bolabclago. Mosadi yo we wa Madome a ba moopa. Ka moragō a yaa tšeya mosadi wa the bula-nto ka moragō ga lehu la Mokhadi. Ngwana Maletō ona le ngwana wa mothankane leina la gwe ke Ramaja. Pulane wa bo bedi le yēna wa gwe ke Mokhoko.

5173 Madome ba ile ba mo tšeiša mosadi fêla. O ile a lebella lešaba le we la ga Moeng. Gwa thoka le motho wa koro. A ka a lašla mo a e hwa, ka baka la go tšhaba khakantšhane e we e ilego ya dira ke papagwe. Ge a be a ka ba botša gore moja lefa ke ngwana yo a ta go bēlēga ke Mokhadi, e be ba ta dira lešata. Ke baka le we a ilego a fo hwa a homotše. A re bona ba ta šala ba di bōna.

~~mošac~~

2452

5174 Khorro ya ga Moeng ya nya khorro tše pedi. Ka moragô ga lehu la Madome, bona beng, theana Moeng ba ile ba khobakana khorong ya go šiya Madome. Khobakano ya bona e be e le ya tšhupo ya moja lefa. Bana ba we ba le go gona ke bana ba Malephaka, ba Pulane le barwa Madome. Pulane wa pele o ba a na lebana ba bararo. Basetsana ba ba bedi le mothankana yo we e be go e le Madome. Ke yêna yo we a hwilego.

Ngwarokwane ke yêna khadi e kholo ya mote o we wa ga Moeng.

Bjale mo we khobakanong ya bona, ba dira gore yêna a ba šupe moja lefa.

5175 Ngwarokwane o ile a tšielêga. O ile a re naa mohu mo a e hwa a ka a laêla. Ba ile ba butšišana. Ba hwetšana gore a ka a laêla. Bjale a re go bona, khoši a e ke e tswala khoši ga bedi. Goriale mo we ke gore Moeng o tswetše Madome. Madome e be e le khoši. Bjale lehono Madome o hwile, o šille mosadi. Ka goriale mo we moja lefa ke Mokhadi. Lehono go ka boniwa monna yo we e ta ba go molebendi. Ke moka nna ke feditše dipolabolo tša ka. Ga gona le ba we ba belaêlago ba ka go bolabola. Ke moka a napa a homola.

2453

5176 Khanetšano e ile ya ba gona. Ka moragô ga polabolo ya khadi, ba thôma go butšišana diputšišo. Barwa ba Pulane wa bobedi ba re Mokhadi ke wa bokae mo khorong ya gešu. A ba ka ba arabiwa. Ba gona ba butšiša khadi gore e ba a arabe. Khadi ya re, ke bolabotše ke te yo mongwe le yo mongwe a kwe mo we ke bolabotšego. Moja lefa a ka tseya mothoka yo we ke yêna moja lefa. Ba re aowa rena a re kwišiši. Pulane ke yêna moja lefa ka baka la gore o tile ga rakhadi ya gwe. Khadi ya re e be go kwala bjale lehono a go kwale, ka gobane o ile a dula le Moeng. Mo la a dulê le Madome ke mo we ga go ba gota kwala. Ge le nyaka go tsoša khorro ya malome wa lena, dirang gore ngwana yo a ta go tswala ke Mokhadi, a yo tseya mosadi khorong ya malome wa lena. Ba ile ba gana lentšú lewe. Bana ba Malephaka ba re rena re bagotšetši ba mollô.

5177 Ngwarokwana a re yo mongwe le yo mongwe ke moja lefa ka lapeng la bô. Ba ile ba ganetša gore o we a še molaô,

2454

ka gobane re ka the ke re tebana. A re go bona nna mo we ke bolabotšego ke bolabotše. Ge le nyaka tebano, tebano ya lena ke e newe. Dipolabolo tše dintši a ke tha di nyaka. Mo e be le nyaka go bolabola, nkabe le ile la bolabola le mohu a tha phela. Ke moka a fetša polabolo. Ba ile ba bōna gore bjale o kwatile le bona ba the tha motswenya ka mantšu. Khoro ya pulane ya ba e šele. Khoro ya Mokhadi ya ba e šele. Thefane thōna ba no bitša ka Moeng. Ke mafello a taba tša Mokólokoto le ditogole. Ba ga Sokane le ba ga Moeng a ba ka ba bolayana. Ka baka le we ke gore a še baloi.

S. 2. Phirigetšo ya boloi.

5178 Go phirigetša lapa la bo moja lefa ka boloi. Batho a ba swane, ka gobane ba bangwe ba nyaka go bolabola taba ka molomo. Bjale ba bangwe a ba bjale. Ba bōna molomo o tswenya. Bjale ba hwetšana tela e bote ke go lomeletša lapa la bo moja lefa. Ka gobane monna ge a tšeya basadi a tebe tša ka dipelong tsa bona. Bjale ka goriale mo we mosadi wa paka bogošana o ta lomeletša lapa le legolo ka boloi. A dirēla gore bana ba gwe e be bona bo moja lefa. Tomeletšo e we nyarela ka baka la monna.

5179 (a) Bjale ka Pute-pute. O be a na le basadi ba ba bedi. Mosadi yo mogolo e be e le Mafefera. Wa bo bedi e le Mokhati. Mosadi wa pele ke ngwana wa malome wa gwe. Ke yēna yo we a tswanetšego go tswala moja lefa. Bjale monna a nyaka lapa le le nyana go fitiša le legolo.

2455

5180 Mosadi a ne malalamabe, malalamabe a na le monna. Mallamabe a monna ke gore o na le maata a go b labola the thengwe le the thengwe moteng ka mokhwa o a ka khonago. Banna ba ta mo ganetša, go bolabola gōna a bolabotše. Bjale o ile a re a dutši ka lapeng la mosadi yo monyana, a re ngwana yo ke nyaka gore a bē yēna yo we a ta šalago a tswere mote o waka. Mosadi o ile a fotha direbe tša gwe. A kwa a ba a teba gore dilo ka moka e ta ba tša ngwana wa gwe. Mosadi a thōna go golēla mosadi yo mogolo. Moja lefa a thōma go makala.

5181 Putepute a rorêla dilo tše dikholo ka lapeng le le nyana. Mafefera a thōma go belaêla. A bōna ka mathō gore nyatšo e tšwa monneng. A re go monna dilo tša go šiya ke rakhadi di reng di fapana le lapa la tšona. A re go yēna wa the ke wa belaêla, ke bōna gore a o khone go di lota. Yo la o wa kwa o ta di lota, wena o ta no šalla wa di tšeya ka moragō ga mo ke hwile. Ka gobane ke kwa bothoko mo dilo tša ka di lewa ke tšhele nna mong ke tha phela. Tšhele ke dilo tsa go ja mekhopa goba šithare.

2456

5182 Mafefera a dira gore taba e tibiwe ke batho. Ka moragō ga mo a fapane le monna ke dipolabolo, a tibiša ba bo leloko labo monna wa gwe. Batho ba ile ba ya ka lona tšatši le we ba ilego ba bitša ka lona. A ba thalošetša the bitšetšwa. Le bitša ke nna ka baka la gobōna dilo tša lapa la ka di rwadiwa. O di rwala a e ya a di beya ka lapeng la mogadikane wa ka. Bjale ka goriale mo we ge ke mmutšiša, o mpotša mo nna ke tha khone go dilota. Ke le bitšetša taba e we gore le nkwiše yōna. Ge a riale ke moka a fetša polabolo ya gwe.

5183 Dipolabolo tša Putepute. Ke nnete mo we mōsadi a bolabolago. Ke di beya ka mo we lapeng le we ka baka la go bōna dilo tša ka di lewa ke tšhele. Bjale ge ke re ke botša mōsadi, a nyake go nthokomêla. Gorile mo we ke gore a kwe the we na ke mmotšago. Ka baka le we, nna ke ge ke tšeya dilo tšewe adi bolabolago ko di be a ka lapeng la yola a nkwago. Ke moka ke feditše.

2457

5184 Dilo tše we tša boêla ka lapeng la bo tšona. Ka moragō ga dipolabolo tša bona, banna ba thōma go bolabola. Ditaba re di kwile bjale ka goriale mo we a še ditopo ka taba. Goriale ke rangwane wa Putepute. Ge o di beile ka mo we lapeng lewe, ka morago a ka the ke a gana natšo. Ke ogre ka morago ga lehu la gwe. Ge a ganne natšo a gona taba, ka gobane a utswa a filwê. Dilo tše we a ke re di šiya rakhadi ya mmelaedi. O ile a dumêla. Bjale mōsadi yo we moa be a nyaka dilo tša go šiya ke rakhadi wa gwe, nkabe a ê mo we rakhadi a gwe a lego gona. Manaka a we ka moka a boêle ka lapeng la bo ôna.

Khopolo ya go rena a re kwane nayo. Ge the lewe the lewêla mong a thona. Monna a kolokanya dilo tše la ka moka ga tšona a di boetša. Taba ya gêla e ta mo we.

2458 5185 (b) Bogosi bo a tefa. Dilo tše we mo di be di dutši ka mo we lapeng la Mokhati, o ba a bile a kukunugile. Bjale o ile a swaba kudu mo di boêla ka kowa di tšwago. The bônê tholwana boreledi teng go yôna go a baba. Pelo ya mosadi e ile ya swa kudu. Gore pelo ya gwe e ya swa, ba fo mmôna ka go ôta. Monna o fo di ya dilo fêla khopolo ya gwe e tha gopola go bolaya. Bjale mosadi a kwata o kwatetše ruri.

5186 Lehu la bana ba Mafefeta. O be a na le bana ba ba thaano ba bathankana. Mokhati a na le ba ba bedi. Go badiwa fêla bathankana ka gobane ke bona di kêpêla maforo. Basetsana a ba ne gae, ka gobane ba gola baya magadi a bona. Bana ba Mafefera ba ile ba teta ke tšhakwane. Tšhakwane ke bolwetši bja dikhomo. Bolwetši bjo we dikhomo di hwa ka bjôna di nonnê. Bjale bana ba ile ba hwa ka ôna mokhwa o we. Khwedi go hwa ngwana. O thabêga le homo ke moka ka moswana o we hwa. Ka khwedi e ngwe ke moka yo mongwe o wa hwa. Batho ba ba sita le go lla thello tha lehu. Ka gobane bjela ke bolwetši bja matšhona a lapa lewe.

2459 5187 Monna o ile a dula mahu a mabedi gôdimu ka moragô. Ke gore go hwile bana ba ba bedi, a the ke a dira thelo. Ka moragô ga lehu la ngwana wa boraro, o ile a kwa bothoko. A kitima le botšhokhotšwane. Ba mmotša gore malalamabe a tšwa nago. Ga gona mothe yo a loyago bana ba go. Bana ba loya ke wena. Re riale ka baka la gore ke mosadi wa go, yo we wena mong o nyakago gore e be yo mogolo. Bjale ba geno ba gannê. Bjale yêna o khola meetwa. Ka gobane wena o sitilwe mo la wa go motša.

5188 Gwa thiniwa letšwa ka lehu la ngwana wa bone. Ka lehu la ngwana wa boraro, o ile a kitima le dingaka. Bjale tša mo thalošetša, s tšhaba go thinya lebita. O ile a no ômana fêla. A gopola gore o ta tšhoga. A ka a tšhoga. Ka pelenyana a bolaya ngwana wa bonê. Mothare o gola ka dithabi.

Ge e le motho o gola ka bana. Bjale nna ke ta ba bo thaka a difele. Ka pelo go kwata a thinya lebita la ngwana wa boraoro.

5189 Letšwa la swara Mokhati. Mothinyi wa lebita, o re go thinya a toga. Bjale o ile go thinya a fo dula. Ka morago ga matsatši a the makae, ba bōna a tšola di tšwaro tša gwe, a di garola a di ija. A bile a thaloša le ka molomo wa gwe. A re nama ya mokete le nokete di a tefa. O bolebole maina a bana ba la ba go hwa. Ke ge monna a kholwa gore dingaka tše la di be di bolabola nnete. Mosadi o ile a lala a ru a-rumēga bošego le mosegare. Batho ba thaba kudu. Ba re pudi ya go ja dingwe a e none.

2460

5190 Pute-pute a thabēla Mokhati. O ile a tswenyega letšatši le bošego bja lona. Ka baka la gore e be e le mamoratwe, a mo kwela bothoko, a mo thabēla ke moka a fōla. Batho ba ile ba makala ge ba bōna a thabile. Polabolo ya monna ke gore o be a babja ke bolwetši bja modukulugo. A ba ka ba kwišiša ge a bolabola gore o be a bolaya ke modikulugo. Ka gobane ka mathō le ka ditebe ba ile ba bōna le go kwa dipolabolo tša gwe. Ba ile ba šitwa gore baka dira bjang ka gobane mpheko o phikile. Mpheko ke yēna monna. Bo makholo wa monna, ba mmotša gore o bolaš bana ba go. Ge e le ngwana wa rene wa the ke wa likiša.

5191 Ba a tšwa ba ya ngakeng. Dipolabolo tša batho di ile tša ba tša roba monna. Ke ge a lukolla pelo ya gwe. A re gona bokaone ke go-tšwa gore yo mongwe le yo mongwe a yo e kwēla ka noši. Ba ile ba thabēla taba e we. Ke moka ba keya letšatši la go tšwa ka lona. Ba bošela mogae a bona go apeya dipoba. Ka letšatši le la la go beiwa, ba ya ba gathana.

2461

5192 Tša boya le Mokhati. Ngaka ya thaloša diphiri ka moka. Molato o na le monna. Ka baka la gore o ile a dutši le mosadi a mmotša gore ngwana o swanetse go ba moja lefa. Lentšu le we le ile la mothabiša. A thōma go gole, yo mogolo. Ka morago a yo tšeya dilo ka lapeng la bo moja lefa,

a di iša ka lapeng le lenyana. Bjale mosadi yo mogolo a thōma go belaēla. Le ile la ba la khobakana la bolabola. Dilo tša boēla ka lapeng la bo tšona. Ke baka le we a ilego a tena ke moya wa go nyaka meetwa. Lehono la ba la thinya ka lehu la ngwana wa boraro. Letšwa la swara wa lapa le el nyana. O ile wa mo thabēla. Moloi ke yo no we le mmoneng ka mathō a lena. ke moka ngaka ya fetša go laudiša.

5193 Le ga go bjale bana ba Mafefera ba ile ba hwa ke moka. Go ile gwa šala bana ba banyana. Bjale bana gwa gola ba lapa le le nyana. Ke moka taba ya bona ya fēla e ta mo we. Ge e le meetwa o ile a e khola. Molato a wa ke wa la gona, ka baka la gore lerumu le tšwa le monna. Ke khogo e nwele mae a yōna.

2462

S. 3: Phirigetšo e baka marumu.

5194 Thobēla nama e budule e bose kudu. Ngwana o lwela ke ba ga malome wa gwe. Le bona ba swanetše go ba le ba ba ngwe ba le loko la bo ngwana. Ge la bo malome angwana le šabetše, gona ke mo we ba ka khonaga go mo phirigetša. Fēla le yēna ka noši a ka e polabolēla banna ba ta mo kwēla. Taba e ya kokobetšo ya moja lefa e thagiša ke monna wa basadi. Ge e le monna wa mosadi, moja lefa a tswenye. Ka gobane baratho ka moka ba swanetše go teba fore mogolo wa bona ke yēna moja lefa.

5195 Bjale ka Thebešeletše le Mamarumu. Thebešeletše ke monna, bjale co be a na le basadi ba ba bedi. Maina a bona ke bo Mamarumu le Ngwana Maseokoma. Mokhalabje yo we e be e le rammotwana, a bile a tiya kōma. O ile a tšeya Mamarumu ke yēna yo we a go mo ntšha thakeng. Ke gore ke mosadi wa pele. Fēja e fo ba mosadi fēla. Ka morago a tšeya ngwana wa malome wa gwe Ngwana Maseokoma. A go ile go ba yo monyana ke yēna the tima mollō ka gobane ke ngwana wa malome wa gwe.

2463

5196 Thebešeletše a nyatša lapa la Ngwana Maseokoma. Mosadi wa pelo o be a na le barwa ba bararo. Wa šapa la bo moja lefa a na le bana ba ba bedi. A gogēla ka lapeng la mosadi wa go bikiwa pele. Batho ga mmōgo le mosadi wa malome

wa gwe a ba ka ba di šala moragō ka gobane monna mo a na le basad go fēla go e ba le mamobatwe. Bjale a botša ngwana wa malome wa gwe gore bogošē o ka the ke wa bo bona, ke ta bo fa mothoka. Ge are o wa mo fetola. A mmotša ge yēna e le mpja. O ile a kwa bothoko bakeng tha bo mpja bja gwe.

5197 Ngwana Maseokoma a tibiša Mosebeng. Monna wa ka o nthera gore nna ke mpja. O bolabotše lentšú le we ka baka la mo ke mo fetola polabolong ya gwe ya gore bogošē nka the ke ka bo bōna. O be a bolabola ka bogošē a re nka the ke ka bo bōna. Ke ra gore o mputš.šētše gore mo a mpotša gore ke nna mpja molato wa ka keng. Mosebeng ke rangwane wa Thebešeletše. Bjale a tšeya taba a e dira go ba lehufa. Mosadi a ntšha megōkhō pele ga mathō a gwe. Ke gona a bōna gore ke taba. A re go yēna homola ke taya nago. A phumula meōgōkhō ya gwe.

2464

5198 Mosebeng a ya le mosadi pele ga monna wa gwe. A fitha a dumedišana naē. Ba ba ba butšišana maphēlo. Ka moragō ga mo we a re, le nna ke tile mo ka baka la mosadi yo wa go. Ke no bōna a fitha kowa gae ga ka. O re wena o fapane naē. Ke ile ke mmotša gore a boē ka bōna a lla. Ke ge ke dira gore ke te naē mo. Go ta go kwa phapaño ya lena. Ke moka ke tile ka ōna mokhwa o we. Monna a re di a kwala bjale a ka bolabola ra kwa.

5199 Dipolabolo tša Ngwana Maseokoma. Ka moragō ga ditaudiš. tša Mosebeng, ba gafēla mosadi gore a bolabole. O ile a thōma ka go loša bjale ka ge e le molaš. Nna a ke tebe thelo. Ke filo re ke dutšī ke bona a e ta. A fitha a fo ēma ka maoto. A re gonna, bogošē o ka the ke wa bo bōna ke ta fa mothoka. Ge ke mo fetola ka gore o kwa mo kereng. Ke moka a napa a mpotša ge nna e le nna mpja. Bjale a toga. Ke nyaka gore a mpotše bo mpja bja ka gore keng. Le gore bogošē bjo we a bo bolabolago ke bo fe. Ke moka nna ke feditše.

2465

5200 Dipolabolo tša Thebešeletše. Ke bolabotše ka mokhwa o we ka baka la gore a na diata. Ke moka ke ke feditše ya ka polabolo. Mosebeng a re a ke kwe ga bote. Ka goriale mo we

e be ke khopêla thalosô. A re go yêna modiro wa diata ke go šona. Bjale yêna o hwetšana e ke modiro wa diata ke diala. Dilo di tšwa matsogong a gwe ka baka la go dira gore diata ke diala. O ka tena ka ngwakong, o ta hwetšana go swana le le mo lapeng. Lapeng go swana le mokhobeng. Motho a outšî a na le diata. Bogošî a ka the ke a bo bôna ka mokhwa o we. Ke mokhwa o we kere go a na diata.

5201 Josebeng o ile a lebella lapa le ka ngwakong. Ka moragô ga dipolabolo tša mokhalabje, oile a butšîša putšîšo ya gore ke lebaka el le kakang o outšî naš. Ke dilemo tše dintšî. O kile wa motšâ gore bošâedi a bo nyakege goba le kile la fapana ka baka la bošâedi. Go bolabola go wa tswenya wena tena ka ngwakong o bônê ka nošî. Monna o ile a tena ka tumello ya mong wa ngwako. A hwetšana gore ngwako o botse. Ge a e tšwa a laêla ke moka a toga. Mosadi a šala a le tsufing.

2466

5202 Monna a šala a re o di bone gore a o na diata. A wa mōna o itše go tšwa o tšhabile. Ke mokhwa o we ke rego go wena bogošî o ka the ke wa bo bôna ka baka la gore ke wena mpja. Mosadi a re yo e lego khomo ke mang. Ka moka ga rena re dimpja ka gobane ke rena bo molatha digola. Lentšû le we le ile la thaba monna. Ke moka ba thoma go lwa. Monna a ka the ke a lwa le mosadi, ka gobane marapô a monna a tille. O ile a gobatšâ mosadi. Balamodi ba fitha balamola. Ke moka ntwâ ya bona ya fêla.

5203 Ngwana Laseokoma a tšhabêla batswading ba gwe. a fitha a ba a -nêgêla ka mokhwa o we taba e thepetšego ka šna go fithêla ge ba e lwa. Batswadi ba dira gore ngwana wa bôna a dulê. Ka moswana ba dira gore ba tibiše ba leloko kamoka gore ba te ba o kwe taba ya ngwana wa bôna. The na madi a the tswarege. Ba ra gore o na le bana, yo mongwe a ka thabêga a hwa ka moswana ba toga ba ba le molato. Le gôna ke molaô wa gore ge o bôna ngwana wa go a fapane le monna o butšîše.

2467

5204 Batho ba ile ba khobakana. Papago mosadi a re go bona, le bitša ke nna ka baka la ngwana wa lena šo o bolailwe. Bjale nna ke diyo khōna go bēlēga fēla, thogo ke ya lena. Ke šitilwe go bolaboušana le mokhonyana ka baka la madi a, le a bōnago ka mathō. Ke mokhwa o we le kwago ke le bitša, ke le bitšetsa yōna taba e. Dia kwala goriale ke banna. Bjale e be re ka kwa yēna mogobatšwa.

5205 Dipolabolo tša Ngwana Masekoma. Ke nnete ke gobatšitšwe, ke gobatšitšwe ke monna wa ka. Molato ke o : Ka tšatši le lengwe o ile a hwetsana ke dutši. A re gonna bogošī o ka the ke wa bo bōna. Ka morago ga mo we ke ge a mpotša gore ke nna mpja. Ka kwa bothoko. Ka ya ga Mosebeng gore a yo mputšišetsa bo mpja bja ka. O ile a ya le nna. Ka moragō ga dipolabolo ke moka a toga. A šala a re o di bone ga ke te o mpja ka nnete o mpja. Lenna ke ile ka mofetola ka gore a gona motho yo e lego khomo. Ka moka rena re molatha digola. Ke moka ke ge re thōna go lwa. Ke ge ke toga ke e ta mo. Ke moka ke feutše.

2468

5206 Taba kholo re tšhošā ke madi. Mo olo-go-lo yo mongwe o ile mo a e hwa a šiya theema the : Madi a ile go falla le fatheng. Ke makha a makac ba dirana ka mokhwa o. Papago ngwana a re ke la mathōmō. Ge la a be tha mo gobatša, e be re ta re moetseng. Bjale ka ge a mo gobatšitše, re a šitwa gore a boetšwe moragō ka nte le polabolo. The theki the noši the lle khomo ya pholwana. Ka goriale mo ke go swanetšwe go romela motho a yo kwa gore monna yōna o reng. Aowa ba ile ba kwana mo we lentšung lewe. Ke ge ba nyakela motho yo we a swanetšego go ya. Ba hwetsana Matšikinyane. Thepela o botša Thebešeletše re bōna mosadi wa gwe ka mono. O gobatšitšwe molato keng.

5207 Matšikinyane a ya go butšiša Thebešeletše. A hwetsana monna a dutši khorong. A fitša a dunedišana naš. Bjale a re go yēna, ge o mpōna mo ke runilwe. Ke runile ku ba ga maseokoma. Ba itše ke te ke go butšiša gore molato keng. Ka gobane ba

ba bōna mosadi wa gago a gobatšitšwe. Ke moka ke ōna mantšu a we ba nthumilego ka ōna.

2469

5208 Thebešeletše o fetola thebaka. Ke a di lwa. Ke nnete ngwana wa bona o gebetše, o gobaditšitše ke nna. Le baka ke gore a ke kwane naē. Thepela o ba botše ba mpotše molato wa ka ke lefe. Ka moragō ga mo we o ba botše ke nyaka dikhomo tšaka ka ba dulēle ngwana wa bona. Thebala tha goma tha ya tha ba botša mantšu a mokhonyana wa bona. Bjale taba ya bipēla banna. Ba bōna ga bote gore a še ntwā ya banna le basadi, ke marumu. Ba hwetšana gore ditaba tše di bolabolwago ke moredi wa bona dia kwala. Ba re o swanetswe go lifišwa ka khomo. Tše we a di bolabolago re ta no baya re di kwa ka moragō.

5209 O ile a lefa ka khomo. Ka moragō ga dipolabolo tša bona, ba roma thebaka gore tho mmotša gore a lefe ka khomo. The ile tha ya tha mmotša gore molato wa go o lekane khomo. Monna a ka a diōga, o ile a the botša gore thepela ke di kwile. Thebaka tha goma, thaya tha ba botša gore o ile ke dikwile. Ka pela a šala a roma tha ga gwe thebaka tha iša khomo. Ba bolaya khomo. Ba botša thabaka tha bona gore the botše thebaka tha mokhonyana gore mol to o fedile. Mosadi wa gwe o ta ta ka moswana. Ke moka thebaka tha gwe tha goma thaya tha mmotša gore ba itše molato o fedile. Ge e le mosadi o ta t ka moswana. Ke moka ke ōna mantšu a bo makholo wa go.

2470

5210 Thebešeletše o nyaka dikhomo tsa gwe. Ka moragō ga mo molato wa madi o fedile, a nyaka dikhomo tša gwe ga maōgō le bana ba gwe. A re go thebaka tha gwe, goma e thale ga le ono. Taba e tefa e tha fiša ya fola e ka ba molatša. O botše ba ga makholo ke ba nyaka dikhomo ga maōgō le bana baka. Ge e le moredi wa bona ba dulē naē, nna a ke tha mo nyaka. Thebaka tha botša mantšu a mokhonyana go makholo wa gwe. Makholo a fetola thebaka ka gore thepela ke dikwile. Le nna ke tha šala ke tibiša batswadi ba ngwana. Ke moka tha goma thaya tha mmotša.

2471

5211 Batswadi ba ngwana ba goma ba bitšwa. Ba ile ba khobakana bjale ka pele. Bjale papago ngwana a ba thalošetsa the bitšetšwa. Mokhonyana o rumile motho mo. O re o nyaka dikhomo tša gwe ga mōgō le bana. Ke yōna taba e we ke le bitšetšago yōna. Banna ba ile ba re thešo the ba ba mongwai. Dikhomo le bana ba we ka the ke a ba bōna. Ka baka la gore go thala yēna.

5212 Ba mo romela thebaka. Ka moragō ga dipolabolo tša bona, ba re re the ke rammeya tsufing. Re swanetše go mo tibiša gore a ka the ke a di bōna. Ke go ba dira gore thebaka tho mmotša. Thebaka thaya tha mmotša mantšu a we. Monna o ile a re o nyaka go tiya thebaka ba mo ganetša. Ba re di a ila thebaka a the bolawe. A ka fetola thebaka o ile a tena ka ngwakong a lala go fithēla letšatši le dikēla. Thebaka tha goma the the na karabō.

2472

5213 Molato wa mogale o reriwa ka marumu. Go bōnagala gore bošego a ka lala, o ile a lala a gopola taba. Mo we khapolong ya gwe a hwetšana gore o swanetše go thopa bana ba gwe ka ntwā. O ile a tsoga e sale moswanyana, a tšeya khakhangwa, thelepē tha magagane le lerumu. O ile a toga moteng wa gwe a tha bone ke motho. Ba ile b a tha outši khorong ba bōna a tšwella. Mong wa motw a bōna ga bote gore monna ofeletše ka dithabani. Le yēna a kitima a tēna ka ngwakong a tšeya tša gwe. Mokhonyana a kitima a gopotše go thebeletša makholo wa gwe ka lapeng goba molomong wa ngwako.

5214 Ntwā ya bo magagane e ile ya lwewa mokhobeng. Batho bakhale dithabani tša bona e be di beiwa mathogong ge ba robala. Ka gobane a be ba teba gore naga a e robale. A phakīša a tšeya. O ile ge a re mokhobeng ba gathana. Ke moka polabu-dišano ya thoka. Ba thōma go lwa. Batho ba we e be le mphathō ka o thii. Barwa ba Maseokoma ba thōma ba lebella. Ka moragō ba bona madi a falla. Ba leka ka maata go lamola ntwā o we. Ba bōna gore e ya ba sata. Ba ba a moga digele. Ba dira gore ba rake mokhonyana. Ntwā ya bona ya fēla ka go raka mokhonyana.

2473

5215 Thebešeletše o fitha le madi moteng wa gwe. Ba mote ba thōma go ma ala. Bjale ba mmutšiša gore molato keng. Are ke ile ko poma masepa a mpaletše. O poma masepa ang. Ke ile ke bolaya Maseoko a ka gobane o gana le dikhomo tša ka ga-
mūgo le bana. Ba mmotša gore molato a o reriwi ka ntwā,
o reriwa ka molomo. Bjale bōna o thintše molato. Mokhalabje
o ile a ba šmanyān kudu. A ba botša ge e le mabjega.

5216 Mokhonyana le Makholo go fentšwe mang. Makholo o fentse mokhonyana ka gobane o mo thopetše dithabani. Bjale ntwā ya bona a ya ka ya išiwa khorong. Mokhonyana a bōna ga bote gore ke tšere ngwana wa mogale. Ka goriale mo we bana ba mosadi yo le wa mamonyadiwe ba ta bagale. Ka gobane le yēna mong ka noši ke mogale. Makholo o nkanogile digale tša ka. Bjale a ke thana maata. Go leka noka a še go e tshela. Bokaone ke gore ke butšiše digale tša ka. O ile a di butšiša. Makholo wa gwe a re di gōna, fēla o ka the ke wa di bōna. Ke moka ke tša morwa go. e

2474

5217 A botša mosadi wa mamoratwe gore di padile. Wa the ke wa fēla pelo mogatšaka. Bogošī bona le mala a bjona. Ke be ke itše o ta ba mogolo wa mošaša o. Bjale bo malome wa morwa wa lapa le la ka go ba ke nyaka go le phirigetša ba mphentše. Ge nka hwa, ba ka ta ba le bolaya ka dithani tše la tša ka. Dithabani tše we di na le thengwe. Mosadi wa mamoratwe a re ke a di kwa. Fēla phōšše nago o kitimelago go metša. Nna botala bjo ka moka ke a teba gore ke 'na ngwana wa lapa le šeke. Wa lapa la borēna ke yēna.

5218 A ntšha khono a rapšla ba ga makholo wa gagwe. Ba ga makholo wa gwe ba guniša khono. Ba re re thabile kudu ge moswe a le bogale. Mo la e be e le wena motho o šele nka be re bolaille. Ba no fa mosadi wa gwe. Morwa wa gwe a ba moja lefa ka moragō ga lehu la papagwe. Ke moka ditaba tša Thebešeletše le Ngwana Maseokoma tša fēla di ta mo we. Marunu a la a go thupiwa a ile a ya mothang go fukiwago dithapō tša mohu.

5219 Thalošo ya mantšu a : Khomo le Molatha di gola.
Ke mantšu a a ilego a thagiša a thagiša ke Ngwana Maseokema

ge a fetola monna wa gwe. Ka gobane o ile a mo fetola ka gore a gona le yo e le go khomo. Khomo ke **thelo the the lewago**. Le ge e hwile e ya lewa. Molatha digola ke dilo tse we di rego go hwa ba di latha, ba the ke ba dija. Bjale ka mpja, motho, pokolo le katse. Ke mokhwa o we monna a ilago a thabêga ka gôna.

2475

Temana ya 2 : Khaola ya moja lefa, nnete e tšwa tumelanong le ba leloko.

5220 Monna a ka khaola moja lefa ka tumelano le ba leloko. Ke gore ba we ba ta re go mo a hwile ba šala ba khôna go bolabola. Taba e we e boima kudu go khaola motho madulong a gwe. Batho ba khale e be bathoapha lentšú la mohu. Ba re lentšú la mohu a le nyatšwi. Tumelano ya gwe ke bo morwa rragwe, bo malome wa ngwana gammôgo lw khadi e kholo. Dikhomo tša go nyala moja lefa, ga ntši di tšwa monyalong wa khadi. Ke mokhwa o we taba e nago le boima kudu. Ka gobane khadi e ka the ke ya dumêla gore lapa la yôna e be le le nyana.

5221 Taba kholo ke taêlo. Taêlo ke yôna e we e ka dirago gore moja lefa a boetšwe ka fathe. Bjale ka ge motho e le khoši, ntona goba ngaka. Le ge e no ba motho fêla. Motho yo mongwe le yo mongwe mo a phela o na le pheko ya mote. Bjale ngwana yo we a ka laelwago pheko e we, ke yôna yo we e ta ba go moja lefa. A e pakêla yôna o filwe. Ke mo we o ta kwago batho ba re moja lefa ke yo. Lebaka ke gore o laetšwe.

2476

5222 Moja lefa o nyatša papagwe. Ka goriale mowe o a e khudisá. Ka baka la bo e khudišo bja gwe, o ta humêla bo e khudišo bja gwe. Ka baka la bo e khudišo bjo we bja gwe papagwe o na le maata a go mo raka ka gare ga mote. Ka gobane mokhalabje o ta leka gore o wa mosola ke moka a no tiya. Bjale mo we o na le lebaka le le bote la go montšha ka moteng. Ga gona le motho a o thii yo we a ka êmago n ê. Dipoo a di be pedi ka lešakeng ka le thii, ka gobane e ngwe e ta bolaya e ngwe. Bjale ge a tšwele ka moteng ke moka ditaelo le mathogonolo a ka the ke a ui hwetša.

5223 Bjale ka Malusa. O be a na le basadi ba ba bedi.

osadi wa pele ke Morwale. Wa b. bedi ke Ngwana Lewele.

A bile a ditšhi le mosadi wa mošegfwa wa go šiya mogolo wa gwe. Leina la mosadi ba re ke Matou. Morwale a tswala bana ba ba bedi ba bathankana. Ke yêna yo we a tswanetsêgo go tswala moja lefa. Ngwana Lewele o ile a ba le madimabe ka baka la gore o ile a ba moopa. Matou o ile a fo ba le ba a ba banenyana fêla. Maata a monna a ba ka lapeng la Marwale.

2477

5224 Morwa Marwale a golêla papagwe. O ile a robala le mosadi wa papagwe yo we Ngwana Lewele. Aakwa ba re, o ile a ba tswara ka noši. O ile a ba tswara ka mokhwa o : O ile a tsogêla go rêya dinonyana ka bolepa godimu ga mounô. Bjale tša swariwa, a namêla a di tanyolla. O ile a tha toša mafofa menweng. A bôna mosadi wa gwe a e tšwa a rwele pitša a yo kha meeti. Khaufsi le mounô a bôna morwa wa gwe. Ka moragô a bitša mosadi. A rola pitša a rogêla. Mosogana a the ke a mo fa thebaka a mo wišetša fathe. Mosadi ala kobô ka lebelo Ke moka a mo kwaediša. Ba thôna modirô wa bona.

5225 Mosadi a bôna monna wa gwe, a tšhaba a šiya pitša le kobô. Mosogana o ile a kwaediša mosadi. Bjale a lebella gôdimu, a bôna monna godimu ga the thare. Mosogana yêna a bône thelo ka gobane o lebeletše fathe. A makatša ke mosadi mo a mo kharametša. A leka ka maata go mamarêla mosadi. Ge a mo kharametšitše a re go tsoga a napa a tšhaba. Monna a šala a maketše gore o tšhabang. Ka lebaka le we o ba a go-letša burukhwe. O ile ka lebella gôdimu a bôna papagwe. Le yêna a tšhaba a goletša burukhwe.

2478

5226 Ngwana Lewele e be e le mamoratwe. Papago mosogana o ile a o kwa bothoko kudu. A re go morwa wa gwe, o ta hwa mênô a go e thale a maswa. Morwa a ka a kwišiša dipolabolo tša papagwe ka gobane o šetše a e tšwa bodibeng bja papagwe. A thôma go fapana le papagwe. A mo tetemetša ka gore o nyaka go mpolaya. Khanthe mosadi o ile go tšhaba mo we, o tšo, romêla thebaka ga monna go rapêla. Ka morago ga tetemetšo, a tiya papagwe.

5227 Ke thagoletše leokana le itše go gola la nthaba. O ile a mo gobatša kudu. Bjale Malesa a dira gore banna ba

khobakanne ga nōgō le ba ga malome wa morwa. A botša le khadi yēna mamnuwi wa dikhomo tša go nyala Marwale. Ka lona letšatši le we a go ba botša gore ba te ka lona, ba ile ba tsogēla. Bjale ge theema the re, tala e apeilwe a e lewe ka mphaka. Ba ile ba gathana ka moka.

2479

5228 Malesa o thalošetša banna dipolabolo tša gwe. Ditaba tša go bolabola ka the gae, di bolabola ba dutši fathe. Ke gore ge ba bolabola a ba eme ka maoto. Mmolabudi o fo bolabola a dutše fathe. A re le bitša ke nna ka baka la ngwana yo waka. Ngwana o mpolaile bjale ka ge le mpōna ke bjale. Molato o mpolaēla mo ke mo sola mesepele ya gwe. Bjale ke re tang le nkwiše taba yangwana yo. Ge ke ne le phōšō le the ke la tšhaba go mpotša phōšō yaka. Ke moka ke tšona dipolabolo tše we ke le bitšetšago tšona. Ge a riala a fetša dipolabolo tša gwe. Ngwana o ka bolabola re kwe tša ka ganong la go.

5229 Dipolabolo tša Pule. Ke yōna morwa Marwale. Ke nnete ke mo teile bjale ka ge le mmōna ka mathō a lena. Ke ile ka kwatšiša ke lentšu la gore ke hwe mēno a ka e sa le a maswa. Ka mmotša gore molato keng papa o nkhopolēla lehu. A re ke ya go botša. Ke ge ke tala ke pelo ke mo tiya. Ke lona lebaka le we ke mo teilego ka lona. Mo a riale ya ba ke moka o feditše dipolabolo tša gwe.

2480

5230 Ditaba di ile tša bipēla banna. Banna ba kwa ba the ke ba kwišiša. Ba re gomokhalabje, re a kwa fēla a re kwe ga bote go re taba kholo ya go tsoša nwa keng. Malesa a re ke monna ke gudile, a ke nyake go bolabola ditshēlē. Ke ngwana o mpolaya mo ke no laya methepele ya gwe. Lentšu la go hwa, ke itše ka baka la methepele e ya ga go, o ta hwa mēno a go e thale a mašweu. Ke moka ke tšona ditayo tša ka tše we. Ba re bjale re a kwa. Ngwana o na le phōšō ka baka la gore ngwana ke yēna wa go laiwa. Bjale ka gobane o thabile ke leokana, go ta dirēga bjang. A re mmutšišeng the we a the bela-ēlago, a le botše ke nyaka go the teba.

5231 O swanetše go tšeiša ngwana mosadi. Ka moragō ga lentšu la mmutšišeng, ba mmutšiša. Ngwana a re a gona the we

2481

ke the belaêlago. Ke filo gana fêla lentšu la gore ke hwe. Banna ba re, e ka ba mosadi o šetše o mo tšeišitše. A re aowa. Bjale le balabotše thōgō ya taba. The thodi tha mose ke lehudu. A re ke di kwile. Mosadi wagwe ke yo mogolo. Go nyala ke mo nyaletše go šetše fêla khomo ya tswetši. A napa a êma a ba šupa khomo ya tswetši ya go fediša monyalo wa mosadi. A ntšha le pudi ya go khopêla thegō tha meeti. Ba ga makholo wa gwe a ba ka ba mo tswenya bjale ka ge le bona ba šetše ba o kwile ditshêlê tša mokhonyana wa bona. Ke ge ba mmekêla mosadi wa gwe.

5232 Mose a o ke o lebala lehudu la ôna. Ka moragō ga mo ba mmeketše mosadi, a ka a lethetša go robala le mogatša papagwe. Mosadi ke the thaêla, wa mmōnfe ke moka go fedile. Ge o mmitša a gane. Ke moka thōma go-diša papagwe ka ngwakong o we a robalago. Mothang a thaya ka ngwakong wa NgwanaLewele ke moka o tšwa ka ngwakong wa mosadi wa gwe o robala le mogatša papagwe. Ke moka o fo dira ka mokhowa we. O togêla kharebe o nyaka motseta.

2482

5233 Ba ile ba lwa nwa ya di-lepe. Ka moragō ga matsatši a the makae, mokhalabje a lemoga. O ile a lemoga ka baka la ngwetši. Mothang a tha robala ka ngwakong wa gwe, o tsoga a no kwata. Bjale a dira gore a thepele bōšego. Ka tsatši le lengwe ba thwaa ba e nwa bjala. Mokhalabje a ya a robala ka ngwakong wa Morwale. Morwa o teba mokhwa wa papagwe, gore mo a robetše a tsoge ka pela. Ke ge le yêna a bula ngwako wa papagwe a robala. Khanthe o wa mo kwa. Ke ge a tsoga a yo hwetšana morwa ka gare ga ngwako. Ba thōma go-lwa. Ba ile ba ggêlana dilêpê le maranu. Morwa a rêna papagwe letsogo.

b

5234 Batho ba la ba go bitšywa ka nwa ya pele ba gona ba bitšywa. Ba ile ba ta bjale ka pele. Bjale mokhalabje a thaloša dipolabolo tša gwe. A re mabapi lentwa ya pele e be ke gopola gore ngwana o dira ke bogope. Bjale lehono le mo tšeešše mosadi, a na taba naê. Ge ke tena ka ngwakong wa mmagwe le yêna o tena mengwakong ya basadi baka. Go toga lehono a ke tha mo

nyaka mo moteng waka. Ke mo tšeišitšé mosadi ke monna a tšwe moteng a bônê wa gwe mato a dulê. Ke moka ke taba e we ke le bitšeditšégo yôna.

2483

5235 Pule a laêlwa gore a tšwe ka moteng. Ka moragô ga dipolabolo tša papagwe. Bana ba re ke nnete dipôô a di pedi moteng. Bjale re a kwa, ge a tšwele mo moteng, o ta mo laya bjang. Lefa la ga go o ta le teba bjang. Mokalabje a re ngwana yo we o tšwile ka pelong ya ka. Ka baka le we a ke tha nyaka a hwetšana the thengwe tha lefa la ka. Ka-rolo ya lefa la ka ke e ne we ke mo tšeišitšégo mosadi. Moja lefa wa lefa laka ke ta le botša ka moragô ga mo a tšwile mo moteng. Gorwa wa gwe a tšwa moteng wa papagwe, a ya a dula ga wa gwe mato.

5236 Lefa ka mok a le gafêla Ngwana Lewele. Pele ga go mo gafêla o ile a bitša batho ba la gape. A re go bona lehono ke nyaka go ntšha tha ka ganong ga ka. Ke ile ka lebotša gore ke ta be ya ke le botša. Bjale le tebe gore lefa la-ka ka moka ke ta lefa mantwana e khorong. Ge e le moratho wa Pule ke ta mo tšeiša mosadi fêla. Ka gobane nka the ke ka khôna gofa yêna, ba ka thwa ba e lwa le mogolo. Ke moka ke feditše.

2484

5237 Ba nyaka go tebâ gore mantwana e khorong ke mang. Malesa, o ba thalošetša mantwana e khorong, Mantwana e khorong, ke gore motho yo we ke ta go mo fa le thwa khorong le tha nyake, ka baka la gore a tša mo swanêla di bile a tša mo lebana. Leina la gwe ke mang. Gape ke le butšitše leina ke re ke mantwana e khorong. Ba ile ba palakana a tha ba botša nnete. Nnete e no ba mantwana e khorong. Ge e le moja lefa yêna a gona ke pelong ya papagwe.

5238 Thinyi e ya e thinyetša, agi agi e ya e kagêla. Ke dipolabolo tša malome wa Pule. O botša motogolo wa gwe. Gore o wa bôna lehono lefa la papago le tšwa ka ganong ga go ka baka la go the-kwe ga go. Papago o bolabotše phatalatša, mang le mang o wa teba gore wena o ntšhitšwe ka khoro. A o thale gôna ka khorong ya papago. Lehono o go ntšhitše gapê ka gore ga lefa la gwe. Ka goriale mo we papago a re 'mone molato.

Molato o gōdimu ga go. Ka moswana a re nyake go kwa tše dingwe. Ge o nyaka lefa la papago o the ke wa re botša. O no ba o thepela o le noši. Ke moka malome wa gwe a fetša dipolabolo.

2485 5239 Malessa, a fa Ngwana Lewele lefa la gwe. O ile a tena ke bolwetsi bja thehuba the thegolo. Bolwetsi bjo we wa bōna bo go tene ke moka lehu le go lebane. A bōna ga bote gore lapa la barwa e no ba la mosadi yo mogolo. Lapa le we a nyakago go lefa boja lefa a le na ngwana. Ke ge a palakanya ka leina la mosadi. Ditšhalete tše we a go ba natšo a di fa mosadi. A mnotša gore lehu le a taletša. O the ke wa kwa ge ba go butšisa wa utulla.

5240 Ka rolonyana a e fa moratho wa Pule. O ile a mo fa ka baka la gore o be a thešu a tšee mosadi. O ile a bōna gore mosadi o ta šala a tšhoga ke moka a utulla lefa. Ke ge a bitša khadi, a mnotša gore wena o sware mosadi yo ka matsogō a mabedi. Ge o ka o kwa ba mo tswenya ba re ba nyaka lefa, o ba botše gore le go kae. Ge lefa e be le le gōna nkabe a lifile. Lefa le le le go gōna ke tšona dikhomo tše tša ka šakeng. O ile morwa wa gwe a tšee mosadi ka tšona. Ke moka ke ōna mantšu a ka a we.

5241 Pule o ta feta le bogolo bja gwe fēla. Ka baka la bogolo le the ke la mo phikhiša, le mo dūnēlē gore ke wena. The we ke the thenyakego ke gore a jē the thengwe tha dilo tša ka. Dikhomo tše we a go ba a tšana a di fiša, o be a tha mo šupi. O be a šupa fēla moji wa tšona. Ke moka a fetša ditačlo tša gwe.

2486 5242 Lehu la Malessa. Ka moragō ga lehu, ba nyaka gore dilo ka moka tša mohu dikhobakane. Dithapo ka moka di ile tša khobakana. Mankhapana ya ba mothahu. Ba dutši ba teba gore mohu o il a šiya dilo tše dintši tše bjale ka dikhomo le ditšhalete. Ba butšisa mosadi yo mogolo. Yēna a ba botša gore a ka a mo fa thelo. Ka moragō ga mo we ba butšisa yo monyana. Le yēna a ka a utulla thelo. Bjale ba thōna go otella yo monyana ka baka la gore mohu o be a okiwa ke yēna. Khadi ya re le tswenya motho wa batho ba we. Go ška motho

a še go tšeya molato. Ke moka ba napa ba homola.

5243 Pule o nyaka lefa la papagwe. Ka moragō ga thello, mothang ba fokago. Dithapo tša mohu. Ka moragō ga mo ngaka e fukile dithapo, a re ke nyaka ka moka mothahu wa papa o badiwa. Madi o ile a thoka. Ba mmotša gore ke wena yo we wa go ba o swanetše go bala ka gobane ge papago a e hwa o be o le gona mo gae. A gona the ve o ka the bōnago, dilo ka moka ba di dutši gōdimu ka moragō. Lehu le a tšhoša nkabe ba ile ba di utulla tšatši la mathōmō. Ke moka morwa a šita ke go hwetšana lefa la papagwe.

2487

5244 Motho o wa lašlwa le go fiwa. Mohu o ile a fa mosadi yo monyana lefa la gwe Ngwana Lewele ka gobane o ile a fiwa, lefa le ile la moata la tswalla. Mote o ile wathubēga ka baka la go tšhaba Pule, ka gobōna gore ka the ke a khobakanya lefa la gwe. Ge e le pule o ile a šita ke mo we lefa la papagwe lele gōna. Ngwana Lewele a ta a dula ga wa gwe mmoto. Marwale le morwa wa gwe ba ya ba dula ga wa bona. Ke moka dikhaka di ile ka mokkwere. O ile a ba tšeya mosadi ka dikhomo tša go šiya ke monna wa gwe. Lapeng la Ngwana Lewele ba thapa ka lebese. Morwa Marwale a feta fēla le bogolo bja gwe. Mafello.

5245 Mantwana e khorong o khumana boja lefa ka baka la go the šišingwe monna wa gwe. Motho o bote mo a tha phela ga bote. Mothang a le bolwetšing bje bogolo batho ba mo šišangwa. O boetše borathaneng ka baka la gore dibi tša gwe ka moka o fo dira ka ngwakong. Dibi tša motho yo mogolo si a šišimiša. Dikhotella ke mosadi wa pelo. Mokhotendi ka metha ke yēna yo we a fēlago a tšeya tnefoka. Bašišingwi ba feta le go šišingwa ga bona. Ke mokhwa o we bomantwana e khorong ba fēlago ba hwetšana bo moja lefa.

2488

5246 Ngwana a swanēla go ba yo mogolo pele ga papagwe. Ke mo we o kwago baroka ba re bana ba khoši re loba ka moka, ka gobane yo we e ta ba go khosi a tibiwi. Ke nnete ngwana yo we swanetšego go ba moja lefa a tibiwi. Bona beng ba mote ba ka mo teba empa batho ba šele ba ka the ke ba mo teba. Ge papagwe a ka kwa motho a mmotša gore lefa le ka moka ke la go, motho

yo we o swanetše go diwa molato. Ge ngwana a ka e khudiša mathong a papagwe, papagwe o wa mo kokobatša. Lefa la ya ka lapeng le lengwe.

2489 5247 Bjale ka Khwaumarema. O be a na le basadi ba bane. Mokhalabje yo we e be e le ramotwana. A bile a tja kōma. Mosadi wa pele leina la gwe ke Malešaba. Wa bobedi ke Phaphaa. Wa boraro ke Moségelwa Mangwedi. Wa bone ke Mokhadi. Mosadi wa pele o ile a rakiwa ke monna ga mōgō le morwa wa gwe. O ile a mo raka kante le go tihiša ba leloko la gabo. E be e le yēna a yo a tswanetšego go tswala moja lefa ka gobane ke yēna ngwana wa malome wa gwe.

5248 A supa ba gabo ba ga Moraba ngwana wa mosadi wa bobedi go ba yēna moja lefa. Ka mathō e be ba bōna gore mago bona a gona ka moteng. Ka ditebe ba o kwa ore o rakilwe. Bjale ba šitwa go tenēla ka haka la gore a ba bigiwa. Mogologolo o ile a šiya theema the : Nama ya beta e a songwa. Bjale pele ga gore ba dumelane le taba e we, ba nyaka go teba mabapi le mosadi yo la a swanetšego go tswala moja lefa.

5249 Khwaumarema o nyaka go bolabola thopa. Ka moragō ga mo ba mmutšišitše mosadi wa moja lefa, ke ge a re taba e we ke ta le anēgēla ka theko. Lehono ke le bitšeditše e. Ba re pele ga gore re kwe ka yo we re mmutšišago, ga e a re tene. A re le ge le tha nyake go tena, nna ke le botša gore ke yēna moja lefa. Ka gobane yo we le mmutšišago o tswile ka maforo. O ka tšwa ka moforo, o ka goma wa hwetšana botša lefa bjang. Re nyaka go teba gore o tšwile ka mokhwa mang.

2490 5250 A dira gore ba yo di bolabola ka thopeng. A ba ka ba mo ganetša, ba ile ba ya mo we thopeng. A re go bona, mosadi yo we le bolabolago ka yēna, o tugile mo ka baka la go the kwane le melaō ya ka. O ile wa botša mang. Mo we ke ile ka tšhirega ke gore go the gopole. Bjale ba re go yēna, re nyaka yēna a boya mo, ka gobane a re tebe molato wa gwe. Aowa ge gōna le the o kwe mo we nna ke le botšago, bokaone ke gore le palakane. Ba re mo we go wa kwala. Ke moka ba palakana ka nte le tumelano ya moja lefa.

2491

5251(b) Khwadinarema a tšwa ka moteng. Ka morago ga phapano ya dipolabolo tša moja lefa, ntwā ya ba gōna magarong a papa le morwa. O ile a botšā morwa wa gwe wa lapa la bobedi gore ke wena mong wa dilo tše ka moka. Morwa phaphaa a gola a teba ga bote gore moja lefa ke yōna. Phaphaa o fiwa boja lefa ka baka la go ratiwa fēla. Batho ba loloko a ba ka ba di šala moragō ka baka la gore o nyatsitše mantšū a bona. Bona ba ile ba re re ta di bōna tšatši la bo-felo. Ke gore ka moragō ga lehu la mokhalabje. Gore ke mang yo we a ta go šupa ngwana yo we.

5252 Ntwa ya Khwadinarema le morwae. Morwae o ile a gola a mo tšeiša mosadi. Ka moragō a ya a tšhabiša mosadi yo mongwe. Papagwe a monyalla mosadi yo we. Phapano ya bona ya ba gōdimu ga kōna. Papagwe a tiya kōna. Morwa wa gwe a laola koma ka mokhwa o we a ratago. Ge mokhalabje a re o sola ngwana, ke moka o thōna go tiya papagwe. Hago morwa o šina le morwa wa gwe. Gwa bontšha-gala gore ba nyaka ge mokhalabje a e hwa, morwa a šala a buša.

2492

5253 Thegōdi ba bolaile leeba šala o buša. Lentšū le la thegōdi le ile la bolabola ke khadi. Tšatši le we e be e le monyanya o mogolo wa dikwale tša kōna. Mokhalabje o be a nyaka go thepidiša monyanya ka mokhwa o we, o yago wa thepela ka gona. Morwa a dira ka mokhwa o we a ratago. A e fa thaka tša gwe. Bjale mokhalabje a sola morwa wa gwe. Leina la gwe ke Nkatholeng. Mong leina la baduledi le ile la phirigetša ke la Nkatholeng. Ka mokhwa o we wa ditaolo tša mabjala. Morwa a ba a kwata a tiya papagwe. O ile a idibala, a phafoga bošego. Ke mo we khaitšedi ya moidibađi a ilego a re leba šala o buša thegodi ba bolaile.

5254 Taba e boniwa ka gae pele ya khōna e ya khorong. Bjale mokhalabje a dira gore bagabō ba khobakane ba te ba o kwe taba. The bitšetšwa the a tšhoša. Ba ile ba ya. Bjale ka yōna khadi e ile ya ba gōna. Bjale bosele re nyaka go kwa bjale ka ge re bōne ngwana a tilo re bitša. Nonyana go lla e thobiwago. Ka goriale mo we ke gore mokhalabje o swanetše go

go thōna go b labola.

5255 Khwadiarema a thaloša dipolabolo tša gwe. Le bitšitše ke nna, ka baka la phapano yaka le ngwana yo. Phapano e we e bile e dirile gore nna ke bolaiwe. Ngwana o laola dilo ka moka ka nte le taēlo yaka. Bjale ge ke re ke ya mokhala, o wa mpolaya. La mathōmō ke ile ka fo homola. Bjale lehono ke hwēla go mokhala mo a nyaka go thinya mabjala a batho. Ke re mputšišetsen gore molato wa ka keng mo ke bolaiwa. Ke moka ke feditše tša ka ditaudisō. Ditaba ge ba bolabola ka the lapa ba fo bolabola ba dutši fathe.

2493

5256 Dipolabolo tša Nkatholeng. Tama dikhoši. Ke nnete teile papa mo we a ba go a idibala. A ka mo tiya ka phōšō, ke mo teile ka baka la go bōna a feregethela mo ke laola mabjala a dikhwale. O ile a mpotša gore dilo ka moka ke tša ka, ka moka ga tšona molaudi yo mogolo ke nna. Yēna o tšofetše ke ta noya ke mnotša lentšu fēla. Bjale a diri mo we yēna a ilego a mpotša. Ke mokhwa o we nna ke il go ka mo tiya ka ōna. Ke dirēla gore a bolabole nnete. Ke moka ke feditše tša ka dipolabolo.

5257 O ile wa dikhōna di khōne. Banna ba re, wena o ile o wa dikhōna. Rena re ka the ke ra khōna go bolabola ditaba tša morwa le papagwe. Goba o wa go bolaya goba a go bolae ka moka di teba ke wena le morwa wa go. Fēla a go bolaya re ta re go boloka. Ke wena yo we o mmeilego bolaudi. Ke moka banna ba fetša mantšu a bone. Ba laēla ba toga.

2494

5258 Khwadinarema a tšwa ka gore ga mote. Ka morago ga dipolabolo tša banna, a bōna ga bote gore ngwana o ta šala a mpolaya. Ka gobane a ba ka ba bōna ngwana phōšō. Ngwana ge a ta tšwa ka moteng go tšwa dipolabolong tša banna. O ile a tiya ngwako wa Mokhadi a ya a dula ga wa gwe mmoto. Leeba la šala le gōta moteng. Ntwa ya bona ya fēla e ta mo we.

5259(c) Lehu la Khwadinarema. Mosadi a rakiwa a toge le ngwako. Malešaba o ile a rakiwa a šiya ngwako w gwe. Ba ile ba rwala mohu ka ngwakong wa Mokhadi, ba ya ba meya ka ngwakong wa Malešaba. Go risale mo we ke go šupa gore mong mosadi wa

Mohu ke yēna. Ba ile ba mo ntšha a le ka o we ngwakong o we,
ba mo isa mabiteng.

2495 5260 Thello e ile ya ba khakantšhane. Mosadi yo la a go ba
a tshepišitše morwa wa gwe go ba moja lefa, o ile a lla a le ka
lapeng la gwe. Malesaba o ile a bitšwa ga gabo go tilo lla
thello the monna wa gwe. A ka a gana o ile a ts. Mokhadi le yēna
o ile a lla le Malesaba ka lapeng la gwe. Phaphaa yēna a no
ba noši le batswadi ba gwe fēla. Ba ile ba lla thello the mohu
tha fēla.

5261 Tšhupō ya moja lefa. Ka moragō ga thello ba ile ba ya
ba rēra ka moja lefa. Bjale batho ka moka ba re moja lefa ke
ngwana wa Malesaba. Ka baka la gore ke ngwana wa malome wa gwe.
Ba bangwe ba re, o ta ba moja lefa bjang ka baka la gore mmagwe
o be a tšwile ka moteng. Ka lona le baka le we a hwetšana
ditašlō. Ba re a go khathale e. Le yo no a go ba a nyaka go
mmeya bo moja lefa a hwetšana ditašlō ka gobane o ile a thoriša
papagwe. Khadi ya re ngwana wa Malesaba ke yēna mong wa mošasa
o. Ka moka ba ile ba re thobēla.

5262 Ngwana wa Malesaba a ba moja lefa khorong ya Moraba.
Ka moragō ga thello the mohu, molebendi a dira gore ba leloko
la bo mohu ba khobakane. Ba ile ba khobakana pele ga gore batho
ka moka ba khobakane. Ka gobane ba ile ba f-o molašla fēla
gore a lebelle mote kante l. Gore a lšlō moja lefa. Le yēna
o be a filo lebella a tha tōbe moja lefa.

2496 5263 Molebendi e thaloša dipolabolo tša gwe. Le bitša
ke nna, ka baka la khoro e. Bjale ka ge le ile la ntašla gore
ke lebella. Ke nna ngwana monyana a ke llele bogošī ke llšla
go tuma. Ge e le bogošī bo na le malapa a bjōna. Ke lebeletše
thello the fedile. Bōnang mong wa yōna a tšule tulong ya papagwe.
Khošī e e hwilego e tsetše a ya hwa le bana ba yōna. Ke moka ke
ōna mantšū a we ke lebitšetsago ōna. A fetša dipolabolo tša gwe.

5264 Batho ba we ba go ba ba le mo we thopeng. Ke ho
malome ba barwa ba Malesaba, bo malome ba barwa ba phaphaa. Bo
morwa rragwe mohu gamašgō le khadi ya mohu. Bjale ba ile ba

gafela khadi gore e be yōna e we e bolabolago.

2497 5265 Dipolabolo tša khadi. Ditaba di a kwala fela ga se taba e tswenyago. Le ile la sitwa go botša molebendi gore a be le moledi wa moja lefa ka baka la mantšu a mohu. Nna ke nna mosadi a ke tebe gore nka bolabolang. Fela ke ta bolabola lentšu la ka la bosadi. Lentšu la mohu le mo a laetše gore morwa Phaphae e be yēna moja lefa, le ile la phutula ke yēna mohu tsatsi le ta go tsoga a re siya. O ile a motša gore khomo e ragile khamelo. Ka baka le we, nna ke sale ke le šupe mong wa lena. Mong wa lena le a mo teba ke morwa Malešaba. Ka moka goa bonā ba re thobela. Ke moka khadi e feditše dipolabolo tša yōna.

5266 Bo malome a Nkatoleng ba thagisa diputšišo. Taba e ya kwala fela a kwale. Ka goriale mo we re re go a diraga ge batho a ka butšiša diputšišo. Ba ile ba ba dumella gore ba thagise diputšišo tša bona. Ge motho a ile a ntšhiwa ka tha mafuri, a ka goma a ta a ba molaudi bjang. Ke moka a fetša putšišo ya gwe.

2498 5267 Dikarabo le diputšišo. Ka morago ga mo a feditše putšišo ya gwe, ba thoma go mmutšiša le go mo araba. Ke mang yo we a tšwilego ka tha mafuri. Ke Malešaba. Molato wa gwe e be e leng ge a tšwa ka tha mafuri. Mo we a re tebe, re bone fela ge mohu a be a fepa ke moredi wa rena. Ke phōsō ge a be a mo fepa. Aowa a se phōsō. Re ra gore le yo no we le yēna o mo nyetše, nkabe a tha mo fepe. Diputšišo tša lena di a kwala a di kwale. Bjale ka ge le tha tebe gore o tšwile bjang le rena a re tebe mo a tšwile. Ge motho a ile a tšhuba nto pula ya mo nēla molato ke wa mang. Molato ke wa mo tšhubi. Go bjale motogolo wa lena o dirile ka mokhwa o w.

5268 Nkat oleng o tšhubile ngwako ka noši. Ke yōna phōsō a ya motogolo wa lena. Ga goa motho yo tha di tebe go. O be a e thwa a e lwa le mokhalabje. A nyaka go mmolaya gore a sale a dutši bogosi. Mokhalabje a tšwa ka tha mafuri. Le go hwa o hwile a le morakeng ka mo a tšhaba motogolo wa lena. Morwa Malešaba ke yēna moja lefa ka gobane khoro e e tsetše ka yēna. Ba ile ba fenyiwa ba e ta mo we.

5269 Mmankweng a ba tulong ya go šiya ke papagwe. Ka moragô ga dipolabolo tše la tša bona, ba napa ba beya letšatši le we ba swanetšego go gathana ka lona mabapi le tšhupo ya moja lefa. Le baka le we ke la gore ba hwetšane thebaka tha go dira mabjala le gore batho ka moka ba tibišiwé. Ka lona letšatši le la ba go le bēya batho ka buntši ba ile ba fitha.

2499

5270 Mmankweng a šupiwa go ba moja lefa gare ga batho. Pela ga go tena dijong le dinong, ba dira gore go šupiwe ngwana yo we a ta go ba phunula megôkhô. Bjaleka ge ba ile ba rēra pele, ba dira gore molebendi a thagiše moja lefa gare ga batho. A šina pele ga theboka, a re le bitšitše ke nna. Bjale ka ge lentšu le ile la re nna ke šale ke lebeletše note. Mong wa lena o hwile, lehono re le šupa yo we matho a lena a swanetšego go šala a lebeletše yēna. Ke ta dira gore khadi e mo sware ka letsogo. Ge a riale aboēla a dula fathe.

5271 Khaui ya swara Mmankeng ka letsogo. Ka moragô ga mo a mo swere, a re mong wa lena o hwile, o šile ngwana. Ka matho le a mmôna. Ke yēna yo we le swanetšego go lebella yēna. Ba re thobēla. Motho mang le mang yo we a tšwago a lla, a te go yēna. Le yo we mohu a goja thelo tha gwe. Le yo we a go ja thelo tha mohu, ke yēna yo we a tago rēra. Ge go na le yo a belaēlago a ka thagiša pelaēlo ya gwe. Batho ba ta mo kwēla yōna. Ke moka a boēla a ya a dula madulong a gwe.

2500

5272 Ba tena dinong le dijong. Ka moragô ga mantšu a mošupi, a gwa ka gwa ba le motho yo we a belaēlago. Molebendi a re, bjale ka ge go the na le motho yo a belaēlago, go lukile. Ka moswana a re nyake go kwa yo mongwe a ngunanguna. Bjale taba e la go ba le bitšeditšwe yōna e fedile. Pele ga re re palakane, re ta ja tša go ja. Ke moka ba ja tša go ja. Ka morago ga dijo ke moka ba nwa mabjala. Ke moka tšhupô ya moja lefa wa ga Moraba ya fēla e ta mowe.

S. 2 : Go nyenyiwa ga madi a šele boja lefeng.

5273 Monna o thabiša ke madi a gwe. Molaô pele lerotse le lōma ke ngwana wa lapa le legolo. Le ge mosadi fēla a ile a

5201

bikiwa pele, a ba le ngwana, a lomcle wa lapa le legolo pele. Mosadi wa go tswala moja lefa a bikiwa a na le mpa, a ta a tswala mothankana. Ngwana yo we ke moka ke yêna moja lefa, ka gobane ke ngwana wa mantšibulo. Ge ngwana yo we a tha ratiwi, bokaone ke gore ba amolaê. Ge ba tha ka ba dira bjale, ba ka the ka ba khôna thelo. Monna a ka dira gore lapa le we le boêlê ka fathe a no gudiša lapa la yo monyana. Mathogonolo gantsi a fêla a e ba le baaki b. molwetši.

5274 Bjale ka Rakholokwana Mathô. Ditaba tša khoši e ya Makhutšwi, di laudišitše ke Mokobati Mohlabe. Ba ile ba rakiwa mo khorong ya ga Mothabe ka baka la go loya bana ba ka lapeng la bogošî, ba nyaka go šala e le bona. Bjale ke ge papagwe a yo dula le ba Makhutšwi. Ke di ngwala ka baka la gore ke ile mo ke mmutšiša ditaba, a beya bothatse ka ditaba tša morena yo wa ka gôdimu.

2502

5275 Basadi ba Morena Rakholokwana. Basadi ba gwe ke ba ba latelanago ba :- Mantepa, Segwapa, Mokhadi, Masodi, le Mantšana. Mantepa ke ngwana Maake. Ke yêna mohumagadi. Segwapa ke ngwana Mohale ke mosadi yo a latelago mohumagadi. Mokhadi ke ngwana Mohlabe, o latela Segwapa. Masodi ke ngwana Mathô ngwana wa rangwane ntšee khomo di boêlê šakeng. O latela Makhadi. Ngwana Mohlabe ke naka la tou, ba ile ba mo ntšha ge ba rakwile ke ba ga Mohlabe. O ntšhiwa ke papago molaudiši. Mantšana ke ngwana Magaoga ke mosadi wa mokokotêlo.

5276 Mantepa a bikiwa a na le mpa. Rakholokwana a re mosadi ke mpja ka gobane o na le mpa. Ka baka le we o swanetše go ba ka fathe g Thegwapa. Ke bolabola le pelo yaka e le bothoko. Madia we a rwelego nka the ke ka šupa thelo. Dilo ka moka ke ta šupa morwa Thegwapa. Ka gobane ngwana wa Thegwapa ke mong madi a ka. Ba bangwe ba makhutšwi ba ile ba dumêla. Ba bangwe ba gana. Ya ba morena o feditše polabolo ya gwe ka ta gothonogofatša lapa le lenyana.

5277 Dipelo tša ba dumedi a tša kholwa. Morwa Mantepa ke moka ba mo tšeiša mosadi. O ile a tšeya motswala wa gwe ngwana Maake. Ke morwa yo we amagwe a tšwilego a mo rwele.

2503

Bjale ke monna, batho ba mo tšhaba. A tswala morwa wa gwe ba re ke Maphampha. Badumedi ba gore mosadi a ka the ke a tswala khoši ka gobane ke madi a šele, ba bolaya papago Maphampha ka kofi. Ba mmolaya ka baka la gore ka moragō ga lehu la papagwe, o ta ba fenya ka dipolabolo. Le gōna papagwe pelo ya gwe e be e sokologa, ka go bōna a mo tswara ga bote.

5278 Thegwapa a tswala Thekhalabjana (Johannes) Ke ōna mong madi a papagwe. Ngwana a fiwi dilo papagwe a tha phela ka gobane a ka sokologa a mmolaya. Motho a hwe bjale ka khomo ya tšhakwane. O wa thoma a babja, a bōna ga bote gore bolwetši ke bja lehu, ya ba gōna a khōnago a laēla morwa wa gwe dilo ka moka. O lebeletše mokhwa wa ngwana gammōgō le mmagwe ge ba mo swara ga bote.

5279 Badimu ba dira metholo lehung la motho yo mogolo. Rakhelokwana a tena ke bolwetši bja lephera. Ke lona le baka le we a swanetšego go šupa moja lefa dilo tša bogošī gammōgō le manaka a pula. Mantepa, Thegwapa ga mmōgō le basadi ba bangwe ba mo šišingwa. Le goya ba mmōna ba the ke ba ya. Mantšana a khotella go khota tšhapja. Pelo ya morena ya ba gōdimu ga mooki.

2504

5280 A dira gore leloko ba khobakane a thaloše pelaēlo ya gwe. Ba ile ba khobakana ka taēlo ya morena. A re go bona le bitša ke nna Banareng. Ke a babja bjale ka ge le mpōna ke šišimiša. Ga go motho le ka o thii mo khorong ya gešū yo we a ilego a hwa ka lehu le. Taba kholo ke le tibiša gore basadi baka ba bagolo a ba nthokomele. Ba nthatha. Ke gore ba ta khole le nna. Ka baka le we bogošī ke ta bo fa mantwana e khorong. Ke moka ke tšona dipolabolo tša ka tše we Banareng. Ke moka a fetša dipolabolo tša gwe.

5281 Mantšana a laēlwa dilo ka moka tša borena. Ka moragō ga polabolo ya gwe, a lebella gore o ta bōna yo mongwe wabasadi, a the ke a ba bōna. Ka nnete a bōna ga bote gore ba mo šišingwa. Motho mo a go šišingwa o ta mo fa tša diateng tša go bjang. Ke ge a botša Mantšana diphiri ka moka, a bile a mo fa le manaka a pula. Motho yo mongwe le yo mongwe yo we a tilogo mmōna, o

2505

butšwa gore le tswaeng mosadi yo ka matsogō a mabedi. Ka gobane dilo ka moka ke šupile yēna. O ile a khotella go mooka, a mo thatswa ka mokhwa o we a ka khōnago. A thoka le thebaka tha go tšama a khopela tša go nwa. Ba la ba tšama ba e nwa ba gōroga ka lebaka le we ba le nyakago. O ile a hwela matsogong a Mantšana.

5282 Lehu la Rakholokwana. Ka moka ba mote ba ile ba tibiša ke yēna mooke, gore tang le mpontšheng, nna a ke di bone tšona. Ge ba ile ba hwetšana gore khoši e we e hwile. Ba ile ba mo rwala ba ya ba mmeya ka ngwakong wa Mantepa. Ga na mo we ba ile ba dira mphōphō. Ba bangwe ba re a beiwe ka ngwakong wa Thegwapa. Bjale buntši bja beng ba khoro ba kwana gore a beiwe ka ngwakong wa ngwana Maake. Ke ge ba dira bjale.

5283 Mohu o ile a tšwa a le ka ngwakong wa Mantepa, ge ba mo iša lebiteng. Aowa ba boloka khoši e we ya ga mathō. Ka moragō ga mo ba mmulukile, Mantšana a ya a khōta manaka a pula. Pula ya na kudu. Pula e we ke ya go felegetša mong wa yōna. Ba ile ba lla thello tha mohu ka lapeng la Mantepa. A gwa ka gwa ba le motho yo a thagišago pelašlō ka gobane ba thale thellong.

2506

5284 Morwa Mantepa e be e le Maditšomporo. Ke yēna yo we a ilego a bolaiwa ka kofi. A bolaya ke ba leloko la ga Mohale ba dirēla gore moredi wa bona a šale a dutši tulong ya boja lefa. Ka gobane ge go dutši motogolo wa bona ke gōna go dutši moredi wa bona. Maditšomporo o ile a šiya morwa wa gwe yo we leina la gwe e be e le maphampha. O ile a bolaiwa ka kofi ka baka la go gafiwa ke papagwe. Ka gobane magwe o tšwa a morwele ka mpa mo a ta bogadi. Re ta re ke dipitsi re ta di bōna ka mebala.

5285 Go reiwa noja lefa. Ka moragō ga thello, ba khobakana Maripa theko. Maripa theko ke bona Banareng, ba bina 'ou ke maroba. Go ile ga tsoga garuru, garuru ke lešata. Ba ba ngwe ba re mong wa lešako ke Maphampha ba bangwe ba re ke Thekhalabiana. Mantšana a re bešang re jē, ka gobane ge e le mollō o šetše o nyele magala. Ba bangwe ba ile ba thokomela lentšu la mosadi. Ba bangwe a ba ka ba le šala moragō. Ba rakišitše fēla bana ba

2507

ba we ba bedi gore moja lefa ke mang. Ka gobane ge le Mantšana o tile ka dikhomo. Le gōna ba ga magaoga a ba ke ba tswala khoši mo. Le go le bjale o bolabotše.

5286 Motho yo we a laetswego ke mang. Ka baka la gore a ba kwane dipolabolo, ke ge monna yo mongwe a ba butšiša putšišo ya motho yo a ilego a laēla ke mohu. Ba ile ba šala putšišo moragō. Bjale ba hwetšana gore ba we bedi ga bona a ba laēlwa. Khadi ya mote ya thaloša ditaēlo tša mohu ka moka ga tšona. Nna e be ke ta ke bōna yo we khaitšedi ya ka Tšatši le lengwe le le lengwe mo ke e ta e be ke hwetšana Mantšana fēla. Bjale a re o wa di bōna ka noka ba nkekulugile. Go fo thaka ngwana wa motho yo fēla. Ka baka le we ditaēlo ka moka ke ta laēla yēna. Ke moka mo we ke ilego ka o kwa gōna. Le ka khopēla yēna o ta le thalošetša. Ba ile ba mokhopēla gore a thaloše.

5287 Mantšana a thaloša ditaēlo tša mohu. Banareng ke ta thaloša fēla ke nna mosadi. Mohu o ntšhupile dilo ka moka. O itše dilo tše we ka moka ke tša ka. Ge ngwana wa go šiya ke Maditšomporo a ka ntwara ga bote ke mo šupe. Ge e le gore ga na mokhwa wa botho ke moka ke tša ka. Ke moka ke mo we ka go kwa gōna. Khadi le yōna ya goma ya tatša mmulabudī.

2508

5288 Mangatēla go bedi a še yēna yo we a ka re botšago taba. A ba ka ba nyaka go kwa mo we mantšung a ditaēlo tša mohu. Mangatela go bedi ba ra mosadi. Maphampha ba moragēla moragō. Ba thōna go rakiša ditaēlo ganmōgō le Thekhalabjana. Ba ile ba ba ripa tše pedi. Ba bangwe ba re ke Mantšana bangwe ba re ke Thekhalabjana. Ba thōna go gōga mogokare. Mogokare ke gore thapo. Yo a mogago yo mongwe, ke gore mo-a-mogi ke yēna yo we a tserego thefoka. Mantšana a ba le lešaba le lentši. Ba šma naē ka baka la gore o laetswe. Le gona ditaēlo tša gwe di libile ga Maphampha.

5289 Mogonare a wa a mugwa, thapo e ile ya thaoga ka bogare. Bjale ba re a re le beeleng matšatši. Ka tšatši

la gore yo mongwe wa lena a neše pula. Ka moragō ga mo
 we yo la le yēna a neše. Thekhalabjena a gana a re nna
 a ke khone go neša pula. Mantšana yēna o ile a dumēla.
 Khoši ke motho yo we a ilego a laēlwa. Ka gobane ke
 yēna yo we a khōnago go neša pula. Ba bangwe ba re
 mosadi wa go tšeiwa ka dikhomo o ka the ke a re buša. Ke
 moka ke ge thapo e khaoga ka gare mongwe a toga le theripa.
 2509 Mantšana ke khoši o na le thotšhaba thagwe. Thekhalabjena
 le yēna. Ke moka ditaba tša bona tša fēla di e ta mo we.
 Ge e le Maphaapha a napa a nyamaletše.

Temana ya 3 : Kokobetšo ya moja lefa e ka
bibiwa go khoši goba Ntonang.

5290 Taba ya pegō ya moja lefa. Pele monna o bega
 ngwana yo we a nyakago gore e be moja lefa. Bjale ka moragō
 ga pegō e we ya gwe, a khōna a thaloša ka ngwana yo we a mo
 kokobetšago. Thalošo ke ge khoši goba ntona, ba mmutšiša
 diputšišo. Kudu o swanetše go bega ntona ya gwe. Ka
 gobane ke yēna yo we a ba tebago.

5291 Ntona e swanetše go mmutšiša diputšišo. E mmutšiša
 diputšišo kudu ge a ka no bōna a e ta le ngwana yo we ba no
 ba ba bedi. Le gōna ge e le ntona o butšiša e le gore o
 na le tebo. Ke yēna ngwana yo mogolo wa mote wa go. Letswalo
 le ta mo tiya. Ke moka a re, aowa ngwana yo mogolo a o kwe
 molaō waka. Ka baka le we ke nyaka go e ba yo bakeng tha
 yo we. Ke moratho wa moja lefa. Aowa ke wa lapa le le
 2510 latelago lapa la moja lefa. Bjale ba leloko la geno ba
 dumelana le taba e we. Ke nna ke rialego ka gobane ge e be
 ba dumelana nayō, nkabe ke tile le yo mongwe. Nna ke tišitše
 ngwana yo ka baka la gore ke yēna yo we ke ta go mo laēla,
 dilo tša ka ka moka ga tšona.

5292 Ntona e ka dira gore taba e tebe ke khoši. Ka
 moragō ga mo a thalošitše boēmō bja gwe. Ntona ya bōna

gore ditaba di boina, ke moka o mmotša gore a riš o thaloša pele ga morena. Odirēla gore ka moswana ge bana ba šala ba bakana tulo e we ya papago bona, bannaba the ke ba mmōna phōšō. Ka gobane ka moswana ba ka toga ba re ke thenokwane, ke yēna a ba lwešantšego.

5293 Motiši wa moja lefa o thaloša mathong a khoši. Ntona e ta fitha ya botša khoši gore ke tišitše mothoyo. O re o beya bothatse bja gore ngwana yo a nago naš, ke yēna yo we e ta ba go moja lefa. Ke moka khoši e ta dira gore a bolabole. Ke moka o ta laudiša bjale ka ge a ile a laudiša mathong a ntona. Ka moragō ga taudišo ya gwe, ke moka ntona e ta laudiša ka mokhwa o we a ilego a bōna ditaba dile buima ka gōna. Le gore ke baka le we o bōnago ke mo tiša mo. Ke moka a fetša.

2511

5294 Magoši a khale e be a mo gumiša. Ba pakaeno a ba mo gumiši ka baka la theata kobong. Bjale ge e le magoši a khale, ba mmotša gore taba ya go a kwale. Ge taba ya goe be e na le letswai e be re ta bōna o e ta le batho ba ba bedi gammōgō le khadi. Wena ka noši o nyaka gore bana ba go ba šale ba ellwa. Taba ya bo bedi, rena re ka the ke ra fologa thepona ra ba dithatse tša taba e. Batho ba we o ilego wa ta na bō ke bona ba we e ta ba go dithatse. Rena re ka khōna fēla go ba dumēla, gore ke nnte re ile ra bōna a e ta na bō. Goma o boya le ba bangwe ba leloko la geno.

5295 Ke moka a ka the tha boya. Ka moragō ga mo ba mautšitše gore a gomē, ke moka o ta goma. Bona ba ta šala ba lebeletše ge a boya. Ge a be a khukhuma ke moka a ka the tha boya. Ka gobane o ta šitwa go kwana le ba gabō, ge ba tha kwane le taba e we a nyakago go e dira. Ba be ba gumiša motho ka mokhwa o we. Bjale magoši a pakaeno bona ga bjale. A ntšha theata kobong ke moka ba dumēla. Ka moswana ge bana ba ka fapana ba bolāla gore ngwana wa moja lefa, ke mokete. Ba ra yo we wa go tiša ke papagwe. Yo we le mmolabolago papagwe o ile a re a ke rate e ba moja lefa.

2512

5296 Tošo ya moja lefa e thepela l. dithatse. Monna mo a yo bega tošo ya moja lefa, o swanetše goya le batho ba ba latelanago ba :- Morwa rragwe le khadi. Gōna ge a ka fitha ntoneng a le nabo. Taba ya bona e ka fêla mo we. Ntona e ka fo ya go botša khoši gore ke bone mokete, a na le mo mokete. Ba tile kowa khorong ya ka mabapi le taba ya tošo ya ngwana wa moja lefa. Batho ba we a ilego nabo ke bona ba we ba ta go šala ba bolabola mantšu a mohu.

5297 Bjale ka Motala le Tšhoupane. Batho ba we ke bana ba mosadi. Papago bona e be e le Nkhulukwane. Ke yēna yo we a ilego a bēlēga bana ba ba ka gōdimu. Mogolo ke Tšhoupane. O ile a ba tšeiša basadi bedi ga bona. Tšhoupane ke yēna moja lefa. Mosadi wa gwe e be e le Motšhekhi. Moratho a mo tšeišá basadi ba ba bedi. Malapane le Matsorokane

2513

5298 Khoro gwa gola ya Motala. Ga go khomoe e ka latswago namane ya e ngwe. Khomo e ngwe le e ngwe e latswa namane ya yōna. Tšhoupane ke yēna yo we a go ba a swanetše go hwetšana basadi ba ba bedi. O sitilwe go hwetšana basadi ba ba bedi ka baka la bogwaragwara. O ile a kwatiša ke mosadi wa gwe, ke gobane o ile a tšwa le mpa. A bikišwa ke bakhekolo. Ke ge a ngala a e ya bogwaragwara. Papagwe a mmelašela kudu. Morwa wa gwe a e kēpēla, le mangolo a tha ngwale. Ka baka le we le mo a lego nthē ba tha mo tebe. Ke ge papagwe a tšeiša moratho mosadi wa bobedi.

5299 Nkhulukwane a isa Motala khorong ya ntona Mašumu. Pele ga go mo iša, ba ile ba thōma ba bolabola ka the gae. Ba gana ba re le fathe le a raga o ta boya. Ba ka ta ba lwa. Mokhalabje a ka a kwišiša. Ke ge a bitša Motala a e ya naē khorong ya ga Mašumu. Ke tišitše ngwana wa ka šo. Ke Motala, mogolo wa gwe o ile bogwaragwara. Bjale yo moratho le motebe gore ke yēna moja lefa wa khoro ya ka. O reng o e ta o le moši. Ba gannē ba re o ta boya. Bjale una ke nyake go hwa l. dilo tša ka. Ke nyaka go laella ngwana yo. Ke be ke ta laella mogolo bjale a ke tebe mo we a lego gōna.

2514

5300 Mašumu a isa Nkhulukwane khorong ya Mothabe. Ge ba fithile ke moka a thagiša mantšu a ikhulukwane. Ka moragô ba dira gore le yêna a bolabole ka noši. Le yêna a bolabola ka mokhwa o la a go bolabola o a le kowa khorong ya Mašumu. Bjale khosi ya re mantšu a go a a kwala. Bjale a kwale bote ka gobane a o na dithatse. Thepela o bitša dithatse tša go o le natšo. Ke moka a laêla. Ba mo dumella. Ba re lentšu ke la le we. Ke moka a boêla gae ga gwe le morwa wa gwe.

5301 ikhulukwane o dira gore Motala e be moledi. A bôna gore ditaba di boima. Ke ge a goma a botša ba gabo. A re go bona, lehu a le bonwe, nkabe e be le bônwa yo mongwe le yo mongwe o be a ta le ka ka maata go tšhaba. Le gôna a lena yo mogolo le yo monyana. Ka lona le baka le we yo a ta go hwa pele a tibji ke motho. Motho o laella morwa the we a lego natho. Ke bolabola ka goriale, ka baka la taba e la ka go le botša. Bjale ngwana wa mogolo wa Motala o gôna. Bjale ka ge e thale yo monyana, ke nyaka go laella rangwane wa gwe. O ta re ge ngwana a gudile, a mofe dilo ka moka. Mowe ba ile ba dumelana naê. Ka pelong a re banna re maane, re khoba tšhemane ba tala mošapo.

2515

5302 Motala o šupiwa go ba moledi wa Phirima. Phirima ke morwa Tšhoupane. Ke yo we mmagwe a g. tšwa a morwele ka mpa. Papagwe o ile a nyala ka baka la mpa ya go tswala ngwana yo we. Ge a bôna gore ba kwana le boledi, a dira gore ba yo beya bothatse khorong. Ka gobane ra thoka go dira bjale, a ka ta a gana go fa ngwana wa mogolo wa gwe Ba ile ba re o wa kwala.

5303 Nkhulukwane o bega Motala goba moledi wa Phirima. Ka moragô ga mo ba kwane, ba ntšha batho ba we yo go beya bothatse bja taba e we. Ba ile ba dira gore go ê Mongale le Khadi ya mote o we. Ba ya ba têna kayôna khoro ga Mašumu. Ba bolabola ka mokhwa o ba tšwago ba rerile ka gôna. Mašumu a re o wa bôna, letswai le kwetše bote nameng. Bjale ka ge ke ileka go isa ka mošate, le lehono re swanetše go fitha

ka gōna. Ke ge a feta nabo. A ya a ba fithetša ka khošing.
 2516 Khoši le yōna ya ba bōna, ya ba ya o kwa le mantšu a bona.
 Taba ile ya amogelwa ka mokhwa wa molaō. Ke moka ya fēla.

S.2: Khomo a e latswe namane ya e ngwe.

5304 Nkhulukwane a lēla Motala dilo ka moka. Ka moragō
 ga matsatši a the makae, ke moka a hwa. Motala a šala a
 tswere khoro. A še moja lefa ke moledi. Ka lapeng la
 Motšheki ngwana wa mothankana e b. e fo yēna Phirima a le
 noši. Motala a ka a nyaka go thokomēla lapa la moglo wa
 gwe. O be a thokomēla malapa a gwe.

5305 Phirima a ya bogwabagwara. Ka moragō ga mo e
 le lesogana, a kwa ga bote gore rangwane wa gwe o diyo mo swarela
 Bjale a re ke a lebella a hwetsana ba mo meletše methela. Ba
 tha mo lebella ga bote. Mosogana a diyo bōna ka mathō a
 gwe gore mo a laagwa. Ke ge a bōna ga bote gore ba nyaka
 go mmolaya. Lehu a ba le bone ka mathō. Le la go boniwa ka
 mathō a še lona. Ke ge a tshaba, le moladi le go tšeya a
 thešu a tšeya.

2517 5306 Phirima o be a na le dikhaitšedi tše tharo. Wa
 boraro o ile a bolaiwa ke leheya, gwa šala ka ba bedi. O
 bolailwe ka leneya ka baka la bohudu bja mmagwe. O be a utswa
 maheya bjale mong wa tšhemo a mo hwetsana. O ile a foša
 mmago ngwana, ke ge lo tiya ngwana phogo ke moka a napa a
 hwa. O ile mo a e ya gae a foya a wele thetoto. O ile
 a khotella go robala le thetoto the we. Ka moswana a khōna
 a ba thabēla mokhoši wa lehu la ngwana. Ba imutšiša mol to,
 a the ke a ba botša. A fo re a tebe o fo bōna ngwana a le ka
 mokhwa o. Molato a wa ka wa ba gōna, ba ile ba boloka
 ngwana yo we. Mo la a tibiwe mmolai wa ngwana, o be a ta ba
 le molato. Ka baka la gore ngwana o a tha utswi. Gore o
 bolailwe ka leheya ba o kwa ka batho. Le bona ba o kwa ka
 mongwa tšhemo.

5307 Motale a bikiwa ka leina la Phirima. Ka moragō
 ga mo ba la dikhaitšedi tša gwe ba nyetše. Ke moka Motala

a tšhaba go dija ka le gano. A bōna gore a ka ba phošong. A dira gore ba mo tšeele mosadi ka dikhomo tša khaitšedi ya gwe. Ke ge ba nyala Matala. Ba bile ba meka, a the gōna mo gae.

2518

5308 Ke nnete khomo a e latswe namane ya e ngwe. Motala o ile a godiša la gwe lapa. Lapa la bo P irima la boetšwa ka fathe. O ile a tswala wa gwe ngwana yo we leina la gwe e be ba re ke Matala. Ke wa lapa le lenyana ka gobane ka lapeng le legolo e be go thena ngwana. Ke gore mosadi wa nthe e be e le moopa. Phirima o ile a boya bogwaragwara ka moragō ga lehu la Motala. O ile ke butšiša ka baka la boja lefa bja gwe. Matala a mmotša gore a tšame a nyakela papagwe mo we a lego nthe. Ke moka a bōna gore ditaba di boima, ke ge a e tšwa ka moteng, a yo bōna wa gwe mmoto a dula. Ke moka taba ya bona ya fēla e ta mowe. O ile a tšhaba go ba a bolabola ka baka la gore ke ngwana ka o thii ka lapeng la 'magwe.

Temana ya 4 : Peyo ya moja lefa bakeng tha
Moja lefa.

2519

5309 Mogolo a ka boetšwa moragō gwa dula moratho. Ngwana yo we a ka buetšwa moragō ka baka la mekhwa ya gwe e mebe. Bana ba mosadi a ba swane. Ngwana a swanēla go ba le mereba. Ke taba e kholo e we ngwana a swanetšego go e thuta yōna. Ba re ngwana a mereba o ta ja mereba. Gantši ngwana yo mogolo a ka boetšwa moragō ka lona le baka le we. Lebaka le lengwe ke go e khudiša e le gore papagwe o tha phele.

5310 Boekhudišo bja ngwana wa moja lefa le mereba. Ngwana a e khudiše e le yēna ka noši. Boekhudišo bja gwe bo tšwa melomong ya batho. Ka gobane ba ta mmotša ke yōna moja lefa ka moragō ga lehu la papagwe. Ke moka o thōma go e khudiša le pele ga papagwe. Ka moragō ga boekhudišo bjo we bja gwe, ke moka o thoma mereba. Khopolo ya gwe

ke ya gore papagwe o ta hwa neng ke sale ke e ja lefa. Le ge ngwana a tha go polêla papagwe lehu. Papagwe yêna o ta gopola gore ngwana wa gwe o mogopolêla lehu.

5311 Moratho mo a na le mekhwa e bote, o ba moja lefa. Ke mo we go bolwabolwago ka gore bana ba mosadi a ba swane. Ka gobane mogolo mo a na le mekhwa e mebe, o ta hwetsana moratho a na le mekhwa e mebote. Bjale pelo ya papagô bona e swanetse go ba Godimu ga ngwana. Melaô le ditaelo ka moka di fiwamoratho. Ka melaô le ditaêlô tse we ke moka o godisitse moratho. Mogolo o ta no ba the phapharêga. Ka nyatša ke papago ke moka le batho ka moka ba ta gonyatša. Le 2520 ba le ba go ba ba go gudiša le ka mo ba ilego o ka the ke wa ba bona. Ba ta latela yo we a ilego a fiwa melaô le ditaêlo. Ke moka mogolo a o a fiwa melaô a ba ka fathi ga moratho. Ka gobane tse we moratho a di dirago yêna a dikhone.

Temana ya 5 : Moja Lefa Mothomongwe a ka rapêla.

5312 Moja lefa a ka khathatša papagwe. Ge a ile a khathatša papagwe, a kwata, a ba a bolobola ka ntšu la bogale. Lentšu le we le gore le supa gore a e thale motho mathong a gwe. Goriale mo we ke gore a ka the tha khôna go mo fa molaô le ditaêlo. Ke moka le boja lefa a ka the ke a bo hwetsana.

5313 Ngwana o swanetse go rapêla papagwe. Ngwana yo monyana a ka the ke a khupiša papagwe, ke gobane mo a bôna gore a mo kwe, o ta mo tiya. Tiyo e we le gore ke ya go mo laya. Bjale yo mogolo e tha laiwa ka tupa, thupa ya gwe ke go lefa. Ka baka la bo olo bja gwe, o swanetse go bôna maano a go rapêla. Ke letšo ya thapelo e swanetse go tawa 2521 le mmago ngwana. A botse morwa wa gwe gore rapêla papago. Le ga go le bjale, a swanêla go rapêla ka noši aowa o roma motho yo mongwe.

5314 Tshipi ya gata ngwe e ya menama. Morapedi e swanetse go ba motho yo mogolo. Bjale ka mokhalabje, Mokhekolo

le khadi. Mokhalabje goba mokhekolo a e no ba yo mongwe le yo mongwe. Go nyakiwa ba w. ba kwanago le papago mokhupisi. Mo la gwa the be wena. Ke gore o inetse ke morapedi. Go riale mo e ke gore mo la gwa the be yena o be a ka the ke a mo swarêla. Bjale ka baka la gwe, o ta mo swarêla. Ke mo we o kwago ba re tshipi ya gata ngwe e ta menama.

5315 Mekhwa e meswa e labatša papago moja lifa. Ka moragô ga mo ba mo rapeletše, o ta dula a dišitše morwa wa gwe. Bjale morwa go a ka ba l. mekhwa e mebote, o ta dira gore pelo ya papagwe e lebalê. Go a no roma a the ke a gana Mothang a ya go makhweng ke moka a rekêlê mokhalabje thelo the go mo thabiša pelo. Le yena o ta bôna gore ngwana o diyo dira phošo fêla o wa nothompha. O ta mo lebalêla.

2522

5316 (a) Bjale ka Khašane le Matau. Monna yo Khašane o be a na le mosadi ka o thii. Morwa wa gwe yo mogolo e be e le yena Matau. Lkheswa le a tswenya. Papagwe o ile a loša mosadi wa gwe wa mokokotêlo. Yo we leina la gwe e be ba re ke Malehu. Morwa wa gwe a ya a tšhabiša mosadi yo we wa papagwe. O ile a motšhabiša kant. le tumelano le papagwe. O ile a no makala ge a o kwa a mmege gore ke tšo dira molato. A mmutšiša gore ke molato wang ngwanaka. Ke ge a mo thalošetša gore ke tšo tšhabiša Malehu.

5317 Matau o rugile papagwe. Ka moragô ga mo a mmutšitše molato, a ka a mo fetola. O ile a no homola. Khašane a ya a botša mmago mosogana. A re ngwana wa go o nthugile. Pelo yaka o ile khole kudu. Ka bak le we a ke tebe gore nka dirang ka ngwana yo we. Mmago mosogana o ile a o kwa nothoko kudu, ka baka la gore o wa teba gore monna wa gwe ke moloi.

2523

5318 Leina la mmago Matau ke Mepi. O ile a leka ka maata go bitša bo malome wa matau. Ba ile ba fitha. Bjale a ba botša gore ke šita ke ngwana. Ngwana o tšo tšhabiša mosadi wa papagwe. Bjale nna ke jêla thogong. Ke likile ka maata go botša ngwana gore a togêlê mogatša papagwe o wa gana. O re o fathil. ke letšatši : Taba e e kwisago bothoko

ke gore ngwana o ôpa ke thôgô. Go ôpa ke thôgô ke gore o ta hwa. Ke le bitšetša taba e we. Ke re thušang go botša motogolo wa lena a lethetše mosadi yo la. Mo a nyaka mosadi nkabe a mmotše gore ke gudile ke nyaka mosadi. Ke moka a fetša dipolabolo tša gwe.

5319 Bo malome wa Matau ba mmolabodiša. Ka moragô ga dipolabolo tša mmagwe, ke ge ba dira gore motogolo wa bona a bolabole. A re nna ke ile ka tsoga e thale ka moswanya ka lebella bothaba tšatši. Bjale mathasedi a letšatši a mphatile. Bjale ba re go yêna lehu le lephelo o nyakang. A reke nayka go phela. Ba re mo o nyaka go phela, o thaeletše mo we re bolabolago. Go toga ga lehono bôna gore o dirile phôšô e kholo kudu. Goriale mo we k. molato. O swantše go rapêla papago. Re ta ba re e kwa gore yêna o reng. Mosadi e ta 2524 ba wa mang. Ba re ke wa papago. A re bjale ka ge ke lebotša gore ke fathilwe, gona le reng ka gôna. Ba re tšhukudu e thabile gothe. Ke gore mosadi a še yêna a le noši. O ile a dumêla go mo togêla.

5320 Ba roma Maile go rapêla. Maile e be e le monkana wa Khašana yo mogolo. Ba khôga lebake bedi ga bona. Re a go roma kudu o roma ke Matau. O re ke thenyetšitše bo pape. Ka baka le yo o wa rapêla. Ke moka Maile a ya a fitha a mnotša gore ke rumile ke morwa wa go. O re o wa rapêla mabapi le phôšô e we a e direlego.

5321 Khašane a nyaka morwa wa gwe khomo lepudi. Ka moragô ga mo thebaka the bolabotše. A re mo la ya the be wena ngwana yo we e be ke tha nyake le go mmôna ka leithô laka. Bjale ka ge e le monna, o rapêla kang. Ke moka a gona a boêla. A re ba re o rapêla kang. Bo malome wa gwe ba ntšha pudi. Ke moka a boêla a re o rapêla ka pudi. Ke a di kwa. Thepela o mnotše ke mo nyaka khomo ke khônê ke mo fetola. Tha boêla tha ya tha mnotša. Bo malome wa gwe ba gona ba tiya khomo 2525 ba mo fa. Tha iša khomo e we. Molato wa fêla ka khomo le pudi.

5322 (b) Mosadi ke wa mang. Ka moragô ga molato o

o fedile. Ke moka mokhalabje a re bjale mosadi ke wa mang. O riale o butšiša morwa wa gwe. Morwa wa gwe a re mosadi ke wa papa. Papagwe a re bjale ka ga o mo ratilê napa o fate naê. Polabolo e we a ba ka ba e dumêla. Papago Matau a re ke ta dula le mosadi bjang a be e dutšî le morwa wa ka. Ka baka le we ke ngwetšî wa ka. Ba re monna o no ba le basadi le barwa. Morwa yo mongwe a utswana le mogatša papagwe. Morwa yo we mo a ile a hwetšwa, ba no rapêla ke moka taba ya fêla. A ke a re morwa a fte le mosadi. O ile a ba kwa ke moka ta ya fêla.

5323 (c) Malehu o gana khašane. Ka moragô ga mo taba ya bona le morwa wa gwe e fedilê. Morwa a napa a ya a tšhabiša wa gwe mosadi. Papagwe a bôna ga bote gore ngwana o kwile. O ile e mo nyalla mosadi yo we. Ka moragô ga mo we mokhalabje a re o ya ngwakong wa Malehu. O ile a mo gana ka lentšû la gore ke matswale.

2526

5324 Malehu a tšhabêla ga ga bo. Ka moragô ga mo a bôna gore mokhalabje o lala a mo tswenya ke ge a tšhabêla ga gabo. Ke nôga e bolaya mala. Batswadi ba mosafi ba ile ba sola ngwana wa bona. Ba amotša gore wena ka nošî o dirile bo mpja wa tšhaba le morwa mokhalabje yo we. O swanetše go teba gore monna wa go ke Khašane. Le rena re teba go le bjale. Yo we o molago ke lehodi. O ile a kwa batswadi ba gwe. Ke moka ba dira mapoto, ba amotša bogadi ka ôna. Ke moka molato wa Matau le papagwe wa fêla o e ta mo we. Matau a laêlwa go ba moja lefa.

5325 Bjale ka Makadikwa le Lehofu. Madikwa ke papago Lehofu. O be a na le mosadi ka o thîi leina la gwe ba re ke Manyapa. O ile a bêlêga ngwana yo we wa mothankana fêla. Dikhaitšedi tša gwe ya ba ka pedi. Papago Lehofu e be e le ngaka. O be a na le lefa la bongaka gammôgô le la baredi ba gwe. Moja lefa wa tafa a we ke yêna Lehofu.

2527

5326 Lehofu e be e le mokhogi wa lebake. Lebake ke madumela tšotho. Ge o ka le khôga wa nyaka go šoma le a dumêla. Wa le khôga wa nyaka go robala le a dumêla. Wa lekhôga wa

wa nyaka go dula o thêga batho le a dumêla. Mokhwa o mongwe le o mongwe o we o le rutago le a dumêla. Kudu ba re motho wa lebake a kwe. Ngwana o ile a thapatša papagwe ka go go dula a thêga. Ge papagwe a molabudiša ke m ka yêna a thôma go thêga papagwe a phikuluga le fathe. Ka baka le we o ile a khupiša papagwe. Ka gobane ka moragô ga mo a feditše go thêga, ke moka a tha šala polabolo ya papagwe moragô.

5327 lakadikwa a bolabola batho ba mo kwa. O ile a dira gore ba bagolo ba khoro ya gabo ba khobokane. Ba ile ba khobokana. A re go bona le bitša ke nna banareng. Ke le biletša gore le te le nkwise taba ya ngwana yo. Ke šitane le Ngwana ka baka la gore a kwe a the we nna ke mmotšago. Ge ke mmotša gore taba ke gore ke moka o nthêga a bile a phikuluga le fathe. Mō we nna ka noši ke ba go ka e tebella, ka re mothomong a ka tšwara ga bote. Ke hwetšane ke tšwere ga bote.

2528 Bongaka bja ka ke ta hwa na bjo. Khopolo ya ka ke gore ke bo fe ngwana wa moratho wa ka yo we leina la gwe e lego Makhukhu ka baka la gore wa nthôkômêla. Ke moka ke feditše.

5328 Lehofu o be a thešu a khoga lebake. Motho wa go khôga lebake mo a thešu a khôga o na le dithone. Ba ile ba dira gore a bolabole, ke moka a the ke a bolabola. O ile a fo inamêla rathe. Malome wa gwe o ile a mo ōmanyā kudu, mo we ngwana a ba go a lla. Ge ba butšišetša ba hwetšana gore ngwana o khôga lebake. Bankana ba gwe ba ba thalošetša gore ke mokhwa wa gwe, ge a khogile o fo dula a thêga.

5329 Ba ile ba morapella. Ka moragô ga dipolabolo, ba ile ba dira gore ngwana a tšwarêlwê. Papagwe a re di a kwala, a tšwarêlwa ga a ile a theletša the we ke mmotšago. Ge gôna a ka the ke a kwa the we nna ke mmotšago, tšwarêlo e ka the ke ya ba gôna. Ba bôna ga bote pelo ya papagwe e kwile bothoko kudu. Ga go mo na le ka o thii yo we a ka dumêlago go thêgiwa ke ngwana e le wa gwe. Ke nyatšo e kholo.

2529 5330 Ba tšoša morwa ka lentšu la khoro. Ka moragô ga dipolabolo ka moka, ba bôna gore a gona ka mokhwa o we pelo ya mokhalabje e ta khibago. Ke ge ba gopola gore a re maotšeng

gore ge ngwana a ka goma a boeletša bokaone ke gore a išiwe khorong. Ba khoro ba ta ya ba mo tiya. O ta re mo a tšwela pele le go-theokwe, e be gona o ka bōnago gore o ka dira bjang ka lefa la go. Lentšú le we le ile la tšena ditebeng tša papagwe Lehofu. Mokhalabje o ile a kwana le polabolo ya banna.

5331 Lehofu o šupiwa go teiwa khorong mo a ka tsoga a boeletša. Ka moragō ga mo ba o kwane le papagwe, ke moka ba mmitša. Ba ile ba dira gore a dulē ka gate ga bona. Motho yo we a ta go mmotša ke mang. Ba bōna gore motho wa Makhontho ke malome wa gwe. Malome wa gwe a re go yōna, o fothe ditebe tša go, o ntheletše. Go toga lehono ge papago a ka re a go bolabudiša wa theke wa mo theletša, o ta išiwa khorong. Re ta dira fore ba khoro ba go tiš. Ke moka taba ya fēla ka go šupiwa khorong.

2530

5332 Lehofu a fiwa boja lefa ke papagwe. Ka moragō ga mo banna ba palakana, monna a šala a lebeletše mekhwa ya morwa wa gwe. Morwa wa gwe a leka ka maata go e kuta mathong ga papagwe. Ge a khōgile lebake le ge a tha khōga go foya ka go swana. Papagwe a bōna gore banna ba laile bokwago. Ge a mo roma a kitima ka lebelo, a phakise a boš. Pelo ya papagwe ya lokologa ya bošla bodulong bja yōna. Ka morago ga mo a bōna gore o gudilē a šupa mo wa wa we dilo ka moka tša bongaka. Taba ya fēla. Lehofu o hwetšane lefa la papagwe.

S 1: Go beya mongwe bakeng tha moja lefa.

5333 Lefa la monna. Monna wa basadi goba wa mosadi. Monna wa mosadi lefa la gwe le lebana morwa wa gwe. Bjale wa basadi gona le mosadi yo we a tswalago moja lefa. Mafa a dikhaitšedi, ke maga a malapa. Le lengwe le le lengwe le laola ke lapa la lona. Moja lefa o hwetšana lefa la papagwe, bjale ge moja lefa a thathomphe papagwe, o boetsiwa moragō gwa fiwa moratho go ba wa lapa le lengwe. Ke lefa la go tiya thōgō ya papago bona.

2531

5334 Bjale ka Madome . O be a na le basadi ba bane.

Maina a bona ke a a latelanago a:- Makeswele, Mokhadi, Maphefo le Moditšela. Mosadi yo mogolo ke Makeswele ka gobane e be e le ngwana wa malome wa gwe. Wa go bikiwa pele e be e le Mokhadi a latšela ke yēna the tima mollō. Lapa le lengwe le le lengwe e be le na le dikhomo tša lona. Dikhomo tše we e be di e tšwa baredi ba bona. Bjale tše we a di laolwe kudu ka gobane di laolwa ke malapa a bo tšona.

5335 Morwa Makeswele e be e le Mabata. Monna o ile a nyatša lapa le legolo ka baka la mereba ya morwa wa gwe. O ile a thōma go tiya ngwana, a diršela gore a mokwe tha le a muotšago. Ngwana o ile a napa a bakalla. Bjale a mo tēma ka lerala, a mo temella le the thare. A mo tšeela thetoropo tha dikhomo a mo tiya ka thōna. O be a mo tiya a fēla a tšholla thoko ya motšoko a khōga a khōga. Ka moragō ga mo we a bošlē a mo tiē gapē. Ke moka a fo dira bjale bjale.

2532 5336 Makeswele a tēna ke lešoko. Lešoko ke bothoko bjo we bokwago ke basadi mothang ba bēlēga ngwana ka ngwakong. A re go monna o the ke wa mpolašela ngwana. Ge o ka mmolaya o mo apee o jē. Aka a mo fe ola. O ile a tšweka pele le go tiya ngwana. Ke ile ke a khotella di a ntšhita. Ke ge a tšeya phate a pjata monna thōgō. Ke noka ba napa ba thōma ntwā. Balamudi ba lamola ntwā. Ke moka ba temolla ngwana a tšhaba. Mosadi o gobatšitše monna. Le yēna monna o gobatšitše mosadi. Mosadi a ka a tšhabēla ga gabo ka gobane o bone gore ba gobatšane.

5337 Madome o lumile ke mpja ya gwe. Ka moragō ga ntwā e we ya bona. Monna a nyaka go taba gore molato keng. O ile a no bitša banna ba the bakae gore ba te ba mo kwīše. Ba ile ba ba gōna. Bjale monna a laudiša ka mokhwa o we a no bōnago a bolaiwa ka gōna. Mosadi le yēna a laudiša ka mokhwa o we wa lešoko. O laudiša gore o ile a o kwa lešoko mo a tēnēla taba e we. Banna ba re taba e ya kwala. Bakeng tha molato, wena mokhalabje o ditile phōso. Ngwana a ba lac ka mokhwa o we. Bjale wena wa mosadi o reng ka madi a go. A re nna a ke na taba ka gobane e be ke tha fala golwa le monna yo waka.

2533

Ge e le wena mokalabje re ka the ke ra go butšiša madi ka gobane o lumile ke mpja ya go. Ke moka taba ya bona ya ntwā ya fêla.

5338 Mabata o thwa a tiya papagwe. Ka moragô ga mo go fedile ntwā ya monna le mosadi, ba fo kwana ka mokhwa o we ba go ba ba kwana ka ôna peleng. Phapano ya monna le mosadi ya thaga ka ngwana. Ka lebaka le we morwa e be e le lesogana. Khopolo ya gve ya ba ya go lefeletša. Ke gôna a thôma go fêla a tiya papagwe. Ntwā a e na bothakha e thepela le maroga.

5339 Madome a thoya morwa gammôgô le mmagwe. Ngwana o laya ke mmagwe o re a ntiš. Ka baka le we ba nyaka go mpolaya gore ba šale ba ija lefa laka. O bolabola ka mokhwa o we a gopola lebadi le la a go ka a pjata ke mmagwe morwa. Ka baka la go thoriša ke yo we morwa wa gwe, a dira gore mmagwe gammôgô le morwa wa gwe ba tšwe ka moteng. Mosadi a ka a kwišiša go tswa ka moteng. O ile a nontšha mathô a mo lebella. 2534 Le tša go ja ka lapeng la gôna a napa a di lethetša.

5340 Makeswele a boetšwa morago ke monna wa gwe. Ka moragô ga phapano e we ya bona. Monna a godiša lapa la Mokhadi. O ile a bolabola phatalatša, a te morwa wa mo ja lefa, a swanêla go ja lefa laka. Lefa laka le swanetšwe go šala le lewa ke Matšhubeng. Matšhubeng ke morwa Mokhadi. Taba e we a ba ka ba nyaka go e kwišiša ba bolelokô. Empa mokhalabje a napala monwana fathe a šupa gôdimu. Ba leka go rapella ngwana ka mekhwa e mentsi. Dithapêlo ka moka tša the tšê ditebeng tša Mokhalabje.

5341 The gobugile thedibêklo le makhura a the thole. Goriale ke monna o re Makeswele. Makeswele a re, ke nna Makeswele ke khorella go ja moratha, ka gobane legadima le gadimile ke le bôna. E thale ke di bone, ka go nyaka go mpo- laela ngwana. Ka di bôna ga bote gore ke phušana lla mmayo e tsogê. Nna e be nka the ke ka khôtella ngwana wa ka a bolaiwa. Bogoši a ba llele. A napa a moba ka moteng a ya a dula le morwa wa gwe mmotong o šele.

2535 5342 Madome a laela Matshubeng ditaêlo ka moka. Le ga go le bjale Matshubeng o ile a ba moja lefa, Mabata le yêna o ile a ba le ba gwe batho. Batho a ba ke ba gôgêla felo go thii. Ke gore the thôpha the thengwe the ile tha Matshubeng ka baka la go sala lentú la mohu moragô. The thengwe ya ba tha Mabata ka baka la botima mollo bja amagwe Bana ba mohu Madome ba ile ba nya khoro tse pedi. Lelopo lona ba mo bitša ka lelopo le thii. Mafello a ditaba tša Madome le barwa ba gwe.

5343 (a) Phupu o ile a fa Ntekwane bja lefa bakeng tha Khašane. Monna yo we o be a na le mosadi ka o thii. Leina la gwe ba re ke matšiš. Bjale o be a tswetše bana ba bararo ba bathankana. Mogolo wa bona e be e le Khašane. Moratho wa gwe e le Ntekwane. Lekhothwane la bona e le Theele. Ba be ba na le khairšedi ya bona ka e thii, yo we leina la gwe e be e le Mokhadi.

2536 5344 Phupu e be e le ngaka. Ka bongaka bja gwe, o be a na le lešaka la dikhomo, dipudi le dipokolo. Monyalo wa khaitšedi ya Khašane wa fo hweššana gore dikhomo di gona ka gakeng tša bongaka bja papagwe. Ka dikhomo tša go nyala Mokhadi a di fa Khašane. Ke gore o ile a mo tšeiša mosadi ka tšona. Lefa la go tiya thôgô ya gwe la sala le tha tetše lešaka. A bôna gore mosadi ka o thii o wa tswenya, bokaone ke go tšeya wa bo edi. O tswenya ka baka la gore ge a babja, meti o kha ka noši. Khanthe mo ba le ba ba bedi, yo mongwe o ta khêla yo la meeti.

5345 Phupu a loša Maleema. Ka moragô ga phokolo e we ya gwe. Ke ge a bolabola le mosadi yo mogolo ba o kwana. Ka moragô ga mo ba o kwane ke moka a napa a ya a loša Maleema. O ile a kwana le mothepa. Batswani ba mothepa ba tibišwa. Le bona ba ile ba dumelana le kwano ya bona. Ke moka a iša dikhomo tša monyalo. A nyala a fetša le ge polabolo e re motho a fele. Ge o ile wa ntšha lesome la dikhomo le tswetsi ba re o feditše.

2537

5346 Khašane a ya a tšhabiša Maleema. O ile a mo tšhabišetša lapeng la Mokhadi. Mokhadi bjale ka ge a teba gore ke wa papagwe. A re go khaitšedi ya gwe, kante le gore ke thwa ke bolabola nago, bokaone ke go boetša yo mogatša papago moragô. Ga gona le motho ka o thii yo we a ta tebago gore o be o mo tšhabišitše. A re go yêna papa o tšofetše. A re o wa kwa gore o wa rogana. A ke re wa go o go tšeišitše. Ge gôna go le bjale togang lapeng la ka. Mo lapeng ga ka a ke nyake dithôla. Le gôna papa a ka toga a nthoya a re ke nna yo we ke dirilego taba ê.

5347 Khašane a toga le Maleema a ya a mo uta theriteng. O ile a leka go ganêla lapeng la khaitšedi ya gwe. Bjale khaitšedi ya gwe a botša monna wa gwe. Monna a raka yo we thebara tha gwe. Ke ge monna a bôna ^{go} gore boina, a toga le kwababane e we ya gwe a yo e uta lefokeng. Ke moka yêna a yo nyakêla motho yo a ka mo romago go tibiša batswadi ba gwe.

2538

5348 A roma Maitšeng go tibiša batswadi ba gwe. Pele o ile a ya ga Mokoma go roma yêna. Bjale a re, bokaone ke ge o ka waroma Maitšeng. Maitšeng ke motabo wa Phupu. Mokoma o gopotše gore mothomong o taya a motšhaba. Khašane ke mo a e ya go roma Maitšeng. Ke tile go lena makholo. Ke tilo le roma ga batswadi ba ka. Ke dirile molato ke tšo tšhabiša mosadi yo la wa papa. Mokhekolo a thôma go tšhoga. Ka moragô ga mo wea re go yêna, o diretšeng o tšhabiša mogatša papago. A re ke baka la gore ke fathilwe ke thelabi. Ka molaô e be ke swanetše go go ganêla fêla ke taya.

5349 Maitšeng a ya go ba tibiša. A fitha a ya a tēna ka mmagô mosogana. Bjale a thôma go anêgêla mmagwe. Ke tile mo ke rumile ke morwa wa go. A re go nna ke te ke le tibiše yêna o dirile molato. Ke molato wang. O re o tšo tšhabiša mosadi wa papagwe. Mmagwe a re khanthe go bolaiša o fo bolaiša ke nwana. Wena thepela o mmotša o dutši ka mo mafuri. Aowa bokaone ke gore o maitše ke te ke thaloše pele ga lena. Mnago Khašane a bitša monna wa gwe.

2539 5350 Maitšeng o thaloša go rumiwa ga gwe. Pele ga go thaloša a re go mmago mosogana, thalošetša monna wa go bjale ka ge ke go thalošeditše. O ile a gana a re, nna le go di nyaka a ke nyake. A go re wena morumiwa o thaloše. Wa mpōna motho wa ga Malesa, ke tile mo, ke rumile ke morwa wa go. O itše ke te ke tibiše o dirile molato. Molato wa gōna o tšhabišitše mothepa. Ke yōna taba e we ke tilego ka yōna mo. Ke ngwana wa mang. O re ke ngwana Madike. Leina la mothepa o re ke Maleema. Phupu tsheto ya hwa le moludi. Ke gore o ile a napa a homola. Ka moragō ga lebaka le letelele, a re ngwana yo we ke mo tšeišitše mosadi. Lehono o nthogilego, thepela o mmotše a ke tha mo nyaka mo moteng wa ka. A mphē dikhomo tša ka a fete le mosadi yo we wa gwe.

5351 Thebaka tha goma tha boetša mantšu. Ke tšo boya. Bjale papago o re wena o mo rugile. Taba ya bo bedi o re a tha go nyaka ka moteng. O re wena o mo fe dikhomo tša gwe, o fete le mosadi yo we wa go. Ke moka ke ōna mantšu a we ke tšo boyago naō.

2540 5352 Khašane o roma thebaka tha go morapella. O ile a roma motho yo a bōnago a kwana le papagwe. A re go thebaka thepela o nthapella go papa. Ke tshinyane ka maata. Ke dirile ke baka la dino, ka tšhabiša mosadi wa gwe. A ka mo tšhabiša gore ke waka, aowa ke wa papa. Ke moka thebaka thaya, tha botša papago mosogana mantšu a a ka gōdinu. Papagwe a fetola thebaka ke gore a the ke the tswara ke tau tha lopela nkwe, nkwe kethelo tha babala a manyana. Thepela o mmotše yēna a mphē tša ka, a fete le mosadi wa gwe.

5353 Tha boēla tha ya tha mmotša. Ke tšo boya. O itše wena o swanetše go mpha dikhomo tša gwe. Ngwana o khonnē go dira dikhomo a natšo. Bjale a tshiēlēga a the teba le gore a ka dira bjang. Thebaka tha mo thuša ka lentšu le, lekiša go gafa mosadi. Mosadi a gafiwa ka dikhomo tše nne. Go gafa ke go phumula gore mosadi a ke tha monyaka a boēlē monneng wa gwe. O ile a kwa keletšo e we ya thebaka.

2541 5354 Khabane a tsama a kwataniša letolo. Mosadi wa gwe yo we ba go mo tšeiša o be a na le bana, le ngwana wa mose-tsana. Go kwataniša letolo, ke go tsama a bapatsa. Ke moka a tsama a kwataniša letolo. Monna yo mongwe wa ga Mabelu amogela letolo. O ile a ntšha dikhomo tše nnē a mo fa. A goma a boela kowa thebakeng tha gwe. A mmotša gore ke nnete ke baka la dino, ka dikhomo tše ke gafa mogatša papa. Ke moka thebaka tha rwala mantšu a ya ga papagwe.

5355 Thepela o mmotše ke tha botša ba gabō. Thebaka tha fitha tha botša papago mothinyi mantšu a gwe. Morwa wa go o re a ka dira ka kholō ke bakeng la dino. Ka goriale mo we o na le dikhomo tše nnē o re o gafa mosadi. Ke a dikwa goriale ke Phupu. A ke kwe ga bote. Ngwana yo we o letše ke una. Ka ba ka mo tšeiša mosadi. Ke teba mekhwa ya gwe. Ge nke molato ke wa bjala, nkabe nkile ka bōna a bula ngwako wa mmiagwe. Goba ka kwa ba re o kile a bula ngwako wa yo mongwe. Taba e we o bolabola maaka. Thepela o mmotše ke tha tibiša ba gešu le ba gabō, ke ta khōna ke mo fetola.

2542 5356 Phupu o tibiša ba gabō. Ka moragō ga mo a bolabotše le thebaka. Ke moka a tsama a botša ba gabō gore ^{ke} tsatši la gore le tsogelē kowa gae gaka. Le te le bōnē mo khudu e kha morogō. Thebaka le thōna thaya tha botša mothinyi gore o ile o tha tibiša ba gabō le ba geno, o ta go fetola. Ka moragō ga mo a ba tibišitše, a nyaka tha gwe thebaka tha go tibiša morwa wa gwe gore ka tsatši la gore a te le mosadi yo we wa gwe. Ba gešu le ba gabō ba ta ba ba le gōna. Thebaka thaya tha mmotša. Ka lona letšatši le we ba ilego ba botšwa lona ba ile ba khobokana gamagō le morwa wa gwe.

5357 Phupu o thaloša dipolabolo tša gwe. Le bitšitše ke nna ba bina tšhwene. Ke fapane le ngwana mo. Ke mokhwa o we le o kwilego ke botša gore tang le boneng mo khudu e kha morogō. Ngwana ke mo tšeišitše mosadi. Bjale nna ka loša waka wa mo kokotelo. O togetše yo la wa gwe o tšo nkamoga yo la waka. Bjale nna ke mmotšitše gore a mphe dikhomo tša ka a fete le mosadi. Le mo moteng wa ka a ke tha nyaka go mmōna

2543 Lehono o ntshitse dikhomo tse nne o re o nkhatela mosadi. Ke moka ke yona taba e we ke le bitse ditsego yona.

5358 Banna ba butsisa morwa gore a bolabole boekemisetso bja gwe. A re morena nna a ke na mantso a nka bolabolago. Ke nna mothinyi bjale ka ge le bona ke bile ke ntsha dikhomo tse we papa a setsego a di bolabotse. Ke diritsitse ke bakeng la dino. Ka dikhomo tse we ke e thoba ka tsona ke re papa a tsee mosadi wa gwe. Ke moka a ka mantso ke feditse.

5359 Banna ba fetolanya taba bjale ka morogô. Pele ga gore re bolabole, re nyaka go kwa mantso a molwešanyi. Dipolabolo ka moka ge Khašane a rapelana le papagwe o be a tha botse mosadi. Bjale molwešanye a re, nna monna waka ke Khašane. O ile mo a tilo mpitša ga gešu, a re o rumilwe ke papagwe. Ke ile ka leka ka maata go gana. A mpoša ge papagwe e le motšwa o kailwe. Ke ge ke dumela ke toga nae. Ke moka ke ona mantso a ka a we.

2544 5360 Dipolabolo tša banna. Ka moragô ga dipolabolo tša bona, banna ba thoma go lathela a bona mantso. Dipolabolo ka moka le di kwile. Ba re go mosadi re a kwa bjale ka ge a getse a go tshabitsitse. Bjale o reng bjale ka ge monna a re o dirile taba e we ka baka la botagwa lehono o ntshitse dikhomo tša go go gafa. Nna mo we nka the ke ka di teba. O wa kwala. Lehono re re go wena o togela uo o dula le mong monna wa go. Go lukile bjale ka ge le nna ke be ka teba go le bjale. Mofuriwa a na maano, maano a na le mofuri. Goriale ke banna. Senwa bonopi tha bokhalaka the mpone molomo mpokopokopele ga lehu go eta mong wa lona. Ka goriale mo we ba gafela Phupu gore a bolabole.

5361 Phupu bogolo bja ngwana ke mosadi. Ka moragô ga mo ba mogafetse go bolabola. A re go bona le ntheletseng. Ba ile ba re morena. A re ke dirile gobane le be mo, le te le o kwe tha ge ke ta go the bolabola. Khudu ge o ka bona e kha morogô, e go tholetse. Oswanetse go e topa o e lathê. Wa thoka go e latha ka moswana ke lehu la go. Ke bolabola la mokhwa o we ka gobane ngwana a tha nyaka go fiwa

K34/82

2545 ke matsogô a ka. Lehono ke re a napê a fete le mosadi yo we. A ke mo nyake thelo. Fêla ge e le boja lefa a bo thale gôna go yêna. Lefa la gwe ke yêna mosadi yo we. Ke moka.

5362 Khašane a feta le mosadi. Ka moragô ga dipolabolo tša mokhalabje banna ba leka go sokolla mokhalabje. Ditaba ka moka re di kwile ka mokhwa o we mokhalabje a bolabotšego ka gôna. Re šitwa go kwišiša ga bote ka baka la gore morwa wa gwe o wa rapêla. Motho o no dira phôšô ke moka a rapêla phôšô ya fêla. Ngwana a tswarêlwê, goriale ke banna. Phupu a re moothe a lebale lehudu la ôna. Khuđu a e khe morogô. Mo we ke bolabotšego le moka go fedile. Khašane ke khwara ya go. Ke moka a napa a tšeya khwara ya gwe. Molato wa fêla wa mosadi. A tšwa ka moteng.

2546 5363 Phupu a laella Ntekwane go ba moja lefa. Ka moragô ga mo a bôna gore matsatši a gwe a batametše ke moka a laêla morwa wa gwe dilo ka moka tša bongaka. Go batanêla ga matsatši ke ge a bôna gore o gudile. A re ge e le ba leloko ba nkwile gore tša go fiwa mogolo wa go a dinyake. Ke moka moratho a šala a letša le ngwane ka moragô ga lehu la papagwe. Ditaba tša fêla di e ta mo we.

5364(b) Khašane a bolaya moratho ka magagane. Môya wa mohu o ile wa ba gôdinu ga moratho. O ile a têga kudu. Ka ditaola tša mohu, lehumô la mo têna. Mogolo o be a topa tša fathe. Ke gore a ba moditšana. Ke ge a hufêgêla moratho a mmolaya. Taba e ile ya ba thepipipi. A ya ka ya tibišwa ba mošate. Ka gobane magô bona o ile a e dula gôdinu ka maragô. Lehu.ô ka moka le ile la hwa. Mafello.

Temana ya 6: Mabaka a tošo ya moja lefa.

5365 The twaêlo tha tošo ya bo moja lefa. Bo moja lefa ba thibêlwa boja lefa bja bona ka mekhwa ya bona e mebe. Mekhwa e bjale ka e e latelanago e: Go leka go bolaya papagwe. Go ootswa le basadi ba papagwe. Go lwantšha papagwe. Go the šale moragô ga dipolabolo tša papagwe. Mereba. Bohodu. Go the thomphê papagwe. Ke yôna mekhwa e we e dirago gore moja lefa a thibêlwê boja lefeng bja gwe.

2547 Bofefi le bjona bo dira gore moja lefa a thibêlwê tulong ya gwe .
Ka baka la gore lefa le ka thinyiwa ke yêna ka go tšama a lefa
melato.

S. 1: Go leka go bolaya papagwe.

5366 Boloi bja moja lefa gôdimu ga papagwe. Ge go ka
hwetšwa gore ngwana o nyaka go bolaya papagwe ka baka la gore
a šale a ija lefa. Ka pele papagwe o swanetše go bitša ba
leloko, gore ba te ba bolabole taba e we. Ge ba hwetšane gore
taba ke nnete o nyaka go bolaya papagwe. Ngwana yo we o
swanetše go rakiwa ka gare ga mote.

5367 Taba ya thako ya ngwana ka gare ga mote e buima kudu.
Taba e imediša ke mmagô morakiwa ka baka la gore o ta nyaka go
toga le ngwana wa gwe. Ke mo we o hwetšanago gore morakiwa
mo a rakiwa, oswanetše go rakiwa lw mmagwe. Ka gobane wa raka
ngwana fêla mmagwe o ta šala a bolaya monna. O mmolaya
a dirêla gore a šale a latele morwa wa gwe. Ke mokhwa o we
2548 go hwetšago gore taba e boima. Gantši o rakiwa le mmagwe.

5368 Motho ke thelo the thegolo, ge a bolaiwa go a
repana. Le yêna morwa a ka the fo nyaka go bolaya papagwe ka
nte le thepano. O ta ba le mogwêra wa gwe yo we a swanetšego
go mnotša. Mogwêra wa gwe le yêna o taya a botša monkana.
Ke moka ke thaga e ya swa. Ka moragô di ta ba tša tena di
tebeng tša papagwe. Bjale yêna gore ke nnete, o swanetše go
ya ngakeng. Ngaka ke yôna e we e ta napago yo mokhodiša.
Ka moragô ga kholo ya gwe ke gona a ka bitšago ba leloko gore
ba te ba kwe taba.

5369 Bjale ka Lewele le Babolang. Babolang ke morwa
Lewele. Lewele o be a na le basadi ba ba thaano. Mokhalabje
yo we e be e le mogale kudu. Obe a tšama a thopa dikhomo.
Tše dingwe o be a fêla a yo bega mošate ga Mohlabe. Buntši
bja tšona a di beya šakeng la gwe. Gedimu ga basadi ba we
ba thaano, mosadi yo mogolo e be e le Makhapa. Morwa wa gwe
e le yêna Babolang.

2549 5370 Babolang e be e le mong madi a Lewele. Ka baka la go tšama a thopa dikhomo dits habeng tše dingwe, a ba le dikhomo tše dintši. O ile a gola mokhalabje yo we. Morwa wa gwe a ba a tswaka meriri e mešweu papagwe a tha phela. Morwa a tšena ke mōya wa gore papagwe a hwe a šale a ija lefa.

5371 Babolang o nyaka go bolaya papagwe. Ka moragō ga khopolo ya goduma ge papagwe a e hwa. A thōma go rēpa papagwe gore a ka khōna keng ka gobane bagwēra ba gwe ka moka ba hwile, barwa ba bona ba šetše ba ija lefa. Tabā ke muši ya ba ya tšena ditebeng tša papagwe.

2550 5372 Lewele a nyaka go kwa nnete ka ditaola. Ka moragō ga mo a kwile gore ba nyaka go mmolaya, ke moka a thepela le dingaka. Ditaola tša mnotša gore go bjale morwa wa go o nyaka go go bolaya. U tha rapa manong. Lebaka la polaō ya go ke gore o nyaka go šala a ija lefa. Go tha no rēpana yēna le bagwēra ba gwe ba ba banna. Mothang tšo tšenago ka nakeng la thetshadi ke moka ke legu la go. Ga go ka mokhwa o we o ka dirago, go go bolaya gōna o holofetše go go bolaya.

5373 Lewele a thōma morwa wa gwe. Ka morago ga mo a tšo boya, a romēla morwa thabaka. A re thepela o bitšiša morwa waka gore o nyaka go mpolaēlang. Thēbaka tha ya tha fithetša mantšu a we. Morwa a ka a dumēla. A the butšiša gore mokhalabje o kwile mang. Tha re a ka a mpotša. Thepela o mmutšiša gore o kwile mang. Tha boetša putšišo go mokhalabje. A ya a the fetola ka gore ke butšitše ka dilo tše we di ilego tša molēla. Ke gore ge a be a babja ditaola e be di mnotša bolwetši bja gwe. Ke moka ba mo fē dithare ba yo mo alafa a fōlē.

5374 Morwa o ganetša papagwe. Ka moragō ga thalošo ya gore o kwile marapō, a ganetša ka gore dilo tše di bolabola maaka. Molomo a o khōdiši khodišō ke ya marapō. Goriale ke papagwe. O botša thēbaka ka mokhwa o we. Thepela o mmotše tabeletšana go a tswenya. Ke tha tibiša banna gore ba te ba o kwe thehu tha ka. A ya a dumela pitšo ya banna.

K34/82

2551 Ke moka papagwe a roma ngwana wa lo tsama a ba botša gore ka tsatsi la gore papa o itse letsogelê kowa gae ga ka. Le yêna morwa o ile a tibišwa letsatsi le we.

5375 Banna ba re tšwang lo o kwa ditaola ka ditebe tša lena. Ba ile ba ba gôna ka lona letsatsi le we ba ilego ba ba botša gore ba be ka lona. Mokhalabje a thaloša ka mokhwa o we ditaola di bolabolago ka gôna. Le ka mokhwa o we morwa wa gwe a nyakago go mmolayago ka ôna. Morwa le yêna a bolabola go the tebe ga gwe. Banna ba re le rena a re tebe gore wa nnete ke mang. Bjale la tšeya khane le a lwa. Taba kholo ke gore lena le tšwe le tšame le o kwa gore molato keng go e ba ka mokhwa o we.

5376 Lewele a tšwa le morwa wa gwe. Ka moragô ga mo banna ba bolabotše ka go tšwa, mokhalabje a kwana le polabolo ya go tšwa. Basadi ba mote ka moka ba ile ba ya gamnôgô le malome wa morwa le banna ba ba bedi ba leloko. Pele ga gore ba tšwe, morwa o ile a re re tšwa e le gore go hwile mang. A gwa ka gwa ba le motho le ka o thii yo we a ilego a šala lentšu le we moragô. Ba ile ba mnotša gore tšwang, ka gobane taba ya thephiri e utulla ke ditaola. Ke moka ba tšwa.

2552

5377 Ditaola tša ya tša tiya Babolang. Ba ile ba sobella theko ya therolorolo. Ba ya ba mo hwetša ngwana wa mothoka. Ke khole kudu go toga mo ga gešu go fitha mo we, ka gobane ba robala matsatsi a mabedi teleng ba yo têna ka letsatsi la boraro ge le diketše. Ka moswana o ile a tsoga a ba laola. Ditaola tša tiya morwa wa gwe. Tša bolabola ka ôna mokhwa o we morwa a go ba a dula a bolabola mo a na le bagwêra ba gwe. A ka a ganetša ngaka, o ile a dumêla. A re e be ke fo bolabola. Ka moragô ga mo we ba laêla ngaka. Ke moka ba goma ba boya gae.

5378 Lewele o raka morwa wa gwe ka moteng. Ka moragô ga mo ba tšo boya, a laêla banna gore le boê ka moswana, ke te ke le botše tha ka pelong ya ka. Ka moswana bja re gotha baya. Le yêna malome wa morwa o be a le gona. Ke moka mokhalabje a re le bitša ke nna. Bjale ka ge le lena le

K34/82

ukwile ka ditebe tša lena gore ngwana o nyaka go mpolaya.

2553

Lehu le a baba, a le bonwe, mo la e be le bōnwa batho e be ba ta likiša go tšhaba. Go toga lehono ke re ngwana o gudile ke bile ke mo tšeišitše mosadi. Poo a di be pedi moteng, e ngwe e ka lopa ka thōgō. A ntogēlē. Ke moka ke yōna polabolo e we ke lebitšeditšego yōna.

5379 Makhapa a ka a dumēla thako ya morwa wa gwe. Ka moragō ga mantšú a mokhalabje, banna ba leka gora ella morwa. Mokhalabje o ile a gana dithapēlō tša bona. Ke moka le bona ba re go morwa, o wa kwa le wena. A re ke a di kwa. Go lukile nna ke ta bōna wa ka mmoto ka dula. Mmagwe morakiwa a re yo we wa ka ngwana mo a rakiwa le nna ke toga naē.

5380 Polabolo ya Makhapa e ile ya begēlwa banna. Banna ba ile ba sola mokhekolo gore wena a wa swanēla go toga ka gobane a o na molato le monna wa go. A re gape lena banna a le na lešoko, nna ke kwa lešoko kkuku ge ngwana wa ka a rakiwa. Lewele a re go banna, nthaeletseng. Mogologolo yo mongwe o ile a šiya theema the, phušana lla mmayo e tsogē. Ke nnete o wa kwala mo a re o toga le morwa wa gwe. Le nna ke re a togē ka gobane morwa wa gwe a ka boya a tēna ka moteng, ka baka la lešoko la mmagwe ke moka ba mpolaya matsatši a ka a thešú a batamēlē. Ke moka mmago Babolang a tšwa ka moteng le morwa wa gwe.

2554

5381 Lewele a fa morwa wa lapa le lenyana boja lefa. Ka moragō ga mo matsatši a gwe a bōna gore a khaufi, a laēla Maruping gore dilo ka moka ke tša gwe. A gwa ka gwa ba le motho ka o thii yo we a ilego a ganetša. Ka gobane yēna moja lefa o thintše ka noši ka go nyaka go loya papagwe. Ka mafello a taba tša Lewele le morwa wa gwe.

5382 Mankhalakana O be a na le mosadi ka o thii. Leina la mosadi ba re ke Makhope. O be a na le barwa ba banē. Morwa yo mogolo e be e le Mošilo. O be a na le dikhomo tša gwe tša le bērēko. Bjale a fēla a gopola go nyaka go tšeya mosadi wa mokókotēlo. Morwa le mmagwe e be ba gopotše gore ka moragō ga mo a hwile ba ta šala ba ija lefa. Taba e we ya go nyaka

go tšeya mosadi wa mokokotšelo e ile ya ba kwiša bothoko kudu.
Megopolo ya bona ya ba ya go nyaka go mo loya.

2555

5383 Maano e ka ba a fe ngwanaka. Ba bolabola maano ka baka la gore banna ba khale e be ba tha jele dijô ka lapeng. Dijô tša bona e be ba jêla khorong. Mapoto mosadi a fetha ka le fêthô ke moka a khe a nwê. Ka moragô ga mo we a khêlê bana le bona ba nwe. Papago bona le yêna a nwê. Bjale a gona ka mokhwa o we ba ka ditago ka ôna. Ke baka le we ba nyakago maano a go fitiša mokhalabje. Mmago Mankhatakana o be a tha phela. Ba nyaka go bolaya morwa wa gwe ka baka la lefa la gwe.

5384 Makhopê a dira bjala bjo buntšî. O dirile bjala bjo we ka baka la go kwa gore morwae o tšo hwetšana bjokô bja kwena ga monna wa kowa Matoumeng yo we leina la gwe e be ba re ke Patamedi. Monna yo we Patamedi ke wa leloko la ga Mathako. Khoro ya ga Mathako e be e le khoro e kholo kudu. Ba agile mote o mogolo kudu. O ile a fetša lešaba la ga Mathako. Bjale batho ba teba kudu the bala tha motho. Ba ile ba makala mo a tēna mo we moteng wa gwe. Ba ile ba makatša ke gore batho ka moka e be ba tha nyake go tēna mo wê moteng o we ka baka la go e ke moloi.

2556

5385 Mankunye o be a le mo we moteng. Mankunye ke wa leloko le šele. Motho le mo ba mo tšhaba a ke a thoka monkana. E be e le monkana wa gwe yo mog lo. Ge motho yo mongwe le yo mongwe a nyaka thelo o fêla a mmotša, o mmotšetša gore ka moswana ge a gana go molefêla e ta ba thatse ya gwe. Bjale Mankunye a teba ngwana ka the bala ka gobane o ile a bêrêka le papagwe Kolwê. E be e le monkana wa papagwe yo mogolo ge ba le Kolwê. A ka a dira gore a the tibiše, ka baka la go nyaka go kwa gore ngwana o tswere e fe.

5386 Mošilo o ile a fo kwa the tumô tha Patamedi a tha mo tebe. Le mote wa gwe a tha o tebe. Bjale ge a thepela le tela o be a diyo tšama a butšiša. Ke ge ba tšama ba mo šupa tela go fithêla a yo tēna. Bjale mo a tene a hwetšana Mankunye a dutšî khorong a litile mong wa mote a tha tšwile.

2557

Bjale a mmutšiša gore mote wa Patamedi o go kae. A re ke o no. Motho e ka ba ke yêna Patamedi. A re aowa yêna mong o tha tšwile, gana bjale o ta boya. Ke moka a dula fathe a mo letela.

5387 Batho a ba no dula ba nomotše bjale ka dimuma. Mankunye a thōna go mmutšiša. O tšwa o le kae motho wa khoši. Ke tšwa ke le ga Mothabe. O morwa mang. Ke morwa Mankhalakana. Ke Mankhalakana mang. Ke Pōpēla. Batho a tebane ka mmala fēla, ka gōna go butšišana mo ke gōna re tebane ngwanaka. Bjale o eng mo go Patamedi. A ke mo tebe bjale ka ge ke butšiša. Ke tile fēla ka tše dintswenyago. O wa kwala ngwanaka gona bjale o ta fitha.

5388 Mankunye o iša maduma a Mošilo go mong mote. Ka moragō ga le bakanyana mong wa mote a nyarēla. A re go moeng ke yêna mong wa mote yo no la. O ile a tēnēla ka lapeng. Mankunye a ya ka kowa lapeng, a fitha a re monna wa ga Pōpēla o re maduma. A re morena. O re o nyakang. A re a mpotša, ke no kwa fēla mo a re ke tetše tše dintswenyago. Di a kwala thepela o mmotše. Ke moka a boēla a mmotša gore maduma a go a kwetše.

2558.

5389 Patamedi o re a batamēlē. Ka moragō ga thebakanyana a re go Mankunye, mmotše a batamēlē. Ke moka a mmotša. O ile a ya le yêna Mankunye ka lapeng. Ba fitha ba dula fathe. Mong wa mote a re go yêna o ka bolabola the we o llago ka thōna. Gona le motho yo mongwe o wa ntswenya. Ka baka le we, e be ke nyaka gore a nyamalle. Ke tšama ke khopēla the thare tha go mo toša mo lefatheng. Ke moka ke yōna taba e we ke tetšego yōna.

5390 Dingaka a di nyake go dira thelo tsufing. Ka moragō ga dipolabolo tša mamondi, ke moka mong wa mote a re bokaone ke gore re bōnē gore ditaola di ta dumēla. Ka ditaola ba nyaka go teba le naba. Aowa o ile a tšeya ditaola tša gwe. A di fa mmelaedi a di tholla. Ba di lebella ba hwetšana gore o nyaka go b laya monna wa go bina tou. Ba hwetšana gore monna yo we mmina tou ke papagwe. Ba hwetšana ka go mmutšiša yêna

2559 mong a dumela mo we ditaola di bolago. Ke moka ba laolêla
 bjokô bja kwêna ditaola tsa dumela. Ke ge ba mo fa bjona.
 Ba mmotša gore o e o tšhele ka thegong tha meeti. Ge o kwa
 a re thepela o nkhele meeti ke moka o e, o khe. Ke moka o
 tshelê mothare o. Ka moragô ga mo modirô o sumilwe ke go
 nyaka khomo. A bula difate. Difate tsa bulêga. Fêla
 ba re ke bošego o ta toga ka moswana. Le yêna a ka a gana.
 O ile a robala mo we.

5391 Mankunye a ka a robala, o ile a yo seba Mankhalakana.
 Bo papakane ba setše ba puwaletše kowa khorong ya Patamedi.
 Mokhalabje o ile a lala a thepela. Ge khogo ya pele e lla a
 a tēna ka khoro ya Mankhalakana. Ditaola o di bone gore marumu
 a še a morwa wa gwe fêla le mosadi le yêna o dumelana le polaš
 ya monna wa gwe. O ile a hwetšana ba khometše.

5392 Monna a loga maano a gore mosadi a the ke a di kwa.
 Tama khoši. A gwa ka gwa ba le motho yo a dumelago. Motho
 wa bošego a ba mo dumele mo a tha bolabola leina la gwe. Ge
 gōna a tibja ka lentšu ba ka dira gore o mang. O mang ba ka
 the ke ba mo tšeya lentšu. Lentšu le tšeiwa ge o ile wa
 arabêla. Ke nna Mankunye ke re tama Thole le magasê. O ile
 a mo teba. A re morena. Ke tilo feta ke khopêla motšoko,
 le go go bōna monkana. O tšwa kae bošego bjo. Ke tšwa ka
 makhutšwi ke nyaka go bōêla Kolwê

2560 5393 Mankhalakana o ile a beta pelo a tšwa ka ngwakong.
 Morwa wa go o gōna mo. Aowa a gōna. Re ka ba kholenyane le
 ngwako wa go ke nyaka go go botša taba. O bolabola ka lentšu
 la go ya fathe ka go tšhaba gore mosadi a ka di kwa. O bolabola
 ka moragô ga mo ba dumedisane. Bjale ka lentšu la go ya
 gōdimu a re mphelegetše. Ke moka a mo felegetša. O mo
 felegetša a bitile pelo ya gwe. Tha go hwetšana o ênê šako
 a le na botogêlo.

5394 Mankunye a re phrir tsa ba noso morwa Mankapa moloi
 a bonwe ka mathô. Da fitha teleng ba dula. A thōna go mo
 anêgêla taba ya morwa wa gwe. Ge o mpōna ke le bjale ke nna
 tshebi. Ke bōne morwa wa go kowa matoumeng, moteng wa Patamedi.

Bjale ka kwa a khopêla mojane wa go bolaya motho yo a mo tswenyago. Bjale ge go tšhediwa diwa ditaola ka hwetšana gore o nyaka go dilo bolaya wena. Ke ile ka mmutšiša, ka kwa a re papagwe ke wena. Ke mokhwa o we o bônago ke fitha mo. O lemoge mothang o mmotša gore a go gélê meeti.

2561

Tšatši le we o mmotše gore a nwê, o ta bôna a gana. Le wena wa the ke wa nwa. Ke tšwa ke le gae. Ke be ke tilo go seba taba e we. Sala ga bote ke moka ke bošla gae. Ke moka a toga le bošego a bošla gae.

5395 Mankunye o ile a tēna dikhogo gi fologa. Bošego bjo we ka moka ga bjôna a ka a rôbala. A napa a fetêla moteng wa Patamedi go ba tšosetša. Mošilo a kaa gopola thelo. Ka baka la borokô, a re go bôna nna lehono ke a babje nka the ke ka khôna go tšeya magane nabeng. Ke be ke tile go le tšosetša fê₁. Ke moka a goma a bošla ka moteng wa gwe go rôbala. Tšhidi le we ya go bolaya ba ile ba me fa ka nthā ya monwana. A butšwa gore a yo e tšhêla ka moka. Ba tšhaba gore a ka ya a lomeletše lešaba.

5396 Papagwe o roma morwa go mokhêla meeti. Bjale ka ge go tibiwa gore banna ba khale e be ba phela ka go ðula khorong. Morwa wa e we a ya go kha meeti. O ile a diêga kudu.

2562

Papagwe a ba a re khane meeti a gôna. A re a gôna papa. Bjale modiêgo mogolo ke wang. Ge e le mapoto o be a tha tšhela mmela. Ke moka a boya a swere meeti ka thegô. O ile a thare o šupa papagwe, thegô tha phatoga mokhoti tha wa fathe. Meeti ka moka a ile a falla. Papagwe a tswa mare, a re boloi bja mmago o bo lathe. The thare the ile tha bôrala fathe.

5397 Lentha le ile la bolaya ngwana. Ka moragô ga mo we meeti a faletše papagwe a letšitše lentha ka go tswa mare, ke moka ngwana a thabêga. O kilo tšeya ka ya kayaa ba a lopa ka thôgô. Moleto ke go gopolêla yo mongwe lehu. Le bakhalabje ba khale e be ba thabetšwe ka pheko ya gore ge motho a tšhetše ge a fiwa thelo the phonyokhê the pjathêge. Ge a ile a the letše lentha o waphela. A letša ke moka ke lago lehu.

Manthale a ja a llê mong wa ôna.

Mankunye kowa o re wa rapa dimu le ja wena .

2563 5398 Gwa ba le diphapano ka moragô ga polokô ya mohu. Dipheko tša ba khale e be e le dipheko tša makhonthe. Go bolwabolwa ka ya go beya motho mmele. Ge motho a tšhetše the thare a re o fa mongwe ka moka the tswana tha go tswara dibi tse we ke moka the tswanetše go pjatêga. Papagwe a re ke tibile gore go ta ba vjale ka gobane ke a teba gore o tso tšeya the thare ga Patamedi tha go tilo bolaya nna.

5399 Mošilo ke moka a hwa. Ka moragô ga dipolabolo le go pjatêga ga thegô ke moka a thabêga a napa a hwa. Molala a llelwe ka baka la gore o e polaile ka noši. Ke mo we o kwago ba we, wa rapa dimu le ja wena. Le gela a phele o be a ka the ke a ba moja lefa. Ke moka Kherese moratho wa Mošilo a šala a ba moja lefa ka moragô ga lehu la papagwe. Papagwe o hwile e be e le thegôlê a thepela ka dikhuru.

S. 2: Bofebi gôdimu ga basadi ba papagwe.

5400 Bofebi bja morwa basadi ba papagwe ke go gobe kudu. Go dira ka mokhwa o we ke gore ngwana a ka the ke a thompha papagwe. Le gôna ke gore o batametše go ta tēna ke môya wa go nyaka go mmolaya. Ke taba e mpe kudu ge ngwana a ka robala le basadi ba papagwe ba banyana. O bonetše papagwe ka goriale mo we.

2564 5401 Morwa wa gofebana le basadi ba papagwe ke madimabe go yēna. Papagwe a mōna ke moka kwano e ka the ke ya ba gona . Taba kholo morwa o ta ba a rakiwa ka gare ga mote, ka gobane theema the re mothe a o ke o lebala legudu la o_{na}. Bogolo bja gwe o bo boetša moragô. Mothomongwe a ka laêla morwa wa lapa le lengwe. Mogongwe a ka laêla moratho. Ka nnete ke moka morwa wa gwe ke moka o thintše mogopolo wa papagwe. A gona le motho le ka o thii yo we a ka rapêlago a mo kwa.

5402 Bjale ba Makalela. Mokhalabje yo we o be a na le basadi ba bararo. Wa boraro e be e le wa mokokotêlo. Maina a bona ke a: Masegabu, Malapane le Mabore. Mabore e be le

yēna wa mokokotšelo. Ka gare ga bona gona le mosadi ba re ke mphodi. Mphodi e be e le mosadi wa moratho, moratho a re gohwa ke moka a napa a dula naš. Batho ba ile ba leka kudu go mo sola, a ka a ba kwa. Tsolo ya bona ke gore mogolo a swanēja go šegela mogatša moratho ka gobane ke ngwetši wa gwe. Ke moratho yo we a ka šegelago mogatša mogolo. Bjale Makalela o ile a dira taba e we ya go dula le mogatša moratho. A re ge e le bothola ke bo dirile, ke ta no bōna ka tšona.

2565

5403 Go kamakēla motho ke phōšō, nnete ke go tswara. Mosadi ga a e na le thelo a šiti. Matala a thōma go utswana le Mabore. Ba be ba utswana mothegare. Mokhalabje o be a the šu a lemoga. Mosadi a ba the khantšwane. Ge a ile a dira bjala, a tha nyake gore monna a nwē yo we morwa wa gwe a the gōna. Morwa wa gwe le yēna o fo dirēla papagwe matapa. Mothang gona le bjala ka lapeng la Mabore ke moka o fo toga. O the ke wa re e tha aga wa thinya. Goriale ke mokhalabje. Ba banyana a ba na maano.

5404 Makalela a tswara Matala le Mabore. O ile a lemoga ka mokhwa wa mosadi gammōgō le wa morwa wa gwe. Morwa wa gwe o be a šetše a na le molala. Ke gore the we papagwe a mmotšago o tha thaeletše. Mosadi a thaba kudu ge a bōna Matala. Bjala a nyaka boetšwwa ka mokhwa o we a ka khōnago. Ke gore ge mokhalabje a lemoga gore batho ba ba kwana. Bjale ka tšatši le lengwe mosadi a dira bjala. A fo dira ka mokhwa o we a dulago a dira monna. A ka a tšhediša phefo. Ke gore a ka a ba thalifiša. Ka mabanyana ba bjelabjela. Ge a mōnamōna le mafuti a ba hwetšana ba le g re ga modirō.

2566

5405 Ba ile ba tšhaba ba šiya burukgwe le thetho. Diphēphē le makhwatha di a bolabola mothang le gadimile. Leina khoio ke mokhwatha le akaretšitše mabjane le diphēphē. Diphēphē ke tsa mo di thale gōdimu ga the thare. Bjale mo di ulugile di le fathe ke Makhwatha. Di bolabola mo pula e thana. Ba ile ba kwa a dira tšwathatšwatha. Ge ba lebella ba bōna e le yēna mokhalabje, ka gobane ngwedi o be o khanya. Ke ge ba tšhaba. Mokhalabje a šala a rwaia di tšwaro tša bona.

5406 A ba ka ba theka. Wa mosadi a bōna gore o bonwe, a re gothwa motho a tšhaba ke phōšō. Ke ge a e ya ga mokhekolo yo mongwe wa ga Mašumu ba re ke kodi gore a yo mo rapella. Moruniwa o ile a ya. Ke tsile mo ka baka la go rumiwa ke mosadi wa go. O re o thiryane bjale o re o wa rapela. A re ke a di kwa, wena thepela o mmotša ke bošego ke ta tsoga ke di bōna ka moswana. Ke moka a goma a ya a mmotša gore o itše o ta tsoga a di bōna ka moswana.

2567

5407 Makalela a khobakanya ba gabō. Ka moswana bja re gotha, a roma bana go tšama ba bitša ba gabō. Ba ile ba phakiša ba e ta. Le bo malome wa Matala ba ile ba bitšwa. Ka moka ba we ba ilego ba bitšwa ba ile ba khobakana. Bjale mokhalabje a thaloša polabolo magareng a bona ka moka. Le bitšitše ke nna banareng. Nna ga le mpōna ke le bjale ke setše ke le fēla. Ke fēla ka baka la gore morwa wa ka o mponetše. Ke mo tswere a na le mosadi wa ka. Bjale ka goriale mo we ke ra gore tang le boneng mo ke moraka ka moteng. Ke moka ke yōna taba e we ke le bitšetsago yōna. Ge riale a fetša polabolo ya gwe.

5408 Banna ba ile ba leka go pāpitšja. Re a kwa, ngwana a foša a ba ke ba bolaya. A ke re ke ya mmolaya. Ke re a tšwe ka gare ga mote wa ka, ka gobane le a teba gore dipoo a di ke di e ba ka pedi ka šakeng. Ba kilo tšeya ba iša kowa le kowa, ba napa ba pallwa. Ke ge ba botša morwa gore a tšwe ka moteng. Ge e le mosadi o ile a šala, ka baka la khano ya banna. Mong yēna o be a nyakile go a toga le morwa ka baka la gore o be a re a ka šala a mpolaya.

2568

5409 Phirima a ba moja lefa. Matala ke moka a lathegela ke boja lefa bja papagwe. Phirima e be e le morwa Mphodi. A še mosadi wa gwe bjale ka ge go thalušitšwe. Lefa ka moka o ile a gafela lapa la go šiya ke moratho wa gwe. Matala e be e le morwa Masegabu. Malapane o be a thena morwa. Dišhomo tša go tšwa moredi wa gwe ke tšona tše we di ilego tša tšeya Mabore. Bjale le bona a ba hwetšana lefa ka baka la Mabore. Matala o be a na le moratho, le yēna a ka a nyaka go mo fa lefa. Fēja yēna o ile a mo fa dikhomo tše pedi. Mothinyi yēna o nyetše ke mpja magetenš.

5410 Lapa a leji le ngwe goriale ke Matala. Ka moragô ga thello tha papagwe, a nyaka lefa la papagwe ka moka ga lona. Mofi o ile a the be gona. Ba ile ba mmotša gore papago o ile e šitwa go gofa lefa ka baka la go thinya ga go. O ile a leka ka maata go iša taba khorong. Ba khoro ba ya ba mo tšwa. Ba mmotša gore ke wena mpja, o be o nyaka go bolaya papago. Ke mokhwa o we a ilego a šitwa go gofa lefa la gwe. Ke moka a šitwa a eta mo we. Lapa la ja lengwe. Mafelo.

2569

5411 Ramoeng o le a na le basadi ba ba bedi. Mosadi wa the tina mollô Pulane. Mosadi fêla Ntebu. O ile a beka Pulane, pele, a ba a tswala bana ba bararo. Ka moragô ga mo we ke ge a yo loša Ntebu. Morwa wa Pulane e be e šetše e le lešoboro le legolo. Leina la morwa wa gwe e be e le Matšikinyane. O be a na le moratho ba re ke Thethane. O ile ge a e ya go bolla, a šiya ba tha tšwa go beka Ntebu.

5412 Matšikinyane a dira bootswa le Ntebu. Ramoeng o ile a lemoga gore morwa wa gwe o thepela le mosadi wa gwe. Temogô ya gwe a ka a e nyaretša. A tšhaba gore ba ka thalefa. Morwa wa gwe o be a thôya ka mo we papagwe a robetšego. Ka tebô ya gore a tsoge mo a robetše, ka moka a fêla a e ya a robala ka ngwako wa mosadi yo monyana. Bona a ba lemoga gore o ba bone.

2570

5413 A tswara morwa wa gwe le mosadi. Wa rapa dimu le ja wena. Ka tšatši le lengwe Ntebu a dira bjala. Ka baka la temogô ya papagwe, a dira gore a yo robala ka ngwako wa mmago morwa. Meôno e ile ya ba e megolo kudu. Ke moka morwa a fapana le wa gwe ngwako, a ya a robala ka bgwakong wa papagwe. Bošego a tsoga a ya ka ngwakong wa mosadi yo monyana. A hwetšsana ba diyo ōma. A ba šikinya. Morwa a re go tsoga a tšhaba.

5414 Ramoeng o botša ba leloko gore lefa la gwe ke yêna Ntebu. Ka moswana a dora gore ba leloko ka moka ba khobakane Ba ile ba khobakana. A re go bona, ke šitetšwe ke morwa waka, ka baka la go robala diphateng tša ka. Ke mo swere bošego ka ngwakong waka. Ke yôna taba kholo ke lebitšetsago yôna.

Ke difela gore le tebe la the ke la makala ka moswana ge ditokelo tša gwe ke di file yo mongwe. Le mosadi a ke tha mo tšeisa, mosadi wa gwe o nakile ka noši. Ke moka ke feditše.

2571 5415 Banna ba ile ba leka ka maata go rapella morwa. Re a di kwa. Bjale ngwana a phōša direng a bclawe. Goriale mo we ke gore ngwana a swarelwē. A re ke ale kwa tswarelo e bathong. Bjale ke šitwa ka gore ngwana ke wa ka. Go bōnagala gore o nyaka go mpolaya ka baka al gore a boifi dipate tša ka. Gona gobjang mo o ka feta le mosadi go ena le gongaletša morwa wa go. Ke nna mošitintšhi, a ka toga a mpolaya a nyaka go šala a dutši le yo morwa waka. A ba tšeane. Ke moka ke feditše. Banna ba ile ba šitwa ba e ta mo we. Morwa a feta le mosadi.

5416 Ramoeng a laela Thethane ditašlo ka moka. Ramoeng e be e le ngaka. Ka morago ga mo a thalušeditše banna ba gabō, a tšōma go ruta moratho bongaka. Ka moragō ge thelemo ke moka a thabōga a napa a hwa. Moratho wa Matšhikinyane yo we e lego Thethane a napa a šala e le yēna moja lefa. Ke moka ta a ya bona ya fēla e ta mo we.

S. 3: Go lwantšha papagwe, go baka phirigetšo, ya moja lefa.

5417 Ntwa ke taba e ngwe e bakago go nyatsiwa ke papago. Ngwana a swanēla go nyaretša bo šoro bja gwe gōdimu ga papagwe. Le ge a ka mo roga bjang le bjang, yēna o swanetše go fomola. A ka mpa a lla. Ka moragō ga mo pelo ya papagwe e khibile, o ta bōna gore ke mo ōmantše ka maata. Ke gōna a teile papagwe ka goriale mo we. Ge a ka re a mmotša taba a o kwa, ke moka a ka the tha mo ōmanya. Ge gona a ka ba le molala pele ga papagwe, o baka go ta nyatsiwa.

2572 5418 Motswadi wa go ke modimu wago. Mōya wa gwe ge o ka dula o belaēla ka thorišo e we a dirago ke morwa wa gwe, a go loke thelo. Bjale ka ge o kwa ba fēla ba bclabola theema the : Monyane mo roga mogolo thešego o loga thwaelo. Ke gore ke

moka o ta no napa a bakalla. Mafello o ta roga le ba ba tha lekanago go rugywa ke moka a napa a e ba lefafara. Thešego the we a the logago le go gēla a the fele. Moya wa papago le o bjale ka wa badimu ka gobane o go tswetše. Ka lona le baka le we a swanēla go thorišwa ke le fotwana.

5419 Mpja ya ja ngwe a e none. Ke motho yo a loyago goba mmolai. Bjale ngwana wa go dula a tiya papagwe, a še gore o nyaka go mo phidiša. Khopolo ya gwe ke ya go nyaka gore papagwe a hwē a šale a ija lefa la papagwe. Ka nnete ngwana wa mohuta o we a thōla go khuduga ka gare ga mote. Le lefa le ta mo tšwa ka ganong. O ta ba the phapharega mafelong. Bogoši bo a raga bo ragile bo morwa mokete. Le the ke la mmōna mo a le bjale, papagwe e be e le mohumi. Bjale o ile a mo ntšha ka moteng ka baka la go thwa a tiya papagwe.

2573

5420 Thelo the the bote the tšwa bothateng. Ke gore ngwana o swanetše go khotella go kwa papagwe the we a mmotšago. Ka baka la khotellō ya gwe, o ta hwetšana dilo ka moka. Le lefa le ka the ke la tšwa matsogong a gwe. Ka baka la gore mōya wa papagwe o gōdimu ga gwe. Ge a ka the ke a khotella ma-bothata a papagwe, dilo ka moka di ta mo togēla. Ka gobane ge o ka mo thoriša ka go thwa o mo tiya, a e thwa a falatša megōkhō, ke madimabe go morwa wa mohuta o we. Le ge a ka re go hwa wa šala wa lwa kudu wa hwetšana lefa. Lefa le ta go tšwa ka diateng, wa the tha teba le ka mo le ilego.

5421 Bjale ka Themukhiši. Monna yo we o be a na le basadi ka ba be i. Mosadi wa pele e be e le Ngwana Thekwane. Wa bo bedi e le Ngwanatholo. Mokhalabje yo we botaleng bja gwe e be e le motsumi wa dipela. Bjale ge a di bolaille ka buntši a di rekiša. Mabēlē a go tala thaana ke pela. Mekhopa ya tšona a šoga, ke moka a rekē mathēbō. Batho e be ba e ya ba reka mathēbō a dipela go yena. Ka moragō rēka dipudi le dikhomo Papagwe Themukhiši o ile a hwa a the na lešaka la dikhomo goba la dipudi. Morwa wa gwe a ta a ba le mašaka ka baka la go šumiša diata tša gwe.

2574

5422 Themukhiši a fofala. Motho o ratiwa ka diata tša gwe. Bjale ka mokhwa o we wa phoufalo ya gwe, ba leka go kitima le dingaka. Ba nyaka go kwa gore molato wa mokhalabje keng. Ditaola tša ba botša gore ba mo tšhetše bōya bja dipela ka mathong. Ga go ka mokhwa o we le ka mo alafang ka gōna. Ka lona le baka le we mokhalabje ke moka a thana modiro. A thoma go phela ka lefa la gwe. Morwa wa moja lefa ke Pepere. Ke ngwana wa ngwana Thekwane.

5423 Pepere a fetogēla papagwe a ba lenaba. Bjale ka ge a na le basadi ba ba bedi, mo a rekišitše khomo, o swantše go ba abēla ka go lekana. Morwa wa lapa le le nyana e bo e le Supulugane. O be a roma Pepere gore ka tšatši le dikhomo di ile tipeng, wa bōna makhwa ba nyaka go rēka dikhomo, o rekiše nkete. Ge a tšo rekiša ke moka a fithē a mo fē. O fo kwa fēla ge a re ba rekile ka bokete. Ke moka a dumēlē bjale ka ge a tha bone.

2575

5424 Supulugane le batho ba mmotša thēkō ya khomo. khomo e we go thiwa gore e ile ya rekiwa ka diponto tše thaano di nago le lesome la mašelang. Bjale yēna a ya a fa mokhalabje diponto tše nnē fēla. Ponto le lesome a di fa mmagwe ka the phiring. Ka moragō ga mo ba mmutsitše theko ya khomo, a bitša morwa wa gwe. Ge a fithile a re go yēna, khomo e rekilwe ka bo kae. A re go papagwe a ke re ke go butšitše. O mputšitše bjale ke lebetše. A rekilwe ka diponto tše nnē fēla. O na le maaka ngwana, khomo e rekilwe ka diponto tše thaano di nago le lesome.

5425 O kwile mang yēna nnyo ya mmago yo we. Ka moragō ga polabolo ya mokhalabje ya go thaloša thēkō ya khomo, ke moka a fetola ka ona mokhwa o wa ka gōdimu. Papagwe o ile a kwa bothoko kudu. A re go yēna, thepela o tšeya tšhalete e we o e buiše. Ke nyaka go fa basadi ka go lekana. Bjale ka ge le bona b tsola ka go lekana. O ile a re nna ke tebe, a gore yo we a go go botša a ē a tšee a te a go fē. O mphetola ka mokhwa mang ngwana. Ke ya go fetola ke wena morogō. Ngwana wa mosadi yo baloya

2576 ka yena. A fa a ba tsoge ka wena bošego. Goriale ka papagwe.

5426 Pepere a tiya papagwe tše nkego a še ga fšla. Ka moragō ga mantšū a papagwe, ke moka a napa a thōma go mo tiya ka phate. Motho wa mo a tha bone, a leka ka maata gore o wa mo swara a fo tswara fathe. Ba lamudi ba ya ba lamola. Ka moswana ba tsoga ba di theka. Ditaba tša kata morwa. Papagwe a mo swarela. Ge e le tšhalete yōn e tene bodibeng. Tswarōlō e we a go mo swarēla a ya ka ya thuša thelo. Pepere o nwele papagwe moro. Tšatši le lengwe le le lengwe mo a e tšwa bjaleng ke moka o wa tiya goba go moroga.

5427 Mokhalabje a khobakanya ba leloko. O ile a roma Supulugane gore a tšame a ba bitša. Ka nnete ngwana o ile a kwa papagwe, a tšame a ba botša gore papa o ile ka moswana le tsogeleng kowa ga gwe. A goma a boya a re ke tšamile ke ba botša. Mokhalabje a re go lubile ngwanaka. A ba ka ba teba the bitšetšwa. Le ga go le bjale ba ile ba dumēla gore ba ta ba gōna.

2577

5428 Themu'hiši o thalošetša banna thorišegō ya gwe. Banna ba ile ba tsogēla e thale bošego. Bjale mo ba khobakane ka moka a thōma go ba thalošetša the bitšetšwa. Le bitša ke nna ba bina noko, ka baka la ngwana. Ga ke ji di ndula maleng. Ke jēla thogong. Ke tswenya ke ngwana yo we a nyelogo ke nna. Ke ile ka mo roma go rekiša khomo. Makhowa ba ile ba e rēka ka diponto tše thaano le lesome. Bjale yēna a ta a mpha tše nne fēla. Bjale ba ba go ba ba le gōna ba mpotša tša nnete tša theko ya khomo. Ge ke mmotša gore a mphē tšona ke moka ke a teiwa. Ke ile ka mo swarēla.

5429 Lehono ke mo ntšha ka khoro. Go toga lehono ke le tibiša fēla gore le the ke la makala, ka gobane ngwana yo a tšwe ka moteng. Ka mpja ka gobane o nyaka go ja a le nnoši. Banna ka moka ke bana baka. E thale go toga ka lona le tšatši le we, ke mona megokhong. Mo a e tšwa bjaleng ke moka ke tilo. Lehono o tšwile pelong aka. A ke tha mmōna le gore ke madi a ka. A ntogele. Ge e le mosadi ke mo tšeifitše, ke lona lefa la gwe. Lefa le laka le ta lebana Supulugane. Ke moka ke yōna taba

2578

kholo e we ke le bitsetšago yena. Ge a riale ke moka a fetša polabolo ya gwe.

5430 Banna ba ile ba kwana le polabolo yamokhalabje. Ka moragô ga mo a bolabotše, ba thôma go nyaka kwa tša ka ganong ga morwa wa gwe. A gwaka gwa ba le lentšu le a le bolabolago. Bjale ba re go yêna o mukwile papago ka mokhwa o a bolabotšego ka ôna. Ke nnete ngwana o na le phôšô e kholo. Papago o go beleg-, o bile o tswenyegile ka wena bakeng tha go golêla. Lehono o bôna mo a foufetše o nyaka go bolaya. O nyaka go mmclaêla dilo tša gwe. Loka dilo tša go o tšwe ka gare ga mote.

5431 Monna thôma go loka dilo tša gwe. Papagwe, a re go Supulug ne tēna ka lešakeng la dipudi o sware pudi e ngwe o boalêlê banna ba. O ile a dira bjale. Mmago Pepere a re le bolae pudi le bolaya ngwana wa ka. Mokhalabje a re ke dirêla banna ba morôgô. Modiro o ba o sumilego ke o fe, ka gobane wena o ba thapisa diata. Pudi e we ya the ke ya bolaiwa, ge le ka e bolaya le nna ke moka ke toga le yêna ko bôna mo we a hwêlago. Monna a re pudi a e bolaiwê, ge yêna a nyaka go toga le morwa wa gwe a ke foya, e theng ka nna. Ke moka pudi ya bolaiwa ka taêlô ya mong wa mote.

2579

5432 Ngwana Thekwane a toga le morwa wa gwe. Ka moragô ga polaô ya pudi ke moka le yêna a loka dibjana tša gwe. Banna ba leka ka maata go mo thibêla. Monna wa gwe a re mo lethetšseng a thepele. A ka šala a mpolaya ka gobane le mo thibêla pelo ya gwe e tetše. Ba ile ba mo lethetša a toga le morwa wa gwe. Ba ile ba ya ba dula ga malome a Pepere. Ke moka taba ya thakô ya fêla e ta mo we. Banna ba apeya pudi ba ja. Ke moka ba laêla ba boêla magae a bona.

5433 Lehu la Themuhisi Ka moragô ga dikhwedi di the di kae, ke moka a thabêga a napa a hwa. Ba boloka mohu ka khomo, pudi le nku. Ke tša go mo felegetša gore a the ke a belaêla. Kamoragô ga thello ba ile ba khobakana, ba tilo šupa moja lefa. Pepere le mmagwe a ba ka ba ba gôma. Ngaka e ile ya mo alafa tšhila ya lehu a le kowa ga gabô. Molato a wa ka wa

2580

ba gōna. Tšhupo e ile ya ba gōdimu ga Supulugane bjale ka ge papagwe a ile a mogafela a tha phela. Ke ngwana wa lapa le le nyana. Ke moka ke mafello a taba.

5434 Lee o ile a phirigetšwa ka baka la go utswa. Papagwe e be e le Kopotša, o be a na le mosadi ka o thii. Leina la mosadi ba re ke makubé. O be a na le barwa ba ba bedi. Mogolo ke ye_na Lee. Moratho wa gwe e le Tšhuba. Lee e be e le mokhogi walebake. Bjale a le lematša goutswa. O ile a utswa dikhogo tša ga Mathake ba mo swara. Papagwe a rapela molato o we, ba ba mo swarêla. Ka moragô a ya a bolaya pudi ya ga Rakhwale ana le Mafsikeng monkane wa gwe.

2581

5435 Mokhudi a ba hwetšana ba tha beša tša ka teng. Mokhudi ke monna yo mongwe wa ga Rakhwale. O ile a teba pudi ka mokhopa wa yōna. Ba ile ba leka gore ke a tšhaba ba gathana le badiši. Monna a dutši a thaaba mokhoši. Ba diši ba re ke mokete le mokete. A ya a tibiša mong wa pudi. Mong wa pudi a ya a tiegetsa molato. Ba ile ba dumela gore o bolaiile ke bona. Tswarêla a ya ka ya ba gōna, ba ile ba lifišwa. Yo mongwe le yo mongwe o ile a lefa ka dipudi tše pedi.

5436 Kopotša a thōma go omanya morwa wa gwe. A re o wa bōna ngwana ke wena mothapatša ka mokhwa o o dirang ka ōna. Dilo tša batho di a bolaya. O mmotša a khogile lebake. Bakeng tha go theletša papagwe the we a mmotšago ke moka o re the khalabjana the the a gafa. Bjalo mokhalabje a omana ka bogale kudu. Mo we morwa a goba a kwata a mo tiya. The golaggo thelwa ke nkwe, motho a gola o wa goma. Maata a go tiya morwa wa gwe a be a the gōna, ka baka la gore maata o file ye_na.

5437 Lee o ile a khudušwa ka moteng. Ka moragô ga ntwā e we ya bona, papagwe a dira gore banna ba khobakane. Ba ile ba khobakana. A thaloša bohōdu bja morwa wa gwe. Le ge a bolaiwa mo a re o wa mokhala. Bjale ke tshinyagallwa ke dithoto tša ka ka baka la bohōdu bja monna yo mokaa. Monna wa lapa le gona. O dira melato a the na tielo. Ke moka ke mo kwêlê botho_o ke mo lefellê melato wa gwe. O goma a nyaka go bolayana nna.

2582 Ke tennwê le ge go thwe'ke lookana la go thagolêla le a thaba mo le gudile. A ntogêlê nna ngwana wa ka ke Tšhuba. Le mo ke hwile a the ke a tēna ka motong waka. Le lebita la ka a the ke a gata ka leoto la gwe.

5438 Tšhuba a šala e le moja lefa. Ka moragô ga mo a rakile morwa wa gwe yo mogolo, ke moka mokhalabje a hwa. Ka moragô ga thello lefa ka moka le ile la gafêlwa moratho ka taêlô ya mohu. Lentšû la mohu a le nyatsiwi. Mogolo a ka a ba a ya le polokong ya papagwe. Ke moka taba ya tošo ya Lee ya fêla e ta mo we.

S. 4: Go the thaeletše, le bobodu.

5439 Ke lebaka le lengwe le we le bakago kokobetšo ya moja lefa. Ngwana o swanetše go lota papagwe. Go molota ke gore ge a le bothokong bolwetšing ge a no roma gore kitima o mpiletšetša ngaka ya gore ke moka ka nte le monamono a kitime. Ge a ile a gana ke gore a nyake papagwe a phela, ka gobane a nyake go mo thokomêla. Papagwe le yēna a ka theke a dumêla gore ngwana wa mohuta o we a šale a ija lefa la gwe.

2583 5440 Mothomongwe a ka botša ba leloko kokobetšo ya moja lefa. Ge e le gore papago moja lefa ke ngaka, a ka no mohomolêla ke moka a šupa yo we a kwanago naê. Batho ba ta fo makala ge yo we ba mo tshepilego gore ke yēna moja lefa a tha tebe thelo. Ke mo we ba ta šalago ba bōna gore moja lefa o be a tha lote papagwe. Mothomongwe a ka dira gore ba leloko ba khobakane a ba botše ka mokhwa o we moja lefa a ka the ke go a hwetšana boja lefa ka gona. Goriale mo we ke gore ba the ke ba šala ba tswenya. Ngwana wa mohura o we a thaeletše papagwe, o bile o thebodu.

5441 Madome o ile a lathêgêlwa ke boja lefa ka baka la bobodu. Papagwe Madome e be e le Stefane. Bjale mokhalabje yo we o be a na le mosadi ka o thii. O ile a ba le bana ba bedi mothankana le mosetsana. Ke yēna Madome le Mamotšhabô. Mamotšhabô o ile a tšeya ke ba ga Thekhobêla. Natefane o ile a gola, no we a ba go ngwana. Motho mo a gudile kudu o boêla

bo ngwaneng. Mamgwe Madome e be e le thekeke tha bjala. Ke gore mo a hwetsane bjala a nyake le go bo togela. Bjale mokhalabje a gela a botša morwa wa gwe gore o nthuse ka dikhone
2584 ngwanaka ke o tella ke phefo. Ge e le mmago a na moloto ka gobane pele ga goya bjaleng o toga a fagile buuswa le meeti a khilê.

5442 Madome a ka a nyaka go lota papagwe. Mo bosele ka motagô ga dijô ke moka o fo e kêla mo we a kwago pelo. Mo a boya o no boya a tsokotsa diata. Ke moka o etisa le bagwera ba gwê. Mamotšhabô a fêla a rwala lengata la dikhone a e ta a e fa papagwe. Papagwe a motša gore ngwanaka nna lehu laka e ta ba la phefo. Khaitšedi ya go o wa gana mo ke mmotša gore a nyakella dikhone. Ge e le mmago yêna o wa mo teba. Dikhomo tsago nyala Mamotšhabô e be di thesu tša gapiwa. Ka moka ga tšona di ile tša rekišwa, le diruiwa ka moka tša mo khorong ya gwe. Lefa ka moka a lefa Mamotšhabô. A re o the ke wa fa mo ho ke la go o filê ke nna.

5443 Ntefane a ya a hwêla bogadi bja Mamotšhabô. Ka go bôna gore a ka bolaya ke lehu la phefô, ke ge a e ra moredi wa gwe a mo etetša a yo fitha naê bo adi bja gwe. Ge ba boya mabjaleng ba hwetsana gore ka gae a go na motho. Bjale ba thôma go nyakêla. Bana ba mote ba re re bone a na le Mamotšhabô ba
2585 thulama. Ba ile ba ya ba fitha mo we le bošego. Ba hwetsana a el gôna. Ke moka ba the ke ba bolabola. Ba goma ba boêla gae.

5444 Ntefane a ganêla go moredi wa gwe. Rangwane wa Madome a ya go bitša mokhalabje. Bjale a mo ganêla a re le mo ke hwile ga na mo go fo swana le mo ke hwile kowa gae ka gobane le ka the ke la nja. Bjale o ta lota ke mang ga na mo. Mo we napa o homole. Ke tugile gae ga ka ka baka la go thoka yo a ntšhetšago. Ka bôna gore bokaone ke gore ke hwê ka lehu laka goena le gore ke hwe ka lehu la phefô. Monna a goma a boêla gae go ba botša gore o wa ganêla. Lebaka la khanô ya gwe o re a na moloti.

5445 Lefa le ta tšeya ke noka. Ba ile ba ya e le banna gammôgô le khaitšedi ya gwe. Ba fitha ba mmotša gore re a go nyaka. A re le nyakêlang. Re nyaka gore o boêlê gae. A re mo we ditaisegong a ke go nyake, moredi wa ka o ntota ga bote mo. Bjale morwa wa go o ta no laêla neng. A ke na morwa ke na le moredi fêla. Moredi wa go o tšere ke ba khoro di šele. A re a gona taba, ka gobane yo we a mo tšerego le yêna ke ngwana waka. Dilo tša ka ka noka ke ta di gafêla moredi waka. O gudiša khoro ya nokhonyana wa go bjang. Mo we ke bolabotšego ke feditše ka gobane môya wa ka a o na thekupi. Ke moka a ba šita ka ôna mokhwa o we. Ba mo togêla ba boêla magae a bona.

2586 5446 O ile a hwêla matsogong a Manotšahabô. Ka moragô ga matsatši a the makae ka moragô ga mo a ba ganetše a thabêga. A re go moredi wa gwe ke lebaka laka le fithile la gore ke khudugê lefatheng. O nkwile mo ke, botša ba gešu gore lefa la ka ke ta lefa wena. Ke a gofa šele. Fêla o be le pelo e bjale ka ya monna ngwanaka. Ka lefa le o tšee mosadi, e ta ba mogadibô wa go. Ge a ka ba le ngwana wa mothankana o mo rêlê leina la ka. Lefa le le šalago o ta no bôna gore o ka dirang ka lona. Ke moka ka moswana ga mo we a napa a hwa.

5447 Mamotšhabô a tibiša ba gabô iohu lehu la motho wa bona. Ba ile ba tšhologêla mokhoši, ba hwetšana gore o hwile. Ke moka ba mmoloka. Moredi wa gwe o ile a bolabola le monna gore ba mo felegotše ka khomo. Monna o ile a dumelana le taba e we. Ke moka ba botša ba leloko. Le bona ba ile ba leboga ge motho wa bona a tha lathiwi bjale ka mpja. Ke moka ba boloka mohu ka khomo.

2587 5448 Madome o bêlaêla lefa la papagwe. Ka moragô ga thello, a ya ga khaitšedi ya gwe. A re go fitha a re go yena, ke nyaka lefa la go šiya ke papa. A re o lišile kae. O lišile ga na mo ga go. Bjang ka gobane nna ke mosadi. Ke nna ke ta tago ke go butšiša lefa la go šywa. O the ke wa bolabola bjale khaitšedi, nna ke le nyaka mo go wena. Wena gôna ge o bolabola ka mokhwa o we, thepela o mmotša a go fê, o robetše kowa lebiteng. Ba ile ba togêlana ka go ômana.

2588

5449 Banna ba ile ba bôna Madome phôšô. Ka moragô ga mo a tugile, a ya a botša banna gore ba yo mo kwiša phapanô ya gwe le khaitšedi ya gwe. Ba ile ba ya gona kowa bogadi bja khaitšedi ya gwe. Bjale Madome a laudiša ka mokhwa o ba fapanego ka gôna. * Khaitšedi ya gwe le yêna a laudiša ka mokhwa o we, a go fapana naê. Bjale banna ba re taba re sitile yêna mong a tha phela. Lentšu la mohu a le nyatšwi. Wena Madome dula fathe o khutše. Papago mo a ta go fe o bone mokhwa wa go. Wena rêta khaitšedi ya go ka mathô. Mo a go fa thelo ke go rata ga gwe. Ke moka taba ya šita Madome. O ile a re go tšeya mosadi a mo fa khaitšedi ya gwe. Ka gobane o ile a mo kwêla bothoko ka gobane tha go tšeya mosadi o be a the natho. Ke moka a humêla ke yêna mosadi yola. Leina la ngwana ba mo rêla la mohu. Ke mafello.

5450 Monna ka le baka le lengwe a tibiši ba leloko kokobetšo ya moja lefa. Taba ya go the tibiše e baka dithêlê ka gobane ba ta šala ba fapana. Bjale ga ntši ba go the tibiše ke dingaka. Ka gobane o ta šupa fêla ngwana yo a kwanago naê. Ge ngwana wa moja lefa a šita ke go lota papagwe, a ka the ke a mo šupa thelo.

2589

5451 Bjale ka Mathonthosane. Monna yo o be a na le mosadi. O be a na le barwa ba ba bedi. Bjale e be e le ngaka. Bjale maina a barwa ba gwe e be e le Moduni le Mošane. O be e le monna wa lehumô la go le hwetša ka baka la bongaka bja gwe. Botšofading bja gwe, a nyaka kudu go roma. Goriale mo we ke gore o nyaka go bona ge morwa wa gwe a mo thaeletša. Bjale morwa yo mogolo a tha nyake go thaeletša papagwe. Bjale a bôna ga bote gore ngwana a ka the ke a khôna go molota. Mo a roma moratho, a thaeletša, a dira mo we papagwe a mmotšago.

5452 Manthonthosane a ka a nyaka gore batho ba tebe kokobetšo ya moja lefa. O ile a mo thaaba theana fêla tha gore, lefa leka ka moka le ta khuduga bjale ka ge le nna ke khudugile. A thôma go tura moratho bongaka. Bjale a tšeiša mogolo mosadi gamôgô le moratho. A botša moratho a re, go mogolo wa go a baka thoto wena wa the ke wa bolabola. Lefa le ke go filego lona le lefeta mafa ka moka. Fêla ke ta thinya polabolo mo thang

ke bōna gore matsatši a ka a khaufsi a go ya bolobhlo.

2590 5453 O ile a thinya dipolabolo mothang a bōna gore bjale matsatši a gwe a khaufsi. O ile a dira gore barwa gammōgō le mmagō bona ba khobakane. Ba ile ba dira bjale ka ge a ba butsitše. A re le buleng ditšebe tša lena. Taba e ke le botšago la the ke la lebala. Gagolo, ke nyaka gore oi kwe ke wena mmagō bona. Ke bōna gore e fula e ukametše leōpē. Ngwana wa gago yo mogolo a gōna ka pelong yaka ka baka la lenya la gwe. Mōya waka o gudiša moratho wa gwe. Dikhomo tše le mo tšeise mosadi. Khopolo yaka e kholo ke ya gore mogolo a the gwašane thelo gōdinu ga mafa a ka. Fēla le ge a ka no šala amoga moratho a ka the ke a aana. Ke moka ke feditše dipolabolo tša ka.

5454 Ka moragō ga matsatši a the makae a hwa. Ka moragō ga thellō ba leloko ba khobakana go tilo šupa moja lefa wa lapa le we. Pele ga tšhupō mosadi wa mohu a thagiša mantšu a mohu a we a ilego a bolabola pele ga gwe le barwae. Ka nnete mohu o ile a thinya dipola olo bjale ka ge a ile a bolabola gore o ta thinya dipolabolo. Banna ba bantši ba ile ba re o filo thinya dipolabolo ka gobane o be a tha o kwe the we a the bolabolago. Ba la ba goba ba kwana le lentšu la mohu ba homola.

5455 Ba šupa Modupi go ba moja lefa. Modupi ke yēna mong yo we a lebanego go ba yēna moja lefa. Mmagō bana a napa a homola. Ka pelong a re re ta re ke dipitsi re ta di bōna ka mebala. Moratho yēna le lentšu a ka a ba a fetola. Bjale ba fetša kopanō ya bona ka go šupa yo we mogolo. O ile a ba thabēla khomo ba ja ba nwa. Ke moka ba palakana.

2591 5456 Lefa ka moka le ile la latēla mong wa lona. Ke nnete bagologolo ge ba re lentšu la mohu a le nyatšwi. Mōya wa mohu o ile wa boya go tilo bitša lefa la ōna ka moka. Go moratho mathogonolo a ba gōdinu ga gwe. Dikhomo le dipudi di ile tša hwa ka moka. Bjale ge ba bōna lehu le we la dikhomo le dipudi, ba leka go tšama ba okwa gore molato keng. Ditaola tša ba botša gore molato a o gōna ke mong wa tšona o wa di bitša. Le ka molomo o ile a bolabola, a re o be a tha nyake lefa le ija ke wena. O be a nyakile ho le ija ke moratho

wa go. Ke moka ke lona lehu la lefa.

5457 Mošape a tuma kudu ka bongaka bja go fiwa ke papagwe. Bjale ka ge batho ba teba gore papago Modupi o ile a hwa e le ngaka, ge ba babjetsa, ke moka ba ya go yena. Ke tilo khopela ditaola ke fokolla ke ngwana. Ke nnete di a kwala bjale ka ge papa a ile a hwa e le ngaka. Nna a ntshupa thelo. Thepelang ga moratho wa ka mothomongwe yena o mo supi. Ge ba e ya ga moratho ba hwatsena gore yena o laetswe. Ke moka a ba laola, a bile a ba fa le dithare. Ge ba yo fa molwatši ke moka molwetši o wa phela. Ke gona e le moka moratho a napile a goléla mogolo. Batho ba kheregela ka ga moratho. Mogolo a boela ka fathe. Batho ba nyaka kudu ngwana yo we ba bonago a soma mesomo ya go siya ke papagwe.

S. 5 : Mereba goba go togela.

5458 Moja lefa a swanela go huralla papagwe ge a le bothokong goba kotseng. Ge a ka mohuralla, gona o ta mmona gore ngwana o wa akela mo a hwile, a direla go ta sala a ija lefa la papagwe. Go bjale ka ge a ka ganela papagwe ge a mo roma. Mo we ga khano ya mo a mo roma ga baka gore ngwana o na le mereba. Bakeng tha mereba gona le nyepo, e e rego : ngwana wa mereba o ta ja mereba ya gwe.

5459 Molaš a o dumele khudugō ya ngwana ka gare ga mote. Ge ngwana yena mong ge a ka nyaka go tšwa ka moteng ka nte le phošš, gona a gona molato. Fela o ta botša papagwe gore ke nyaka go bona waka mmoto ka dula. Papagwe o ta bolabola le mmagwe. Ba ka the ke ba dumela. Ge ba bona gore yena mong o ganeletše go nyaka go tšwa ka moteng ba ta dira gore ba bitše ba leloko gore ba te ba ba botše dipolabolo tša morwa wa bona le morwa wa bona.

5460 Ge papago moja lefa a le kotseng, morwa wa gwe a mohuralla. Bjale ka ge ba ile ntweng, go tsona le ge a ka lwa le yo mongwe a mo gobatša. Morwa wa we ka molaš o swanetše go thokamela papagwe. Ka lona le baka le we, o ta bona gore morwa wa gwe o wa mo rata. O ta bulēga mahubeng a khōne go mo laela the thengwe le the thengwe. Ge gona a ka mo togela gona,

melaô ka moka a ka the ke a e hwetša, ka gobane a nyake go bôna thehu tha papagwe, yêna o nyaka go ja lefa fêla. Lefa a ka the ke a le bôna ka gobane o tegetše papagwe.

5461 Bjale ka Tsatsabêlê le morwa wa gwe. Mokhalabje yo we o, be a na le mosai ka othii. O be a le bogale kudu. O be a na le barwa ba ba raro. Maina a bona ke a : Modiše, Matulê, le Phokwane. Maina a we a bona a ngwadilwê ka go latêlana ga go tswadiwa ga bona. Papagô bona a be a le bogale kudu bakeng tha go bolaya dipholofolo. Bogale o hwêla bogale goba amrumung.

2593
2594

5462 Tau e ile ya tangwa ke Ramosába. Ka tsatši le le ngwe e ile ya thagêla dikhomo tša gwe gare ga bošego. Monna o ile a thaaba mokhoši a re tha bata khomo. Banna ba ile ba tšhologêla mokhoši. Ge ba fit ile ba bôna gore ke bošego, ba re go mothabi wa mokhoši, ke bošego ra ta boya a moswana. Ke moka ba boêla malaong go rabala. Ka moswana bo ile gosa ba e lata, ba ya ba e hwetša ya ba šita. Mong wa dikhomo a e raêla. Buntši bja banna ba ile ba boêla gae.

2595

5463 Ramosába a e tanya. Ka moso o mongwe o ile mo a re o ya go tholla, a hwetšana a e swere. O ile a hwetšana e tha lebaleba, ke gore e tha phela. A goma a thaaba mokhoši. Banna ba ile ba tšhologêla mokhoši. Ba ile ba mo hwetša mampuru wa boroka. Modiše o ile a ya le papagwe ka gobane le yêna e be e šetše e le monna wa lapa. Papagwe Modiše a hwetšana banna ka moka ba eme khole. Yêna a o bella a e hwetša. E ile mo e re ke a motabogêla a e thaaba ka lerumu. A ka a l moga gore e ta e goma kae. A golla thelepe le panteng, a batamêla. Khanthe o batametše mo e tago e fitha gôna. E ile mo e mmôna gore o fithile mo e ta go mo fithêlêla, ke moka e ile mo e re mpoo ya mo swara ka dinala ke moka a wa fathe.

5464 a ya ka ya moloma ka mênô e ile ya go mo tšipa ka dinala gêla. Ka moragô ga mo ba bôna o mo swere, banna ba tatša mašata ba kitimêla go yôna. Ya bôna gore ba tilo e bolaya ya motogêla. A yaka ya bôna the baka tha go mo inamêla ka gobane mathô a yôna a be a lebeletše lešta. Ka moragô ga mo e mo

lethetsitše e katetše moragō, kemoka ba mo gōga. Ba bōna gore e gobatsitše monna wa bogale. Ke moka yo mongwe wa banna, a re a re remeng dithabi tša mongana re lathēla gōdimu ga yōna. Ba ile ba dira ka khopolo ya monna yo we. Ke moka ba khōna ba bolaya the bata the la.

5465 Mouise o tšhabetše gae. Lebaka le we e mo kateletsago ka lona, ke moka morwa wa gwe a tšhaba. Ka lebaka le we monna yo mongwe le yo mongwe mathō a gwe a be a le gōdinu ga thebata. Mogobatswa a re morwa wa ka o kae. Ba thōma go lebella, ba bōna ba tha mmone. Ba re morwa wa go a bōnale. Ba re go yēna, a gona mo. Ba bangwe ba re o be a le gōna ga na mo. Ba bangwe ba re o tile naē. Le yēna mong a re ke tile naē. Ke a bōna o tšhabilē.

2596

5466 Tsatsabēlē a re a še ngwana waka. Ka moragō ga mo a o kwa gore ke a bōna o tšhabile, a re o gopotše gore ke hwile, a yo šala a ija lefa laka. Ka nnete banna le mo nka hwa ngwana yo we a swanēla goja lefa laka. Lefa laka le jē ke mathulē. Ka moragō ba dira boalo ba morwala ka bjōna ba mo iša gae. Ba ile ba hwetsana morwa wa gwe a dutši ko wa gae. O ile go fitha a botša mmagwe gore papa o hwile, o bolaila ke tau. Mosadi ge a bōna ba mo rwele, kholwa dipolabolo tša morwa wa gwe. Ge ba mmeya fathe, a bitša morwa wa gwe. O ile araba. Molato keng o ntšhabella. Karabō a ya ka ya ba gōna.

5467 Monna o bēlēga ngwana gore a mothuše le go mmoloka mo a hwile. A goma a bolabola pele ga banna le yēna a le gōna gammōgō le mmagwe. Ke be ke go tshepile ke re ke wena bgwana waka. Lehono tshepō ya ka e fedile, ka gobane a wa nyaka go bōna thehu tha ka. O kitimetše fēla go tilo bola gore mapē ba la ba hwile ke ta šala ke ija lefa. Batho ba šele ba ntšhitše ka ganong ga tau. Go toga lehono lefa laka mo nka hwa, wa the ke wa le ija. Ka moka ga lona ke gafēla Mathule.

2597

Ke moka a fetša dipolabolo tša gwe. Banna ba re ngwana o dirile phōšō e kholo. Mmagwe le yēna a re ke go butsitše gore o kae, ...

nka be e le wena yo we lehono o khopetšego batho ba gore ba go thuše go go rwadiša papago.

5468 Tsatsabêlê a hwa. Le nala la tru le ile la tēna ka fathe ga mokhubu. O ile a fokola matsatši a the makae. Ke moka a napa a hwa. Ke moka ba boloka mogale yo we. Kae le kae e be ba tshepile yēna. Ka moragô ga thello ba napa ba šupa Mathule go ba yēna moja lefa. Mogolo a ka a bolabola bja, e ka ge mohu a ile a mmotša gare ga banna. Ke moka taba e fêla e ta mo we. Moratho a ba moja lefa.

5469 Matšuputêla o ile a lathegêlwa ke boja lefa ka baka la mereba. Papagwe leina la gwe e be ba re ke Madipadi. Mmagwe e le Mamuhube. Monna yo we o be a na le basadi ba ba bedi. Mong mosadi wa go tswala moja lefa e be e le Magabollê. E be e le ngwana wa malome wa gwe. Bjale morwa magabollê leina la gwe e be e le Matšeke. O ile a latha boja lefa ka noši, ka baka la gore o ile a fo tšwa ka moteng ka nte le phapanô. Mmagwe le yēna a latêla morwae. Monna a ka a šala moragô ga togô e we ya 2598 bôna. Ke moka a šala a lebeletše morwa Mamuhube.

5470 Madipadi e be e le thegôlê. O ile a hwêla ke mothare gôdimu. Bjale ka baka la bogôlê bjo la bja gwe, a the tha ba le mohola wa go šoma medirô. O be a robegile leoto. Le itše mo le o kwa bogolo la napa la mo tsietša. Dinyalo ka moka tša tsoga. O ile a re go gobala a thuša ke monna yo mongwe wa ngaka wa ga moeng. Bjale a re go kwa leoto le mo tsietšitše, le dinyab ka moka di tsugile, a roma morwa wa gwe ga monna yo la a go mo thuša. Ngwama a ka a dumêla. A mo leka ka mekhwa e mentši. Ka moka ga yôna a gwa ka gwa ba le o we o dumêlang.

5471 Ngaletšane ke yēna yo we a ta šalago a ija lefa laka. Ka moragô ga mo a bone gore morwa yo mogolo a nyake go kwa, ke moka a bitša ba leloko. A re go bona, nna ke šitilwê ke tswalo, ka gobane bana baka a ba o kwe mo we ke ba bošsago. Mong ngwana yo mogolo wa mošša o, o tswile le mmagwe ba dula ga malome wa morwa. Molato wa morwa a ke o tebe. Ge e le mmagwe o ile o nyaka go dula le morwa wa gwe.

2599 morwa wa gwe. Bjale lehono e be ke setše ke tshepile yo. Bjale le yêna ke mo thobogile ka baka la mereba. Lehono ke re tebang, gore ngwana wa mereba o ja mereba. Mo ke hwile lefa laka ke la Ngaletsane, moratho wa Matsututela. Ka moka ga bona ba ile ba re thobela.

5472 Tshupo ya Ngaletsane. Ka moragô monna a hwa. Bjale ka moragô ga thello, ba ile ba khobakana mabapi le tshupo ya moja lefa. Bjale rangwane wa moha lefa, a re le the ke la makala ge go supywa ngwana yo monyana. Le gona e bile e le yo we a tha lebanago. Ngwana yo we o supywa ka baka la lentšu la go siya ke papagwe. Ke moka a moswara ka letsogô. Ka moka ga bona ba ile ba re thobela. Ke moka taba ya fêla e ta mo we.

S. 6 : Bohodu le bofebi le basadi ba banna
ba bangwe.

2600 5473 Taba ya mohuta o we e fêla e thagiša nyatšo ya moja lefa. Ka moragô ga nyatšo e we, ke moka ba mo gopolêla legogo. Legogo ke gore go goboša. Ge motho a be a na le lefa le lentši ka moka ga lona le a fêla. Ka haka le we ngwana wa mohuta o we a swanêla boja lefa ka gobane e ta ba mogubuši. A ka the ke a ba malebatša e ta ba moguputši. Ke gore ba hwedi ba ka the ke ba phumula megôkhô.

5474 Khasane o ile a tošwa boja lefeng ka baka la bohodu. Papagwe e be e le Ramadome. O ile a tšeiša morwa wa gwe mosadi. Ngwana o ile a e thutagoutswa lebaka la mo ba tha diša dikhomo. O be a khôga lebake le bagwêra ba gwe. Mokhalabje yo we o be a na le basadi ba bararo. Maina a bona Makhalangake, Mamotetwa le Mokhadi. Makhalangake e be e le yêna mosadi yo mogolo. Ka moka ga bona basadi e be e fo ba ba adi fêla. O be a le mogolo fêla ka baka la gore o ile a 'meka pele.

5475 Mokhalangake a tswala Khasane. Bjale ge ba khôga lebake, ba fêla ba re ngwana wa the taêla a utswa pudi, nna ke utswa kolobe ka moswanake ta tsogago ke tola mahura. Ba bagolo a ba ka ba thwa ba setše moragô ga polabolo e we ya bona. Khanthe bana ba bolabola ka mokhwa o we dipudi le dikhogo tša batho di a fêla, di fella šakeng la badimu.

2601 Bakeng la badimu gona le letsha le legclo. Ke mo we ba go ba ba a gile meraka ya dikhomo. Lesaka la badimu ba ra lona letsha le we ka gobane yo a le dirilego a tebe ke motho.

5476 Khasane a tswela pele le goutswa le mo a bolotse. Masoboro a bolla ke moka modirō wa godisa o fedile. Barat'o ba bona ba ta sala ba disa. Bona a ba tha disa ka gobane ke banna. Ba swanetse go e thuta medirō ya thenna. O ile a tshinya bosogana bja gwe ka baka la goutswa. O be a tha utswi a jela ka gae, o be a jela lefokeng ka baka la go tshaba batswadi. Ba ile ba motswara a bolaile khogo ya Raganya. Papagwe a mo lefella molato ka pudi tse pedi. A goma a utswa khogo ya Rapopela. Gona o ile a mo lefella ka dipudi tse nne.

5477 Ramadome a bona gore lefa le ta fela, ke ge a ntsha lefa le lengwe a mo tseisa mosadi. Methopa ya mono nageng ya gesu ka moka ga bona ba ile ba mo gana. Ba ile ba mogana ka baka la bohodu bja gwe. Ba re a ka re bolaisa ka gobane dilo tsa batro di a bolaya. Le ka go bona le tianya ke ditadi goba o e hwa o lla thelo ka mpeng. Ba ile ba mo tseela mosadi ka makhutswi. Leina la mosadi ba re ke Mmoni. O ile a mo tseisa mosadi yo we a gopotse gore ota la tha mokhwa wa goutswa.

2602 5478 Khasane o ile a lokella o bakaletse. Bjaile a thoma goutswa dipudi. Ge a utswitse pudi, o ripa thogo le dikhwata gammogo le mokhopa a latha. Mothomongwe o di epela fathe ka nokeng, a direla gore ge noka e tsetse e ta di e olla ya di rwala ke moka molato wa feta le noka. Nyaka go urama bjang le bjang a go thuse thelo di ema ka meri di a go bona. O ile a re o bolaya pudi e ngwe ya phoko ya mo ponyokha. Ke moka a e rakisa a ba a e tswarela ka nkaneng ya ngweleng. A e bolaela ka gona. A ba o bona ke mmoni.

5479 Mmoni a utama a lebella gore o noka go e dirang. Ke moka a bona a e bolaya ka molamo. Ka morago a bona a e tswiya. A gopola ba masaka a dipudi. A hwetsana gore wa lesaka la dipudi tsa khaufi ke Mokhabela. A re ke modirō o mogolo wa gotswi,

bokaone ke go bitša Mokhabêla a te a bônê. Ka nnete a napa a kitima ka lebelo, a ya a hwetšana ba thanwa bjala. A re go yêna monna o bolaile pudi ka mo nokaneng. O bile o wa e tswiya. Mokhabêla a dira gore ba mo khêlê bjala, ba mo khêla. Ke moka a re o hoše.

2603

5480 Banna ka moka ba go ba ba e nwa bjala ba bo togêla ba ya. Ba ile ba dikuluša mo we mmoni a ilego a mmôna. Ke moka ba thepela ba e ya mo re a mmonego. Moutswi o be a šetše a feditše gotswiya, mala, thôgô, mokhopa le dikhwata a šetše a di epetše. Bjale a nyaka go e rwala, ya ba ba fitha. Tama khoši. A ka a tšhoga o ile a ba dumêla a re corema. Ba re go yêna re swaiše. Ko le swaiša ka mokhwa mang ke tha bolaya le lena. Ke pholofolo mang. A re ke phuthi. Ba ile ba mo ganetša le yêna a re ke phuthi. Bjale ba re mokhopa wa yôna le thôgô gammôgô le maoto a yôna di kae. A re go bona a le tebe gore ke dilo tša makhowa ba swara. Dilo tše ka moka ga tšona ke di latlile mo we ke bolailego. O e bolaile kae. Ka mokeng ya moungwana.

5481 Ba thôma go nyakêla. Ka moragô ga dipolabolo tša bona, ba dira gore a dulê fathe. Ke moka a dula. Ba thôma go nyakêla. Ba lata leoto la gwe la mo a be a thepela le mo we. Ba hwetšana le tapa le khaitišitšwe mo we a go ba a fata. Dintši di gare dingônga mo we. Ke moka ba ribulla le tapa. Ba hwetšana dilo tše la ka moka ba go baba mmutšiša. Bjale ke yôna phuthi e ne. Monna a re aowa e gêla le ntswere. Ba ile ge ba lebella mokhopa ba hwetšana gore pudi ke ya Mokhabêla.

2604

5482 Ramadome o ile a gana go lefella morwa wa gwe. Ka moragô ga mo ba katile moutswi, ba rwala pudi ka moka ga yôna, gammôgô le dilo tše la a go ba a di utile, ba di iša moteng wa Mokhabêla. Bjale Mokhabêla a roma thebaka tha go tiegetša molato ga Ramadome. Tha fitha tha tiegetša molato. O ile a bitša morwa wa gwe, a mmotša mantšu a thebaka. O ile a e tumêla molato mathong ga thebaka. Bjale papagwe a re go yêna lehono o monna bjale ka ge ke go tšeisitše mosadi. Wena o swanetše go bôna molato o we wa go. Morwa wa gwe a ka a fetola. Papag we a re go morumiwa mong wa molato ke yo no we, šala e bolabola naê. Tha go bolabola a thaka tha ba gona. Thebaka tha ba tha boêla moragô

Tha ya tha ba botša gore molato morwa o wa u dumêla bjale lentšú a ka lekwa.

2605 5483 Mokhabêla a gopola gore ba ta romêla tha bona thebaka. Ramadome a ka a romêla thabaka. Bjale morwa wa gwe le yêna o ile a the ke a romêla thebaka. Mong wa pudi o ile a dula matsatsi a mabedi a lebeletše thabaka tha bona. Ka letsatsi la boraro, a goma a romêla tha gwe thebaka. Thepela o ba botše, ke ba lebeletše matsatsi a mabedi a ke ba bone. Bjale go bônagala gore a ba o bone gore ke molato. Lehono la dikêla ke a feta. Thaya tha ba botša. Ramadome a re botša mong wa molato.

5484 Thebaka the ile tha goma the thena le lentšú. Ka moragô ga mo papagwe morwa a ile ba botše morwa, tha botša morwa. Bjale a the ke a fa thebaka lentšú. O ile a fo homola go fithêla a toga. Tha fitha tha botša mamundi gore nna a ka kwa thelo. Lentšú le ke le kwilego ke la papagwe moutswi. O ile a re nna ke botše morwa wa gwe. Bjale ke ile ka mmotša empa karabô a ya ba gôna. Ke moka ke filo toga ke le bjale.

5485 Mokhabêla o ile a isa molato khorong. Ka moragô ga mo thebaka the laudišitše ka mokhwa o we a tha ka go a hwetšana lentšú. Ke ge mong wa pudi a re, wa gaô motho ke khoro. Ke moka a feta a e ya khorong ya ga Mothabê. Khoro e ile ya amogê₁ a taba. Ke moka ba mmotša gore o ta ta ka tsatsi la gore. Ka moragô ga mo we ba roma pampanane ya go tibiša bautswi. A fitha a ba botša gore ka tsatsi la gore le a nyakôga ka khorong ka molato wa lena le Mokhabêla. Ke moka a goma.

2606 5486 Ramadome o tšwa ngwana wa gwe gare ga khoro. Ka lona letsatsi le la khoro ya go ba botša gore ba te ka lona ba ile ba ata. Bjale lekhota la budiwa. Mong wa pudi a laudiša ka mokhwa o we a ilego a tswara moutswi ka gôna. Moutswi a ka a ganetša, o ile a dumêla ka mokhwa o a utswitšego. Ramadome le yêna a re, ke nnete o utswitše bjale ka ge le nna ke ukwile a dumêla. Bjale molato keng le tha nyake go rapêla mong wa pudi. Papagwe moutswi a re monna ge a^{na} le lapa la gwe ke monna. Banna ba ile ba the ke ba nyaka go kwišiša. Ba ile ba re ke monna fê₁ a e su a be le lešaka. Ka baka le we ke wena yo we o swanetšego go bôna molato o

5487 Ramadome o phula khudu ka mpeng. Ka moragô ga mo ba khorro ba katêla papagwe lehodu the tsiba. A re go bona le a nkwa. Ngwana o nkhapjile bjale ka nâma ya mahura. Melato ya gwe ya bohodu ke e mentšî. Ka moka ga yôna o ile a lefella ke nna. Bjale ka mokhwa o we a nkhapilego ka gona, a ke tha mmôna le gore e thale motho pele ga mathô a ka. Ke le goboša, o nkhubušitše. Lehono a ke tha na taba naê. Ke monna a the fonêlê.

2607

5488 A ne taba yêna o wa the khoboša ka gobane a ka the ke a šala a ija thelo. Goriale ke ba khorro. Papago Khašane a re pele ga banna ba khorro. Le ge ke hwile, ngwana yo a ke nyake e ba moja lefa. Lefa la gwe ke moka o hwetšane la mosadi yo we ke mo tšeišitšego gammôgo le le ke ilego ka molefella melato ya gwe ya goutswa. Banna ba re o wa kwala. Bjale lehono mo lefelle o molato. A re nka the ke ka khôna. Bjale ba re go bônagala gore o diyo thoya morwa wa go, ka gobane melato e we o e bolabôlago a re tebe. O ile a ba dumêla, a lefella morwa wa gwe molato ka dipudi tše nnê. Ke moka molato wa bohodu wa fêla.

5489 Kobeng a' šupiwa moja lefa la go šiya ke Ramadome. Ka moragô ga mo molato o fedile, ke ge papa gô bona a re mo ke hwile moja lefa ke yo moratho wa moutswi. Ka mor gô ga lehu la Ramadome ba ile ba khobakana. Bjale khadi ya tswara Kobeng ka letsogo. Batho ka moka ba ile ba dumêla. Ba re le mohu le yêna o ile a bolabola, a re ke yo no we a šupilego. Moja lefa tsheto ya hwa le moludi. Ke ogre a ka a bolabola. Ke moka e taba ya fêla e ta mo we.

2608

5490 Thenyathêlê o ile a la thegêla ke boja lefa ka baka la bophoko. Bophoko ke taba e ngwe ya bogogo.. Ka go bane lefa ka moka le fetšîwa ke melomo ya bahto. Ke mo we o kwago ba re lefa le fetšîwa ka thatha mušî. The ruiwa tha go lefa molato ba ba re apeya ya a ba thomile ba the beša ka mollo. Kanthe ge o ile wa bolaya ka nošî, e apeiwa ka pitša. Ya molato wa bôna ba apeya e ba tennê ya go bešîwa. Bjale monna yo wa ka gôšimu o ile a tena papagwe Phorogetša.

5491 O ile a mo lefella melato e meraro ya go tswariwa ke beng ba basadi. Ka molato wa bonê papagwe a gathara thôgô. O ile a dira gore ba leloko ba khobakane a te a ba botše molato wa morwa wa gwe. Ba ile ba khobakana. A re go bona le bitšitše ke nna ka baka la ngwana yo. Ga na lehono ko fetoga mpja ka baka la gwe. O na le lekheswa. Ka baka la lekheswa la gwe, ke šetše ke togetše ke dikhomo tše di tshelago le dipudi tše tharo tša go phaaya dimpêpana tša basadi ba banna ba bangwe. Lehono o ditile o mongwe molato. Ke le botša gore ngwana yo a swanêla go ba yo mo golo ka baka la go the khomê go the tswara. Ditaêlô ka moka ke ta di fa moratho wa gwe. Gôdimu ga lefa le we ka moka a swanêla fo hwetšana thelo. Ke moka ke feditše.

2609

5492 Banna ba ile b kwa ba gakantšha ke molato o moswa. Ka moragô ga mo a bolabo tše , ba nyaka go teba mabapi le molato o moswa. Bjale dipolabolo ka moka re di kwile, bjale ka molato o moswa o o reng ka ôna. Mokhalabje a re, ke monna bjale ka ge ke mo tšeišitše mosadi, yêna a ka bônna molato o we. Mo we o wa re fatha. Wena nkabe o lefê molato ,ke moka o khonê o mo šušila. O ile a gopola a hwetšana gore go na le the labi ka gare ga taba. A re go bona go lukile ke ta dira ka mokhea o we. A napa a šupa dikhomo tše pedi di nago le pudi, ke moka ba lefa molato. Molato wa fela. Ke moka ba dumelana le yêna bakeng tha tšmšulo.

5493 Basupa Molomo go ba moja lefa. Ka moragô mokhalabje a hwa. Ka moragô ga thello ba goma ba khobakana. Ba re mong o ile a tha phela a thaloša dipolabolo tša gwe. Bjale lentšu la mohu a le nyatšiwî. Ke moka ke mo ba šupa yo we moratho go ba moja lefa. Ke moka taba ya fêla e ta mowe.

2610

5494 Phapano ya bana ba monna. Ke molaô wa the gagešu gore moratho a swanêla go lomêla mogolo lerotše. Bjale ka baka la poetšo moragô ya ba moja lefa, moratho o swanetše go ba yo mogolo bakeng tha mogolo wa gwe. Bana ba we ba ka the ke ba gotša mollô thebešong ka the thii. Ba swanetše go fapana, yo mongwe a dulê go wa gwe mmoto yo la le yêna. Ke moka ba fapane, yo mongwe le yo mongwe o ta loma difeka a le ka mošaseng wa gwe. Moratho a ka the ke a nyatša mogolo ka gobane o mmonetše letšatši pele. Lefa lona o filwe.

O bōna gore ge a ka nyatsa mo olo o ēpa lebita la gwe. Le phapanō e we ya bona ke go tšhaba gore ba ka bolayana.

S. 7 : Ga bothe go the the tswarē

2611 5495 Taba e ke ya mang le mang ya gore ge ngwana a the na thomphō o wa kokobetšwa. Ngwana o e khudiša ka boetswaro bja gwe. Ge gona a nyaka go e taola gōma ke moka a ta lathegēlwa ke tša gwe. Ka baka la go the thompē mo we ga gwe, a go motho le ka o thii, yo we a ta go moeletša. Methepele ya gwe ka moka e ta no ba e mebe. Go bjale ka moka ke ngwana wa go thoka botho.

5496 Khomo ya mafsi a e tswale. Ke theema tha go šiya ke bagologolo. Ge go lebellwa le go thōkōmēla, ka tšatši le lengwe o hwetšana gore ke nnete khomo ya mafsi a e the tswale. Ka lebaka le lengwe o hwetšana gore e ya the tswala. Madi a go bopa motho ke a monna le mosadi. Goutswa ke ga banna le basadi. Bjale monna yo mongwe wa go loka a ka ya a utswa mosadi wa monna wa go the lokē, madi a gwe a fenya a mong wa mosadi. Bjale ngwana a o kwa kudu. Wa o kwa batho ba re ngwana a swane le papagwe ka mekhwa. Ke mo we o kwa go ba re khomo ya mafsi a e tswale.

5497 Khomo ya mafsi e a e tswala. Ke šetše ke ngodile ka mo mapheng a ka gōdimu ka baka la bophoko bja Thenyathele ge a ta boetšwa moragō boja lefeng la papagwe. Bjale mo ke ngwala ka tswalo ya gwe. Monna o ile a no ba le mosadi ka o thii yo we leina la gwe e bego e le mpōšē. O ile a tswala barwa ba ba bedi le moredi ka o thii. Maina a bana ba gwe ke bo : Thentso, Tswafo le wa mosetsana Matale.

2612 5498 Thentso a bēla papagwe. Ke nnete mo bare leabetsa le a fetiša. Papagwe o ile a lebala gore le yēna o ile a gata mo we go gatago morwa wa gwe. Morwa wa gwe o be a phathagantšhitše. Bofebi bja go bula manto a basadi ba banna ba bangwe ka nte le go kwana le mosadi. Go rōba mangwako a basadi ba bangwe, a utswa ditšhalete. O re bja dumala bo ja khopa. A hwetšana buušwa o wa bu uja. Beng ba mengwako mo ba boya mašemeng ba fo hwetšana mengwako ya bona, e robilwē. Ge ba tēna ka gare ba kwetšana gore dilo di utswitšwe. Ba ta re ke mang ka gobane a ba mmōna.

5499 Thenyathele o thōbōga ngwana wa gwe.

2613

Ka moragô ga dilo tša batho, ba lalla ba moswara. Moteng o mongwe le o mongwe e be go na le motho ya a šalago a la letše. Bjale ka tsatši le lengwe ba nwa mabjala ba tagiwa. Bošego mosadi yo mongwe le yo monwe o tena ka ngwakong wa gwe o ya go robala. Mosogana a bôna ga bote gore basadi b tagilwe. Bošego a ya a bula ngwako wa mmatuka. A fitha a robala ka moragô ga gwe. Monna a ntšha monna mogolo a mo lokêla. O ile mo a thôma modirô, ke moka wa mosadi a mokwa. A ka a galoša motrothomêlô. O ile a dira tše nkego o sokologêla ka ga gwe. Ke moka a mo swara ka tša ka ele, a thaaba mokhoši. Ba ile ba kitimêla mokhoši, ba hwetsana a mo swere. Ke moka ba nyakêla marala ba motêma.

5500 Papagwe a mo lefella ka khomo le pudi. Ka moswana ba tsoga ba bitša papagwe. Batho ka buntši ba ile ba khobakana ba mmôna. Ka moragô ga mo papagwe a mmonê, ke moka ba mo temolla. O ile a lefella morwa wa gwe ka khomo le pudi. Ke moka molato wa gwe fêla. A gwaka gwa fêla matsatši a Mabedi, mogatša Mmatuka a goma a mo swara gapê. O be a e ya go utswa tšhalete ya khomo e la a go lefa ka yôna, ka gobane Matswiki a ka a e bolaya o ile a e rekiša .

2614

5501 Matswiki a goma a thaabêla papagwe mokhoši. Ka tsatši le we e be go nwewa bjala moteng wa khaufi le wa bo Matswiki. Mphempe e ya lapiša motho o khôna ke tha gwe. O ile a fella ke motšoko, a bôna gore go khopêla go 'a tswenya. Le gôna ntagišeng e a ja e llê bo rare. Ke ge a boêla ka gae go nyaka motšoko. Ge a fitha a hwetsana lebati le bulegile. O ile a ya ka maseme ka gobane mosadi wa gwe o mo šile kowa bjaleng. Ke ge a moswara. O ile a mo tswalêla ka ntong a thaaba mokhoši. Ka buntši bja batho, ba kitimela mo we mokhoši o kwalago. A mulêla batho ka moka ba mmôna.

5502 O ile a lefišwa ka khomo. Ka moragô ga mo a mmuletše, ba ile ba mmutšiša gore o nyakêlang ka ngwakong wa motho yo. O ile a ba fetola ka gore mogale o wa galidišwa. Ka goriale mo we o bolabola molaô wa gore ge motho a ile a lifišwa molato,

ba thaaba thelo thela a ilego a lefa ka thona. Ke moka ba ntšhe therope ba mo fê. Ke gôna ba mo galifišitše. Le ga go le bjale ba ile ba dira gore a lifišwê. Ke moka papagwê a ntšha khomo molato wa fêla.

5503 Thentso o bakalatše. Ka moragô ga mo we a tswariwa ke Lekalakala a na le mosadi wa gwe. O ile a khopêla mosadi a kwana naê. Bjale Lekalakala o be a bêrêka ka mabulane. Ka tsatsi le lengwe a toga mokibêla ka mabulane a tilo bôna tša ka gae. O ile a fitha ka dikhogo tša pele ge di lla. Ke ge a yo hwetšana monna yo we. Ka mosawna papagwe a bôna molato o tēna ka khoro. O ile a lefella morwa wa gwe ka khomo.

2615 Ditšwa mmele di a baba. O ile a o kwa bothoko kudu.

5504 Thenyathêlê a gafa morwa wa gwe gore a bolaiwe. O ile a mo gafa ka gobane a o kwe papagwe. Le ge a mmôtsa gore ngwana togêla mekhwa ya go tšama o bula mengwako ya batho. O be a tha mo thailetše. Le thomphô ya go thompha papagwe e be e the gôna. Ke ge a botša ba gabô gore yo we a hwetšanago ngwana a utswa a bolaiwe, ka baka la gore ditso to ka moka di fedile, ka baka la gwe. O ile a tšeya lefa la go šala a tšeiša moratho mosadi. A re mogolo lefa la gwe ke la n le la le lifilego melato ya gwe.

5505 Moratho a ke a lomêla mogolo lerotse. Pele ga go tšeiša moratho mosadi, ba ile ba ganetša papago bona. Ba re go a ile molaê wa the ga gešû, ge moratho a lomêla mogolowane. A ba botša gore ngwana yowe thale ngwana wa ka bjale ka ge ke le butšitše gore yo mmônago a mmolaê. Le ge nka hwa marašana a go šala ka moka ke a a moratho. Lehono ke taboga molaê ka baka la bumpja bja ngwana. Le mosadi nka the ke ka mo tšeiša. Ka moragô ga dipolabolo tše we ke moka a thopha dikhomo a tšeiša motatho mosadi.

2616

5506 Tswafo o šupiwa go ba moja lefa. Ka moragô ga dikhwedi di the di kae, ke moka papago bona a hwa. Ka moragô ga thello ba khobakana. Ke moka ba šupa moratho go ba moja lefa.

Mogolo o ile a napa a ba phaga. O ile a tšwa ka gare ga mote, a ya a šegela motholagadi wa ga Mongale. O ile a ba a hwa a the na mosadi. Ke moka taba ya bona ya fela e ta mo we.

S. 8: Go Khanya ka batho.

5507 Go khanya go baka nyatšo bakeng tha boja lefa. A ba ke ba re ngwana wa mokete go khanya. Ba fela ba re ngwana wa mokete go loka. Go khanya ka batho ke boe khudišo bja ngwana. Ge ngwana a le ka mokhwa o we, o gobagantše le goubela batho. Bjale a khethe le gore yo ke yo mogolo goba yo monyana. Ka moka ga bona o fo ba dira thaka tša gwe. Motho wa go khanya ka batho moteng wa gwe a ba tene ka baka la go tšhaba go ubelwa.

2617 Mogologolo o ile mo a e hwa a re bana ba kōnana boloto bogoši ke go bopana. Bjale ge e le wena o mogolo wa khanya ka batho, le ka the ke la bopana. Goriale mo we ke moka oi go šitile go ba moja lefa.

5508 Bjale ka Makwale le barwa ba gwe. O be a na le mosadi ka o thii. Leina la gwe ba re ke Mangwedi. A tswala bana ba ba bedi ba bathankana. Maina a bona ke a : Ntaiseng le Kholane. Papago bona e be e le ramotwana. O be a buša lešabana le lentšinyana. O be a buša mmotong wa Saleng. Ba ija matho a dipudi. Moja lefa ke Ntaiseng ka gobane ke yēna mogolo wa Kholane.

5509 Bogoši bo a raga bo ile bja raga Ntaiseng. Ngwana o ile a no gola a lukile. Ka moragō ga go bōncela banna le basadi a thōma mokhwa. Go bōncela banna le basadi ke gore papagwe o ile a mōkela mosadi, a teba modirō wa banna le basadi. Ka moragō ga mo we ke moka a thōma go khanya. Khanyo ya gwe e be e le ya go roga batho. Ka moka ga bona e fo ba monna le ngwanaa.

2618 5510 Thalošo ya monna le ngwanenyana. (ngwanaa.) Batho ba bolla, ba na le mephathō ya bona. Batho ba tswalana, ba ne le batswala ba bona. Mantšu a ka gōdimu a šumišwa ka molaō. Bjale ka mphatho le mphatho. Motswala le motswala. Monna ke go rošana ge motho a re go o mogolo a re monna le gore a bolla naē le go tswalana ba tha tswalane. Ngwana a swanela

go šuniša mantšu a we go ba bagolo ka gobane a rošana. Go togana ga šna ke gore ngana o nyatša mosadi goba monna. Ngwana le šunišwa ga mphathô goba ga motswala l motswala. Ge a šita go šu iša mantšu a we ka mokhwa wa olaô, ngwane yo we o wa khanye.

5511 Ntšišeng o khanya ka batho. Ge ba le mabjaleng ke moka o fo ra bakhekolo le bakhalabje banna, banaa. Dipelo tša bona di le bothoko ba thoka maata a go lwa nae. Tšatši le lengwe papagwe o bôna batho ba tilo o thibeletša ka baka la morwa wa gwe. Papagwe a romêla dibaka tša go raêla maroga a morwa wa gwe. Ka baka la go thomopha Makwale ba mo swarêla.

2619 5512 Ntšišeng a re go Makwabola monna. Mphatho wa mokhinyi ke mangana (lengana.) wa makwabola ke latuba. (Matuba.) Ka motagô ga mo a rapetše ba we a ilego a ba roga, ke moka a laô morwa wa gwe. A mmutše gore o the ke wa tšama o roga batho. O be a tha šale mantšu a mokhalabje moragô. Ka moragô ke go a yo ra Makwabola a re monna. Mokhalabje o ile a kwa bothoko kudu. O ile a tiegetša molato. Bjale papagwe morwa a romêla thebaka tha go rapêla. O ile a fetola thebaka a re thepela o mmotša ke molato. Thebaka tha goma tha ya tha re o re ke molato. Papagwe mokhanyi a re thepela o mmotša maroga a lifiwi. Ke moka a goma a ya a mmotša.

5513 Makwabola a iša molato khorong ya ga Mašunu. Makwabola ke motho wa makwale. Mo a na le molato le motho o swanetše go tentšha ga gwe pele. Ge o ile wa ba buina, ke Makwale yo we a swanetšego go fitiša molato. Bjale ba ile ba mmotša gore o dira bjang o fitiša molato o tšiša mono. Ke ge a ba thalošetša gore, ke morwa wa gwe yo we a ilego monna go nna. Bjale ge ke re ke molato papagwe a re maroga a lifiwi. Ke mokhwa o we le bônago ke e ta mo. Ba ile ba amogêla molato ka baka la gore maroga a lifiwi.

2620

5514 Lešatši la katholo. Ka moragô ga mo ba amogetše molato wa Makwabola, ba mmotša letsatši la go boya ka lona. Ka moragô ga mo ba mmotšitše la katholo, ba roma motho wa go tibiša Makwale gore o wa nyakêga le morwa wa gwe. Morumiwa

o ile a ya a ba botša. Ke moka ba mo swarêla khogo, ke ya maoto a morumiwa. Tala e apeilwê a o lewe ka mphaka. Ka moka ga bona ba ile ba gathana ka lona letšatši le la ba go butšwa ka lona. Mmudi wa lekhota a khopêla ditebe le melomo. Ka goriale mo we ke gore o bula lekhota.

2621 5515 Makwabola o ile a bolabola ka mokhwa o we a ilego a roga ke letwel le we. Ntaišeng le yêna a bolabola ka mokhwa o we a ilego a re monna, a e ra mokhalabje yo we. Bjale banna ba re go Makwale wena o ile wa reng ge a go romatše thebaka. A re ke ile ka mo romêla motho wa go rapêla maroga. Bjale ge the tšo boya, tha re o itše ke molato. Bjale nna ka mo fetola ka gore maroga a lifiwi. Ke moka ke mo ke e kwa ke bitšwa mo khorong. Ke moka ke mo we ka go kwa gôna. Ge a riale ke moka a fetša dipolabolo tša gwe.

5516 Lekhota la bôna Makwale le morwa wa gwe phôšô. O diretseng ge o remêla thebaka wena o teba gore maroga a na molato. Ke be ke dirêla gore a te re laê ngwana. Ngwana ba laiša. Re be re ta likiša. Ge batho ba ta lwa ba thôma kang. Ba thôma ka go ômana. Bjale o wa bôna morwa wa go o lebile. Wena nkabe o lefê, o šale o laya morwa wa go. Morwa wa go o na le phôšô. Le gona o ta tšahba ke batho. Ke moka ba lifiša morwa wa gwe ka dipudi tše nê. O ile a lefella ke papagwe. Ke moka molato wa fêla.

2622 5517 Ntaišeng o ile a rakiwa ke papagwe. Ka moragô ga mo a mo lefelatše molato, a loka ka maata go laya morwa wa gwe. Go ile gwa ba bjale ka ge nke ke phofo e boletša lafoka. Ke gore a ka a thaeletša qitaô tša papagwe. O ile a fo tšwêla pele le go ubêla batho. Bjale papagwe a bôna ga bote gore ngwana o nyaka go mmolaôla khoro. Ke ge a bitša banna ba gabô a tilo ba botša ka mokhwa o we a ngwana a tha o kwego molaô wa gwe. Banna ba ile ba kwana le dipolabolo tša mokhalabje. Ka gobane khoro e ka hwa ka bakeng la gwe. Ka baka la gore ba ta tšhaba go ta. Ke ge ba dira gore a tšwe ka gare ga khoro. Ke moka a tšwa le mosai wa gwe.

5518 Makwale a laôla gore Mholane e ba yôna mo swari wa

khoro. Ka moragô ga mo a bôna gore owa bab'a, ke moka a dira gore banna ba khobakane. Ba ile ba khobakana. Bjale a ba botša gore le a bôna ngwana waka wa pele ke rakile ka mo ka mo khorong ka baka la bukubedi bja gwe. Lehono ke le botša gore le šale le lebeletše yo moratho. Ka moka ga bona ba re morena. Matsatši a the ma kae ke moka a hwa. Ka moragô ga thello ba ta ba šupa moratho go ba yôna moja lefa. Ke moka taba e fela mo we.

5519 Go bjale ka go lwa dintwa. Taba e we a ũe yôna. Ka gobane ka khorong ya go a gona le motho le ka o thii yo we a ka tenago. Le gona le ga ona le lefa le lentši ka moka a lona le ta šala. Ngwana wa mohuta o we ke mo goboša. Ke bona bana ba we ba fšlago ba ba boetša moragô bakeng tha boja lefa la bona.

2623

Temana ya 7 : Tošo ya ngwako boja lefeng.

5520 Ngwako ka moka o ka kokobotšwa boja lefeng bja ũna ka baka la mekwa ya lapa le we. Mosadi wa moja lefa mo a nyaka go bolaya monna wa gwe. Goba morwa mo a nyaka go bolaya papagwe a nyaka go šala a ija lefa. Monna wa mote o beilwê nmele ke dingaka. Dithare tše we tša go mmeya nmele ke tša go thibšla baloi gor ba the ka ba moloa. Bjale ge a ka kwa ore mosadi o nyaka go mmolaya, a ka moraka moteng ga mmôgô le bana ba gwe. Ka goriale mo we ke moka boja lefa bo ba tšwile ka ganong.

5521 Bjale ka Matsêke. Mekhalabje yo o be a na le basadi ba ba bedi. Maina a bona e be e le Makhobšlê ngwana Mabakane le Mokhadi ngwana Masete. Mosadi yo mogolo e be e le ngwana Mabakane. Bjale ngwana Mabakane o ile a ba moopa. Ngwana Masete a tswala bana. Lerato le legolo la ba godinu ga ngwana Masete. Batswadi ba yo la wa moopa ba t ũma go belašla gore ngwana wa bona a ratiwi ka baka la boopa.

2624

5522 Pitša e kholo ka ya mosadi wa bana. Monna mo a t seya mosadi, o mo tšela gore a te a mmêlšgêlê bana. Bjale ge a ile a fo fotoga kota pelo ya monna e bothoko kudu. O ile a tšeya mosadi yo la wa pele, bjale a mo thapatša ka go the e le thari. Ke ge a tšeya ngwana Masete. Ngwana Masete o be a peya ka pitša e kholo ka bana la gore o na le bana.

Ngwana Mabakane a peya ka e nyana ka gobane ngwana wa gwe ke mo na fêla. Monna mo a thopotse the we a thopotsego letsogô le golêla ka lapeng la ngwana Masete. Ke baka le we ba ilego ba re ngwana wa bona a ratiwi.

5523 Molaô ke go aba ka go lekana. Monna mo a na le basadi ba ba bedi, o swanetse go ba fa ka go lekana. A go khathalege gor lepa le lengwe a le na bana. Bjale bôna yo la wa lapa la bana o ta fellawa ka pela ka baka la digatêla tse we a nago natso. Ke baka le we Matseke a goba a godisa the a ta ka lapeng la ngwana Masete.

2625

5524 Makhobêlê pelo ya gwe ya ba le ditshila. Pelo ya gwe e ile ya ba le sitshila ka baka la melomo ya batswadi ba gwe. A thoma go melêla monna wa gwe mothela. O dirêla gore a mo a mo tiêla khonê go mmolaya. Motho mo a nyaka go bola a yo mongwe, o mo dirêla gore ba fapane a khonê go mmolaya. Ka phapano e we ya bona ke gona a hwetsane lešoba la go mmolaya ka lona. Monna a bôna gore mosadi o mo meletse mo thela ke moka a gôgêla maoto moragô. Dilo ka moka a e fa ngwana Masete. Bjale ke moka ba fapane. Monna a napa a lethetša le go ja dijo ka lapeng la ngwana Mabakane. Makhobêlê a bôna gore ke moka bogolo bja gwe bo bofla moragô.

5525 Makhobêlê o nyaka tela ya go baya monna. Ka baka la go bôna monna a boetsa maoto moragô, ke ge a nyakêla tela ya go mmolaya. Go nyakêla thela ke gore a tha ja tša go ja ka lapeng la gwe. Bjale o tsama akhopêla dithare le go rêta ba we ba kwanago na. Ke bona ba we ba ta go khona go mo tshella ka gobane a ka the ke a ba thalefa. Taba ke musi. Ka baka le we la go tsama a rêta, monna a ba a di kwa ka ditshebi.

2626

5526 Ditshebi di a ruta ka lebaka le lengwe di aga. Matseke o ile a bôna g a bote gore oka gare ga kotse. A re khoši tha monna a the ile go tiya fathe. Ke ge a re bokaone ke gore go rutulugago go rutulugê. Ke moka a bitša ba na ba gabô ga maôgô le batswadi ba Makhobêlê. Ba ta ba khobakana mo e gae ga gwe. A re go bona le bitša ke nna ka baka la mosadi.

Mosadi yo waka re fapane ka baka la go the kwe the we ke mmotšago. Kabaka le we ke ngadilê le go ja dijô ka lapeng la gwe. Bjale bakeng tha gore a nthapêlê o nyaka go mpolaya. Bjale pele ga gore ke dirê taba gôdimu ga gwe, ke mokhwa o we ke rego tang le kweng. Ke moka ke feditše.

5527 Makhobêlê dipolabolo tša gwe. Nna a gona polabolo e nka e bolabologo, le ge ke bôna ka maatho gore ke nna mamonyadiwe. Ke bolabola gore ke nna mamonyadiwe ka baka la gore tša go ja tša ka a ji. Ge e le mabapi le go ta ka ngwakong ôna a ke bolabole ka gobane ke nna khaitšedi ya gwe. Mabapi le ditaba tše we a di bolabologo tša gore nna ke nyaka go mpolaya tšona a ke ditebe. Ke moka nna ke feditše.

2627

5528 Khano ya batho ba ba bedi e fetša ke ditaola. Banna ba ile ba šitwa go bolabola ka baka la gothoka bothatse. Ka gobane yo mongwe wa tšhebi nka ba a tšwe a phuthetše motantane wa go nyaka go go bolaya. A gona ka mo we re ka bolabolago goriale ke banna ba botša Matšeke. O ile a re le a kwala, a gona motho yo we a ka re go go nyelê nna mo. A ka dumêla fêla ge ba ka re goditše mang fa. Ke nna yo we ke kwago bothoko bakeng tha go nyaka go mpolaya ke tha na molato. Thelo tha go ta re lamolanya ke ditaola. Ke riale ke re ke nyaka go gatana dinaô le mosadi yo waka. Ge di ka ya tša ntiya ke ta ta ke mo lefa. Fêla tša tiya yêna owa toga mo teng waka..

2628

5529 Makhobêlê a telwa ke ditaola. Ka moragô ga mo ba bolabotše ka moka ba kwana le gore ba tšwe. Ke moka ba tšwa. Ditaola tša boya le Makhobêlê. Tša thaloša ka mokhwa o we a ilego a khopêla the thare. Bjale o tšama a rêta batho ba go mo tšhella. O nyaka go mpolaya gore a khônê go tšeya lefa ka pela a thešû a tšinya ka ganong. Bjale batho ba we a ba rêtago ba tugile ba tšo mo seba. Ke nnete mosadi o nyaka go bolaya monna.

5530 Makhobêlê a mapa a toga le batswadi ba gwe. Ngaka ile ya botša mosadi gore ge nke wa phekha feta dingaka ke tše dintši. O ile a e tumêla. Ke moka ba goma ba boya gae. Bjale Matšeke a re go batho ba we ba go ba ba khobakane mo we, a re

motlo yo e be e le mosadi wa ka. Go toga le jano o swanetše go tšwa ka moteng waka. Dikhomo tše we ka go mo nyala ka tšona a ke ne taba na tšo. Le ge ke hwile a the ke a mphalolêla ka gobane a e thale mosadi waka. Ka moka ba il. ba dumêla mo we a go bolabolešego. Ke moka mosadi a rwala dibjana tša gwe a toga le batswadi.

5531 Ka morago go lehu la batš ke ba šupa Mangou goba moja lefa. Ka moragô ga dilemo ke moka monna a hwa. Bjale mosadi yo la wa go rakiwa le thellong a ka a ya. Ba goma ba khobakana. Ke moka ba se, mosadi yo mogolo o ile a rakiwa ka baka la go nyaka go bolaya monna. Lehono ngwana wa ngwana 2629 Masete ke yêna yo wa a swanetšego o ba moja lefa. Ke go ba dumelana mo we ba šupa Mangou. Mo la a the ke a rakiwa, Mangou o be a swanetše go lebella lefa molaudi e le morakiwa. Mafello a taba.

5532 Motabeya o be a na le basadi ba ba thaano. A na le barwa o be a na le tša gwe tša khoro. Batho ba khule e be ba na le bophelo bjo botelele. Ka gare ga basadi ba we, e be bona le mosadi yo mogolo ba re ke Maponye. Go ile go bikiwa yêna ka moragô gwa bikiwa Ngwana Mametša. Ke yêna yo we a šalago mosadi yo mogolo moragô.

5533 maponye a nyaka go gakantšha monna wa gwe. O ile a bôna gore o gudilê, bjale a nyaka go mmolaya pele ga gore a bolabole mabapi le lefa.. O dirêla gore lefa ka moka le be matspong ga bana ba gwe. A ya a rêka tuu. Tuu ke the thare tha leboeng. Ge motho a ka nwa thôna, a bolabole o fo hwa a homotše.

2630 5534 O ile a the hwetšana ga mosadi yo Thokwane. O ile a the rêka ka khomo. Fêla khomo e we a ka a mo fa, o ile a mo tshepiša yêna. A re bjale ka ge lefa le ntebane, ka moragô ga mo a hwile ke ta go fa khomo. Ke ge a mo fa the thare the tuu. Motabeya ke ge a šetše a thomilê bogwêra le Thokwane. O ile a re ge a mo fa the thare the we, a mmotša gore the ke tuu ke the thare tha leboeng, ge motho a e hwa o fo re khašaa. Ke gore le go bolabola a b labole. hašaa ke ge a fo namolla

matsogô le maoto. Ke moka a rwala the thare a toga na thô.
Leina la Thokhwane le we le tibjago ke mang le mang ba re ke
Khašaa. Khanthe mong leina la baduledi ke Thokwane.

5535 Thokwane a ya a seba Motabeya. Koša ga e thale e
ntswa e biniwa le mothegare. Ka moragô ga no a mo file the
thare the la tuu, a ya a gathana le yo la mothabo wa gwe. A
o kwa meletse ya monna. Ka moragô ga meletse, a thôma go mnotša
ka mokhwa o we mosadi wa gwe a tilego gae ga gwe go tilo khopêla
the thare tha go amolaya.

2631

5536 Motabeya a ka a šiya madiêgô, a ya a botša Naponye.
Mosadi o ile a toga a ya a botša batswadi. Batswadi ba gwe ke
ba ga Pôpêla. A fitha a ba botša gore ba re nna ke loile ke
moloi wa go bolaya monna waka. Ke mang yo we a re go o moloi.
Ke yêna monna waka ka noši. Bjale ke tile go le tibiša boloi
bjo we bja ka. O ditetšeng a tha go fa motho wa ta naê mo.
A ke bolabole maaka ke bolabola nnete ore ke nna moloi. Ba re
ngwana o wa kwala. Taba kholo ke go romêla motho a yo o kwa
boloi bja ngwana wa bona. Ba ile ba kwana ka go romêla motho.

5537 Ba ile ba romêla Mampenyane. O bit'a ke rena Mokhalabje
wa ga Mongale. Re go bitšetša go go tswenya. Tswenyo ya gôna
ke e : re bôna ngwana a e tšwa a lla. Thello tha gwe o re o
thomile ke monna wa gwe, o re ke moloi wa go nyaka go loya yêna.
Bjale re re thepela o butšiša gore naa ke nnete ngwana go ke
moloi. The theki the noši the lle khomo ya pholwana. Thebaka
le thona the nyaka go kwa mantšu a mosadi. O ile a no mo laudi-
šetša bjale ka ge a laudišetša batswadi.

2632

5538 Mampenyane a ya go fotha mobu. Mofuthi wa mobu, o
ra gore mobu o no lome a tšwe a tšhaba. O ile a fitha mo we the
thageng tha mobu. A fitha a o botša gore ke rumile ke ba ga
Pôpêla. Ba re ba bôna ngwana wa bona a e tšwa a lla. Bjale ge
ba butšiša gore molato keng. O ba botša gore wena o mo thomile
boloi. Bjale ba itše ke te ke butšiša gore naa ke nnete. O
ile a mofetola gore ke nnete go bjale ka ge a bolabotše. Ke
moloi o tšo nnyakeêla the thare tha go bolaya nna. The thare
the ba rego ke tuu. Thepela o ba botše ngwana wa bona ke

moloji. Mōbu o mo lumile o boya a tšhaba. Ke nnete ngwana wa lena o re ke moloji. O re, o tšo mo nyakōla the thare the, ba rego ke tuu.

539 Go tabeletšana a go tefe. Ka moragō ga mo thabaka the tšo, boya le nnete, ba dira gore ba gathane le mokhonyana wa bona ba o kwē boloi bja ngwana wa bona. Pele go go we, ba ile ba thōma ba khobakana ba leloko. Ba ba begōla taba ya moredi wa bona. Bjale ka moragō ga mo we ba romēla motho gore a yo mmotša gore ka tšatši la gore re tata go kwa boloi bja ngwana wa rena. Le yēna a hwetšana thebaka tha go tibiša ba gabo.

2633 O ile a fetola motuniwa gore le nna ke nyaka go e ba bjale.

5540 Kopano ya bona. Bo makholo wa gwe ga mmōgō le ba leloko ba ya moteng wa mokhonyana. Bjale mosadi a bolabola ka mokhwa o we a thomilwego boloi ke monna wa gwe. Monna le yēna a thaloša ka mokhwa o we a nothomilego ka gōna. Monna a gane o wa dumōla gore o mo thomile. Ka goriale mo we thebaka a the na modirō.

5541 Dipolabolo tša ba bišišiwa. Ba re o bōna kang gore mosadi o nyaka go go bolaya. , ke nna monna. ke di bone ka mathō a ka. Re a kwa a re kweišiši, ka gobane motho a ka no oiana goba go lwa le motho go mongwe. Ka baka le we, e ka ba go na le tšhupō ya gore a ka go bolaya. Tšē wa ke tša mote waka ke di bone ga bote. Bjang re nyaka go teba bote bje we. Ba gabo monna ba re o wa kwala. Bjale batswadi ba mosadi ba re tšhwene tsogō e tiēla ga gabō yōna. Go kwala mo we le rego o wa kwala, o kwala ka mokhwa mang. Ge e be le bolabola ka gore o wa kwala, nka be a thaloša gore o kwilē goba o tšwa dingakeng. A re mo we ke bolabotšego ke moka ke feditše, ka gore ngwana wa lena ke moloji, o nyaka go mpolaya. Ke fetša polabolo yaka ke re a

2634 ntogēlē mo moteng waka. Ba ile ba palakana ba tha kwana dipolabolo Batswadi ba mosadi ba ya le ngwana wa bona gae gammogo le bana ba gwe.

5542 The na madi a the tswarege. Ditaba ke dithušanyana. Ba ile ba re go fitha gae le motšedi wa bona ba dula fathe go rēra taba. Ba bangwe ba re motho a robe, nka be a go robilē

botala mo a tha mo lêla. Dula naê o homolê. Ba bangwê ke ge ba thaaba diêma tse tsa ka gôdinu. Ba ile ba phakiša ba o kwa. Bjale bokaone bja taba keng, ka gobane monna a nyake bana le mmagô bona. Ke ge ba ré bokaone ke go isa taba khorong go baya bo hatse. Ke nnete ka moswana ge go ka tholêga thelo, o ta sita go re tantsetša. Ke ge ba isa taba khorong ya ga Mothabe.

2635 5543 Katholo le kopano ya ba fapani. Ba khoro ba nyaka go teba nnete ya gore yêna o tibile bjang. Ka gobane ka moka ba kopane ba ile ba palakana ba tha tebe nnete. Monna o ile ke laka go bolabola bjale ka ge a bolabola ko wa gae ga gwe. Banna ba khoro ba mo gale êla kudu. Bjale a bôna gore mafello ke ta temiwa. A re go bona homolang ka phulê khudu ka mpeng. Motho a ba mo thoe ka moka. Nna ke sebile ke mong mosadi yo we a rekilego the thare goa gwe. Leina la gwe ke Thokwane. Leina la mothare ba re ke tuu.

5544 Thokwane o ile a dumêla. Ka moragô ga mo a supile nnete ya taba, ba dira gore mošupiwa a yo bitšywa. Ba ile ba bôna gore ke mothegare, ba ba botša gore le beng ka moswana. Ka moswana ba ile ba boêla le yêna mofi o ile a ba gôna. Bjale lekhota la re ge e le taba re bolabotše mabana, lehono re fo nyaka fêla go kwa mantšu a Thokwane fêla. Ke moka ba botša yêna mofi wa the thare gore a bolabolê. Batho ba fapane mo ka baka la boloi, ba re ke wena o filego mosadi yo the thare tha go bolaya monna yo. O ke o re botše gore ke nnete goba aowa.

2636 5545 Thokwane o thaloša nnete ya gwe. O ile a kwatana a loša. Banna ba lekhota ba re morena. Ke nnete go bjale, o ile a ta ga ka, a re o kwa batho ba re ke na le the thare tha tuu. Ke tilo khopêla thôna, ke nyaka go bolaya ngwanenyana yo mongwe. Bjale nna ka ré go yêna a mpotše nnete mong motho yo we a go boliwago, ka gobane ke a thôma ka bega badinu ba gešu gore the khôncô go šona mošogô wa thôna. Ke ge a re o nyaka go bolaya monna wa gwe ka baka la gore a o kwa, o nyaka go palakanya lefa la morwa wa gwe. Nna ke il ka mofa dipilo. Ka ya ka seba monna gore a lemogê, mosadi o nyaka go mmolaya. Ke mo sebile ka gobane ke mogwêra wa monna waka. Mogwêra wa monna waka ke mogwêra waka le nna. Ke moka ka feditše.

5546 Ga e le nana e kwetše le tswai. /Bjale ba re go monyake wa the thare ganetsa. O ile a dumela gore go bjale. Bjale tshidi e wano e swere. A re ke tswere. Ba dira gore a ba fe. O ile a ba fa. Ba supa mong wa tshidi gore ke yona e. O ile a e lebella ga bote. Kamoragô ga mo a e leb letše a dumela. Ba kha meeti ka thegô ba e tshela ka gare ga thegô. Ba fa mong wa tshidi gore a nwe. O ile a nwa, a siya. Ba fa Maponye le yona a nwa. Boelang magae lo fetša beke le ta boya ka beke ya bo bedi.

2637 5547 Ba ile ba boela magae a bona. Maponye o ile a ya le batswadi ba gwe. Ba dirile gore ba boele magae, gore ba bone ge nke mothare o wa soma. Thokwane o wa kwala mothare ke dipilo. Ka beke ya bo bedi ba boela. Ba no bone basadi ba thabile ba the le mokhwa.

5548 Molato o na le Maponye ge e le Thokwane a na molato. Bjale taba ke e we mampja a mosata. Ba na ba re, mofi a na le molato ka baka la gore o no file dipilo. Bjale moriwa o na le molato go go olola yo mongwe lehu. Taba e ka begela batswadi ba mosadi. Ke noka ba begela batswadi. Ka metha taba e fetša ke go ya tlopeng. Ba re go bona thepelang bo nyela mpha. Ke moka ba toga ba ya bo nyela mpha. Ba ile ba e pona phoso. Ba roma motho gore thepela o botše ba khoro ngwana wa rena o na le phoso. Ka baka le we re e tumela molato.

2638 5549 Motabeya a re a tswalle khoro, nna ke nyake go lifiwa. Thebaka tha boe, tha tibiša ba khoro gore ba e tumela molato. Bjale ba khoro ba bega monna, gore mosadi wa go o dumela molato. Monna a re ke a di kwa. Nna a ke nyake go lifiwa, taba kholo ke gore yona a tswalle khoro. Bjale ba khoro ba re thepela o ba botše re ba nyaka khomo ya go tswalla khoro. Ke noka tha goma tha ya tha ba botša. Batswadi ba ntsha khomo. Khomo e we ile ya boliwa khorong ya ba manganga thaa a banna. Ke moka molato o fedile, Motabeya a togela mosadi wa gwe. Goriale ke ba khoro.

5550 Motabeya a thatša tša ka ganong ga gwe. O ile a ma gare ga banna, a re go bona, go mongwe le yo mongwe a fotho ditebo tša gwe a o kwe. Ke re go lena motlo a se khomo a re

go go tšofala ba fofotša. Ke rialo ka gobane ke kwa lentšu la khoro le ranna ke togê le mosadi. Go toga ga lehono mosadi yo ke leraga, a ke tha mo nyuka. Gamngô le bana ba g.e, ka gobane ke bana ba nôga, ba ka sokologa ba ntoma therêthê. Ge e le go ja lefa la ka le ba sitile ke moka. Mosadi wa go mo latêla ke yêna yo we morwa wa gwe a ta šalago a ija lwfa. A togê le batswadi ba gwe. Ke moka a fetša dipolabolo tša gwe.

5551 Banna ba ile ba dumelana naê. Ka moragô ga mo a bolabotše, ba re o wa kwala. Ke moka mosadi a toga le batswadi ba gwe. Molato wa fêla ka mokhwa o we. Ka moragô ga lehu la mokhalabje ba šupa magotšane go ba noja lefa. Ke moka taba ya fêla e ta mo .e.

2639

Mafello a ditaba tša Tema ya 26.

5552 Lenaneô la ditšana dirabana le a b & e.

2443 Temana ya 1 : Ga go phirigetšo ya moja lefa ka nte le lebaka. 5156.

2454 S. 2 : Phirigetšo ya boloi. 5178.

2461 S. 3 : Phirigetšo e baka marumu. 5194.

2475 Temana ya 2 : Khaolo ya moja lefa, nnete e tšwa ga ba leloko 5220.

2490 (b) Khwadimarema a tšwa ka moteng 5251.

2494 (c) Lehu la Khwadimarema 5259.

2500 S. 2 : Go nyenya ga madi a šele boja lefeng 5272.

2509 Temana ya 3 : Kokobetšo ya moja lefa, e ka bigiwa Ntoneng goba Khošing 5290.

2516 S. 2 : Khomo a e latswe namane ya e ngwe 5304.

2518 Temana ya 4 Pevo ya moja lefa bakeng tha moja lefa 5308.

2640

2520 Temana ya 5 : Moja lefa mothomongwe a ka rapêla 5312.

5316 (a) Bjale ka Khašane le Matau. 2522.

5322 (b) Mosadi ke wa mang. 2525

5323 (c) Malehu o gana Khašane 2525

2530 S. 1: Go beya yo mongwe bakeng tha moja lefa 5332.

5343 (a) Phupu o ile a fa Ntekwane bakeng tha Khašane 2535

5364 (b) Khašane a bolaya moratho ka magagane 2546.

5364 Temana ya 6 : Mabaka a tošo ya moja lefa 2546.

5366 S. 1 : Go leka go bolaya papagwe 2547.

5400 S. 2 : Bofebi gōdimu ga basadi ba papagwe 2563.

5417 S. 3 : Go lwantšha papagwe go baka kokobetšo 2571.

5438 S. 4 : Go the thaeletše le bohodu 2582.

5457 S. 5 : Mereba goba togēlō 2592

2641

5472 S. 6 : Bohodu le bofebi le basadi ba banna ba bangwe 2599.

5494 S. 7 : Go bothe go the the tsware 2610

5506 S. 8 : Go khanya ka batho 2616.

5519 Temana ya 7 : Tošo ya Ngwako boja lefeng 2623.